

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Biblioteca Jud. Hunedoara
SALA DE LECTURA

CERINTE ALE
SCURTĂRII PERIOADEI
DE ATINGERE
A PARAMETRILOR
PROIECTATI

VIZITA DE LUCRU
A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,
ÎN JUDEȚELE TULCEA ȘI BRAȘOV

Aspect din timpul vizitei în județul Tulcea

Reducerea decalajelor economice, trăsătură fundamentală a progresului României (III)

ÎN CONDIȚIILE DEZVOLTĂRII SUSTINUTE a agriculturii naționale, pe fondul transformărilor de amploare petrecute în această ramură de bază a economiei, țara noastră a înregistrat ritmuri de creștere superioare în comparație cu alte state. Astfel, în perioada 1976—1980, ritmul mediu anual de creștere a producției agricole a fost în România de 4,2%, în Cehoslovacia 2,1%, în R.D. Germană 1,2%, în Ungaria 2,3%, în U.R.S.S. 1,6%, în Austria 1,2%, în Franța 3,2%, în Danemarca 2,7%, în R.F. Germania 2,1%, în Olanda 2,7%. Ca o premisă însemnată care a făcut posibilă această evoluție se vedește reducerea față de țările dezvoltate economic a diferențelor din punct de vedere al înzestrării tehnice a agriculturii. Astfel, în domeniul folosirii îngrășămintelor chimice, decalajul față de R.D.G. s-a redus de la 5,5:1 în 1960 la 1,8:1 în 1979, iar față de Cehoslovacia de la 2,60:1 la 1,7:1. De asemenea, la înzestrarea agriculturii cu tractoare decalajul s-a redus de la 2,9:1 în 1960 la 2:1 în 1979 în cazul R.D.G. și de la 2,5:1 la 1,9:1 în cazul Cehoslovaciei.

Așa cum rezultă și din tabelul nr. 5, în procesul dezvoltării și modernizării agriculturii a avut loc și reducerea diferențelor care separau țara noastră de țările dezvoltate în domeniul randamentelor la hectar. Dacă, de exemplu, la producția medie de porumb la hectar nivelul României în perioada 1961—1965 reprezenta 53% față de cel al Franței și 37% față de Canada, în perioada 1976—1980 decalajul relativ s-a redus la 67% față de Franța și la 60,5% față de Canada.

Ca urmare a eforturilor pentru modernizarea producției și pentru practicarea unei agriculturii intensive, randamentele la hectar în agricultura românească au înregistrat creșteri sensibile. În pofida condițiilor climatice care nu au fost dintre cele mai bune, în cincinalul trecut nivelul mediu al producției la hectar a fost mai mare de 1,8 pînă la peste 4 ori decît în anii de virf ai economiei românești în perioada capitalismului, iar față de nivelul mediu anual al producției din cincinalul 1951—1955, producția medie anuală în perioadă 1976—1980 a fost mai mare de 2,3 ori la grâu și secară, de 2,6 ori la porumb, de 2,1 ori la sfecla de zahăr și de 1,5 ori

la cartofi. Creșteri mai mari de producție s-au înregistrat mai ales în ultimele trei cincinale, cînd s-a accentuat și procesul de modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii. Edificatoare pentru apropierea treptată a țării noastre față de țările dezvoltate din punct de vedere al randamentelor la hectar — deși diferențele rămîn încă sensibile — sînt datele

Tabelul nr. 6
Producția pe locuitor la unele produse agricole principale

Anii	Grâu (kg)	Porumb (kg)	Cartofi (kg)	Sfeclă de zahăr (kg)	Lapte de vacă (l)
România	1965 318	309	115	158	156
	1979 214	564	207	277	240
	1985 325	710	287	540	371
Austria	1965 91	25	350	202	442
	1979 113	179	199	286	463
	1985 898	76	106	53	423
Canada	1979 749	209	114	36	300
	1965 140	27	260	373	277
Cehoslovacia	1979 245	62	244	499	366
	1965 302	71	230	348	550
Franța	1979 363	192	133	494	595
	1965 105	—	755	323	369
R.D. Germană	1979 186	—	731	388	491
	1965 76	1,7	318	188	371
R.F. Germania	1979 130	11	143	299	392
	1965 188	64	68	175	181
Italia	1979 161	110	52	208	175
	1965 175	304	122	135	118
Iugoslavia	1979 204	455	123	267	188

referitoare la unele culturi de bază (tabelul nr. 5). Un proces asemănător, de reducere a diferențelor față de țările dezvoltate și cu agricultură intensivă de mare randament se observă și în ceea ce privește producția pe locuitor la principalele culturi. Desigur, în compararea acestor date, ca de altfel și a celor referitoare la randamente, trebuie să ținem seama de specificul fiecărei țări, de locul ocupat de agricultură în complexul economic național, de condițiile climatice, de structura și tendințele consumului populației în fiecare țară. Dincolo de aceste particularități, se poate spune, însă, că odată cu accentuarea procesului de modernizare a agriculturii pe baza proprietății socialiste, țara noastră reduce și trebuie să reducă treptat diferențele față de țările cu agricultură intensivă.

Aceste precizări făcute, se poate arăta că, la unele produse, România realizează deja în prezent niveluri ale producției pe locuitor egale sau superioare cu cele obținute de mai multe țări socialiste și capitaliste. Astfel, cu cele peste 900 kg cereale boabe realizate pe locuitor în România, din care 793 kg reprezenta producția de grâu și porumb, țara noastră depășește, în prezent, sensibil nivelul realizat de Cehoslovacia, Austria, Franța, U.R.S.S. (a se vedea și tabelul nr. 6). Însemnate creșteri de producție și apropieri față de țările dezvoltate s-au obținut și la plantele tehnice, precum și în zootehnie, deși în aceste domenii înregistrăm încă producții medii sub posibilitățile agriculturii noastre și sub nivelurile caracteristice unei agriculturii moderne și intensive. Dacă arătăm, de exemplu, că față de Franța decalajul relativ la producția

Tabelul nr. 5
Evoluția producției medii anuale la hectar a principalelor produse agricole (chintale)

	Grâu		Porumb		Sfeclă de zahăr		Cartofi	
	1961-1965	1976-1980	1961-1965	1976-1980	1961-1965	1976-1980	1961-1965	1976-1980
România	14,5	26,8	17,7	33,6	148,9	248,4	85,1	147,3
Canada	13,8	18,8	47,5	55,5	209	369	176	219
Cehoslovacia	24,1	40,3	26,3	45,0	270	328	115	165
Franța	29,3	45,8	30,2	50,0	378	452	172	242
R. D. Germană	31,5	41,8	19,8	40,4	208	266	166	175
R. F. Germania	33,1	47,0	34,4	57,2	379	458	247	275
Italia	21,1	26,2	32,8	65,1	327	455	104	171
Marea Britanie	40,5	50,0	—	—	342	325	229	293
Olanda	43,9	58,7	—	—	420	470	292	356
Iugoslavia	17,9	32,6	22,6	40,5	280	417	81	90
Ungaria	18,6	40,6	26,1	48,6	246	336	80	142
S.U.A.	17,1	21,5	41,7	60,2	384	451	224	295

pe locuitor s-a redus de la 32% la 80% la producția de zahăr și de la 28% la 40% la lapte de vacă, exprimăm, pe de o parte, tendința de apropiere față de țările cu agricultură modernă — tendință pe baza căreia țara noastră a ajuns deja sau a depășit, așa cum se vede din datele tabelului nr. 6, producția pe locuitor a multor țări dezvoltate — dar, pe de altă parte, desemnăm și cea de-a doua latură a acestui proces complex — și în anumite privințe contradictoriu — și anume necesitatea accentuării dezvoltării și modernizării agriculturii în procesul de depășire de către România a stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare și de transformare într-o țară socialistă mediu dezvoltată.

Actualitatea și importanța acestei sarcini se amplifică în condițiile imperativului creșterii contribuției agriculturii la acoperirea întregului necesar de consum și de materii prime pentru o serie de ramuri. În legătură cu prima latură a acestei funcții — respectiv acoperirea necesarului pentru consum — în conformitate cu prevederile programului de autoconducere și autoaprovizionare, precum și ale programului asigurării alimentației științifice, partidul pune în fața agriculturii nu numai sarcina creșterii producției, ci și asigurarea unei structuri optime a acesteia, în conformitate cu cerințele alimentației raționale.

În vederea realizării acestui obiectiv, pe baza hotărârilor Congresului al XII-lea al partidului, planul cincinal actual prevede o creștere a producției agricole de 24,4—27,4%, într-un ritm mediu anual de 4,5—5%. Rolul hotărârilor în in-

al partidului, au fost adoptate o serie de măsuri de perfecționare a sistemului de prețuri din agricultură, a relațiilor economice dintre unitățile de mecanizarea agriculturii și unitățile cooperatiste, precum și a relațiilor și formelor de repartiție, în vederea creșterii cointeresării materiale. Au fost analizate, în spirit critic, lipsurile și deficiențele manifestate în organizarea producției și în folosirea potențialului material și uman de care dispune agricultura. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, toate măsurile adoptate în domeniul agriculturii „crează un cadru mai bun — și organizatoric și material și politic — pentru realizarea neabătută a programului de dezvoltare a agriculturii, de înfăptuire a noii revoluții agrare, asigurând un nou și puternic avânt al agriculturii socialiste, corespunzător cerințelor societății noastre, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, creșterea contribuției acestei importante ramuri a economiei naționale la dezvoltarea generală a patriei, la întărirea independenței și suveranității României“.

În procesul înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pentru actualul cincinal va continua apropierea țării noastre de țările dezvoltate atât în ceea ce privește randamentele la hectar, cât și la producția totală și pe locuitor la produsele de bază. Astfel, nivelurile prevăzute la producția de porumb la hectar pentru anul 1985 sînt egale sau foarte apropiate cu cele obținute în prezent de Cehoslova-

Tabelul nr. 7

Indicatori ai dezvoltării sociale

	România	Austria	Cehoslovacia	Franța	R.D. Germană	R.F. Germană	Italia	Japonia	Olanda	Suedia	S.U.A.	U.R.S.S.
Speranța de viață la naștere (ani, în 1979)	71	72	71	74	72	73	73	76	75	76	74	73
Durata medie a vieții — ani												
— Bărbați	67,4	68	67	69,2	68,8	68,8	68,8	72,1	72	72,1	68,7	64
— Femei	72,1	75	74	77,2	74,7	74,4	74,8	77,3	78,4	77,7	76,5	71
Numărul celor ce învață la 10 000 locuitori 1979/1930	476	...	217	...	102	...	...	...	...	...	...	176
Abonamente la radio, radioficare și televiziune, la 10 000 loc.												
— radio, radioficare	145	275	289	330	379	362	236	571 ¹⁾	296	395	2 048 ¹⁾	544
— televiziune	163	262	268	278	336	328	225	242	280	370	623	243
Numărul de locuitori ce revine la un medic	579	444	320	678	395	503	...	845	601	580	617	275
Locuințe date în folosință în 1979 la 1 000 locuitori	8,7	7,1	8,1	7,5	9,7	6,0 ²⁾	2,7 ²⁾	...	6,3	6,7	...	7,3

¹⁾ Numărul aparatelor
²⁾ Inklusiv restaurările

făptuirea acestui obiectiv urmează să-l joace sporirea mai accentuată a producției medii la hectar, domeniu în care — așa cum se vede și din tabelul nr. 5 — ne mai despart încă diferențe importante față de țările cu agricultură de înaltă productivitate. De asemenea, un rol esențial urmează să-l aibă dezvoltarea mai puternică a zootehniei atât prin creșterea efectivelor, cât mai ales prin ridicarea mai rapidă a producției medii obținute pe animal. Trebuie notat că dacă în acest domeniu, din punct de vedere al încărcăturii de animale la 100 ha teren agricol — indicator ce caracterizează potențialul zootehnic — România realizează astăzi niveluri apropiate cu cele avute de unele țări cu zootehnie dezvoltată (de exemplu, la începutul anului 1981, România avea 45,5 bovine, 117 porcine și 113,7 ovine la 100 ha, niveluri apropiate sau superioare de cele ale Italiei, S.U.A., Suediei — la bovine, sau Italiei, Angliei, Japoniei, Suediei — la porcine), la producția medie pe an se înregistrează încă însemnate rămăneri în urmă; astfel, în anul 1980, producția medie de lapte în țara noastră a fost de 1 960 litri, față de 3 185 litri în Cehoslovacia, 3 407 litri în R.D.G., 3 492 l în Austria, 3 365 l în Franța, 4 400 l în Danemarca și 4 533 l în R.F.G.

Pentru accelerarea dezvoltării agriculturii s-au luat măsuri pentru sporirea investițiilor și adîncirea acțiunii factorilor calitativi, intensivi în agricultură, pentru perfecționarea formelor de organizare și conducere a activității în această ramură. În spiritul documentelor celui de al XII-lea Congres

cia, Franța și reprezintă peste 70% din nivelul Austriei, 90% din cel al Canadei și 74% din producția respectivă obținută de S.U.A. De asemenea, producția prevăzută a se realiza în 1985 pe locuitor la grâu depășește nivelul actual al Austriei și S.U.A. și se apropie foarte mult de cel al Franței, iar la sfecla de zahăr și lapte de vacă depășește nivelul actual al Cehoslovaciei, R.F.G. și Ungariei, apropiindu-se sau depășind nivelul Franței. Înăfptuirea acestor prevederi este legată de folosirea mai bună a tuturor condițiilor de care dispune agricultura noastră, de sporirea rolului și răspunderii tuturor unităților economice, a tuturor celor ce lucrează în agricultură.

Progrese în condițiile de viață

ÎNTREAGA politică a partidului de dezvoltare a economiei naționale are drept obiectiv fundamental crearea condițiilor pentru ridicarea nivelului de viață materială și spirituală al întregului popor, realizarea unei civilizații materiale și spirituale în deplină concordanță cu principiile noii orînduirii sociale.

Pe baza politicii de dezvoltare susținută a forțelor de pro-

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 21)

Producția noilor investiții — la nivelul planificat

ATINGEREA integrală, în timp cât mai scurt, a tuturor parametrilor proiectați la noile obiective de investiții puse în funcțiune reprezintă un imperativ major nu numai pentru unitățile beneficiare, ci și pentru întreaga economie națională. Pentru desfășurarea la cote ridicate a activității la noile capacități este necesară pregătirea temeinică încă înainte de punerea lor în funcțiune, prin revizuirea judicioasă a profilului lor de producție în concordanță cu evoluția cererilor beneficiarilor, pentru a evita situațiile când, după conectarea la circuitul productiv, para-

metrii proiectați nu sînt atinși, deoarece între timp cerințele pieței s-au modificat. La toate acestea se cer adăugate eforturi susținute pentru asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materiile prime, materialele și subansamblele din cooperare necesare desfășurării ritmice a fabricației încă din primele zile ale punerii în funcțiune, pentru calificarea cadrelor și organizarea riguroasă a activității de întreținere și reparare a utilajelor tehnologice, de asigurare a pieselor de schimb necesare.

Acțiuni conjugate pentru realizarea parametrilor prevăzuți în proiecte

TOATE NOILE capacități de producție puse în funcțiune trebuie să concentreze în permanență atenția beneficiarilor, proiectanților și a organelor bancare, în vederea atingerii la vreme sau în devans a parametrilor tehnico-funcționali la toate utilajele tehnologice date în exploatare. Nerealizarea parametrilor la termenele prevăzute înseamnă pierdere pentru unitatea respectivă (nerealizarea producțiilor și a beneficiilor scontate), dar și pentru economia națională, unitatea respectivă producînd dereglări în lanț în aprovizionarea altor beneficiari cu materii prime sau produsele finite care urmau să fie realizate pe capacitățile respective și care au fost prevăzute la capitolul resurse în balanțele materiale.

Analizele efectuate la **Întreprinderea de geamuri din județul Buzău** au scos în relief că noua capacitate — secția vizori auto — din cadrul acestei unități și-a atins parametrii proiectați la termenele stabilite, și depășindu-și în continuare planul producției fizice în condițiile reducerii costurilor la 1 000 lei producție-marfă (de la 624,7 la 566,3 lei) a obținut un beneficiu suplimentar în primul trimestru al acestui an de 600 mii lei. Totodată, însă, se cere menționat și faptul că celelalte 3 noi capa-

cități de producție puse în funcțiune din anul 1980 (geam duplex, geam prelucrat și ambalaje), nu și-au atins la termenul prevăzut nivelul parametrilor proiectați, ceea ce a condus la o nerealizare de beneficiu în sumă de peste 6 300 mii lei, numai în trim. I a.c. Care au fost cauzele? Ce trebuie întreprins pentru urgentarea atingerii nivelurilor prevăzute în proiect?

Creativitate sporită pentru reducerea importului

IATĂ CE REZULTĂ din analiza nivelului indicatorilor realizați pentru fiecare capacitate în parte:

- **capacitatea de fabricare a geamului duplex** a fost pusă în funcțiune în trim. IV. 1980, avînd ca termen planificat de atingere a parametrilor proiectați trim. II 1982. Capacitatea respectivă deși realizează și chiar depășește indicatorii fizici de producție (30 mii mp față de 22 mii) nu îi îndeplinește pe cei de eficiență economică, ca urmare a influenței nefavorabile a prețurilor în creștere față de prevederi ale materiei prime (un anumit sortiment de folie) din import. Avîndu-se în vedere costurile ridicate, peste nivelul planificat, cu care se realizează în prezent producția de geam duplex, **considerăm necesar ca unitățile de cercetare și producție din Centrala sticlei și ceramicii fine împreună cu co-**

lectivul de maiștri și ingineri din cadrul Întreprinderii de geamuri să analizeze posibilitatea asimilării foliei necesare în producția internă, reducînd în felul acesta costurile de producție și importurile de materii prime.

De asemenea, este necesar ca **Centrala tutelară** să acționeze mult mai consecvent ca pînă în prezent pentru îndeplinirea mai eficientă a atribuțiilor care îi revin în domeniul contractării cu beneficiarii a producției de geam duplex. Acțiunile în acest sens apar de altfel necesare și la noua capacitate de fabricare a **geamului prelucrat**, la care se cer adăugate, totodată, eforturile proprii creative ale colectivului întreprinderii pentru adaptarea mai operativă a sortimentelor la schimbările petrecute în cerințele beneficiarilor.

Colaborare mai activă pentru buna desfășurare a aprovizionării

NOUA CAPACITATE de fabricare a ambalajelor (butelii din sticlă) cu termen de punere în funcțiune în trim. I 1981 și de atingere a parametrilor în trim. I 1982, nu și-a realizat producția-marfă planificată pe primele 3 luni a.c. decît în proporție de circa 55%, iar cheltuielile planificate la 1 000 lei producție-marfă au fost depășite în această perioadă cu peste 760 lei.

Una din **cauzele** principale care a condus la înregistrarea situației prezentate a constituit-o neasigurarea la timp și de calitate prevăzută în proiecte a matrițelor furnizate de întreprinderile de specialitate din București și Turda, fapt ce a făcut ca numai în trim. I a.c. să se înregistreze pierderi tehnologice însemnate. Datorită faptului că pentru matrițele livrate nu se furnizează și piesele de schimb ce se

uzează într-un timp mai scurt, capacitatea de producție a lucrat la parametrii mai scăzuți. Trebuie arătat însă că nici beneficiarul nu a acționat în suficientă măsură pentru a recondiționa piesele uzate în vederea desfășurării normale a procesului de producție. Pe de altă parte, uzarea rapidă a matrițelor s-a datorat în special faptului că unitatea nu a luat măsuri în vederea aprovizionării la timp cu lubrifianții necesari pentru ungerea acestora.

Pentru înlăturarea neajunsurilor semnalate se impune desfășurarea unor acțiuni conjugate din partea furnizorilor pentru livrarea la vreme și conform prevederilor din documentația a matrițelor necesare, precum și a specialiștilor din întreprindere pentru punerea la punct a tehnologiilor de recondiționare a pieselor acestora și de prevenire a uzurii lor premature, ridicarea calificării cadrelor etc. Din analiza efectuată la întreprindere, a rezultat ca fiind nejustificat de lung termenul propus centralei pentru atingerea parametrilor proiectați la această capacitate (trim. IV 1982) avându-se în

vedere că măsurile preconizate (aprovizionarea cu matrițe și lubrifianți) se pot realiza chiar de la începutul acestui trimestru.

Din datele prezentate reiese că neatingerea parametrilor proiectați la cele 3 capacități de producție se datorează și unor cauze obiective dar în special unor cauze subiective care puteau fi din timp înlăturate de conducerea unității cu sprijinul mai activ al centralei și al Ministerului Industrii Ușoare. Având în vedere că întreprinderea beneficiază și în prezent de importante fonduri de investiții, că aici urmează a fi puse în funcțiune noi capacități de producție, în această unitate se cer adoptate în mod operativ măsurile capabile să asigure folosirea la maximum a capacităților de producție existente, realizarea întocmai a parametrilor tehnico-economiilor planificați ai fiecărei secții, fiecărei instalații și mașini pusă în funcțiune.

M. PODARU

director al sucursalei județene
Buzău a Băncii de investiții

Adaptarea operativă a noii producții la cerințele beneficiarilor

În cadrul întreprinderii de prelucrare a Jemului Pucioasa noua investiție (Fabrica de mobilă Pucioasa), care a avut ca termen inițial planificat de punere în funcțiune luna septembrie 1979 a fost conectată la circuitul productiv cu o întârziere de 12 luni. Dar, la punerea în funcțiune au rămas de executat în continuare o serie de lucrări conexe în valoare de 2178 mii lei. Totodată, comisia de recepție a noii capacități a indicat să se procedeze la reconsiderarea prin echivalare a parametrilor proiectați stabiliți inițial, întrucât sortimentul producției ce poate fi în prezent realizat pe utilajele tehnologice puse în funcțiune s-a schimbat față de prevederea inițială. În funcție de evoluția cererii beneficiarilor, de la garnituri „Miraj” la garnituri „Narcisa”.

În continuare, după punerea în funcțiune, sortimentul de producție garnituri „Narcisa” a fost din nou schimbat în garnituri „Lira I” și „Lira II”, pentru care însă nu au fost stabiliți, în acest caz prin echivalare, noi parametri tehnico-economiici ai utilajelor tehnologice date în folosință.

Indicatorii tehnico-economiici ai investiției aprobate prin Hotărârea nr.

40/20.09.1977 a M.E.F.M.C. au fost prevăzuți a fi realizați în 3 și 4 trimestre de la punerea în funcțiune, situația lor fiind la data de 31 dec. 1981, data expirării termenului planificat de atingere a lor, următoarea: ● producția de realizat în 3 trimestre de la punerea în funcțiune fabricată în proporție de 39 la sută, ● producția de realizat în 4 trimestre de la punerea în funcțiune, realizată în procent de 47%. ● cheltuielile planificate la 1000 lei producție de realizat în patru trimestre de la punerea în funcțiune, depășite cu 24 procente, ● beneficiul și rentabilitatea prevăzute neîndeplinite.

Avându-se în vedere schimbarea sortimentului de producție, planul C.S.P. și indicatorii în anul 1981 au fost stabiliți la niveluri diferite față de cei din proiectul investiției, dar nici aceștia nu au fost realizați: producția industrială 71%, productivitatea muncii 76%.

Cauzele care au condus la nerealizarea indicatorilor proiectați au fost în principal următoarele:

1 Investiția a fost proiectată inițial să execute garnituri de mobilă lustruită „Miraj”, pentru care în fabrica din Pucioasa trebuie să se facă numai

asamblarea semifabricatelor și a fabricatelor furnizate de fabrici specializate din țară pentru diverse subsamblate ale garniturii „Miraj”. Prin schimbarea sortimentului în garnitura „Narcisa” și în 1981 în garnituri „Lira I” și „Lira II”, fabrica din Pucioasa a fost nevoită să-și procure suplimentar față de prevederile proiectului o seamă de utilaje pentru efectuarea unei serii de operațiuni tehnologice de confecționare a subsamblatelor noilor garnituri pe care trebuia să le fabrice ca: debitarea panourilor precomprimate, furnuire, înclieiere, asamblare și altele, în timp ce alte utilaje primite pentru investiția inițială, a căror valoare se ridică la 2336 mii lei, au devenit neutilizabile. De aici o serie de neajunsuri încă nesoluționate în totalitate, legate de procurarea setului complet de utilaje cerute de noua tehnologie și de existența unor mașini nefolosibile, care încarcă costurile.

2 Necunoașterea nivelului noilor parametri la care trebuie să se ajungă în noua situație, deoarece nici până în prezent nu au fost reconsiderați indicatorii tehnico-economiici aprobați inițial, cu toate că legislația prevede că, dacă după punerea în funcțiune se schimbă sortimentul, trebuie ca în mod operativ indicatorii economici să fie echivalați.

3 Existența investițiilor „de completare” rămase nefinalizate. Pentru recuperarea cât mai grabnică a restanțelor și încadrarea în nivelul proiectat la toți parametrii la Fabrica de mobilă Pucioasa, se impune adoptarea de urgență a unor măsuri care să asigure:

● definitivarea operativă de către M.E.F.M.C. a sortimentului de fabricat și dotarea corespunzătoare cu mașini a tehnologiilor respective, având în vedere că actualmente fabrica nu mai primește prefabricate și semifabricate conform concepției inițiale a proiectului care a stat la baza investiției;

● echivalarea producției inițiale în noua producție cu sortiment schimbat și stabilirea de către M.E.F.M.C. a noilor parametri care rezultă, urmând ca, pe această bază, C.S.P. să elaboreze sarcini de plan la nivelul indicatorilor nou aprobați;

● punerea în funcțiune a investițiilor conexe nerealizate.

Desigur, pe viitor se impune ca centralele industriale respective și ministerul de resort să fundamenteze mai temeinic, pe baza unor studii aprofundate de marketing și prognoză, profilul noilor capacități de producție, pentru a evita modificări ulterioare de acest gen, care presupun risipă de timp și de resurse.

Miltiade GEORGESCU

director al Sucursalei județene
Dîmbovița a Băncii de investiții

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Eforturi sporite pentru realizarea integrală a planului la producția de cărbune

IN SCOPUL realizării sarcinilor stabilite și a recuperării restanțelor la producția de lignit — materia primă necesară termocentralelor pentru producția de energie electrică — au fost desfășurate în acest an acțiuni le ample care participă, pe lângă unitățile Ministerului Minelor, importante efective de lucrători și utilaje aduse din multe județe ale țării. Eforturile sînt concentrate spre bazinul Gorjului, unde ponderea o dețin combinatele miniere Motru și Rovinari, al căror volum de activitate reprezintă 76,6% din totalul producției de cărbune programate pentru acest an. Prezentăm în cele ce urmează o analiză a realizării producției de cărbune planificată la Combinatul minier Motru, a cărui activitate se desfășoară în cadrul a 3 mari întreprinderi productive, atît în subteran (la subunitățile întreprinderilor miniere Motru și Jilț), cît și în cariere (Lupoia și Jilț sud) și microcarriere (la toate cele 3 întreprinderi).

De ce decalaje între prevederi și realizări ?

ANALIZA ACTIVITĂȚII de extracție a cărbunelui desfășurată în unitățile combinatului în acest an pune în evidență că :

1 La încheierea semestrului I a.c., la minele Horăști, Lupoia, Roșița și Motru-Vest, producția planificată de cărbune era indeplinită și depășită (cu 5—21 procente). În același timp la minele Leurda și Ploștina din cadrul I.M. Motru nu s-a reușit să se realizeze planul de producție din cauza condițiilor mai grele în care au funcționat unele abataje. Tot cu deficit de producție se inseria și activitatea din subteran de la întreprinderea minieră Jilț ca urmare a lipsei liniei de front de lucru, consecință directă a neexecutării în anii anteriori a lucrărilor de deschidere și pregătire. Din cauza timpului nefavorabil, ca și a lipsei unor utilaje planul nu s-a realizat nici la microcarrierele întreprinderii miniere Motru.

2 La încheierea semestrului I, a.c. mina Ploștina recuperase restanța înregistrată, în timp ce la mina Leurda înrăutățirea condițiilor de zăcămint la unele fronturi de lucru și lipsa de efective cu calificarea necesară a făcut ca situația din primul trimestru să se mențină. În plus, epuizarea unui abataj frontal la Roșița și neînlocuirea lui la termenele fixate cu un altul a făcut ca și această mină să apară cu realizări situate sub plan. Planul pe total activitate desfășurată în cadrul întreprinderii miniere Motru s-a realizat însă ca urmare a aportului substanțial pe care l-a adus în cursul celui de al doilea trimestru al anului exploatarea din microcarriere. Greutățile provocate de condițiile de zăcămint — dar și lipsa de fermitate în adoptarea unor măsuri adecvate la întreprinderea minieră Jilț — au făcut ca realizarea planului de producție să nu fie posibilă în subteran. La această întreprindere, la activitatea de suprafață — în special la cariere unde au avut loc multe defecțiuni în funcționarea excavatoarelor, cauzate în

cea mai mare parte de ruperea covoarelor de la benzile transportoare — s-a înregistrat, de asemenea, o rămînire în urmă. Aceleași cauze au determinat și nerealizarea producției la cariera întreprinderii miniere Lupoia. Toate aceste neajunsuri au concurat la situarea sub plan a realizărilor în producție obținute pe total combinat la finele primelor 6 luni ale acestui an.

3 La sfîrșitul decadei a doua a lunii august a.c. se menținea un decalaj între prevederi și realizări la minele Leurda și Roșița, iar acestora li se adaugă mina Horăști. De aceea, este necesar ca în toate cele trei mine, atît întreprinderea cît și combinatul, să adopte și să urmărească aplicarea de măsuri corespunzătoare pentru refacerea și ridicarea potențialului de producție la nivelul sarcinilor stabilite. Măsurile asemănătoare sînt necesare la activitatea din subteran de la I.M. Jilț, în timp ce la carierele din Jilț și Lupoia, odată cu îmbunătățirea vremii (în lunile iulie-august cantitățile de apă căzute în urma ploilor au fost foarte mari și au împiedicat efectiv activitatea în unitățile de suprafață) sînt condiții pentru redresarea situației atît la producția de lignit cît și la descoperță.

În cadrul combinatului, sarcina cea mai mare de producție o are în acest an întreprinderea minieră Motru (46,5 la sută), care exploatează cărbunele din subteran prin minele Horăști, Leurda, Ploștina, Lupoia, Roșița și Motru-Vest, precum și din microcarrierele Valea Racilor și Ploștina, ponderea producției programate a fi extrasă din subteran fiind de 92 la sută, iar din microcarriere — 8 la sută.

Întreprinderea minieră Motru este principalul furnizor de materie primă pentru termocentrala Ișalnița. Dezvoltarea ei a cunoscut pe parcursul anilor creșteri însemnate de producție. Față de anul 1970, cantitatea de cărbune extrasă a crescut în anul 1975 cu 80 la sută, iar în anul 1980 cu 220 la sută. Acest nivel se menține și pe parcursul actualului cincinal, cu toate că condițiile de zăcămint s-au îngreunat (pătrunderea lucrărilor în profunzime, apariția zonelor cu nisipuri acvifere, creșterea dis-

tanțelor de transport etc.). Aceasta a fost posibil ca urmare a punerii în exploatare a unor linii de front mereu crescînde, rezultate din executarea unui volum însemnat de lucrări de deschidere și pregătire, precum și prin valorificarea rezervelor de la limita zăcămintului. Întreaga activitate de extracție a cărbunelui este mecanizată.

În activitatea din subteran, punerea în funcțiune a noi locuri de muncă și obținerea avansărilor planificate au o importanță deosebită în realizarea sarcinilor. Să vedem care a fost situația, în această privință, în lunile semestrului I. Se poate constata o variație mare de la o lună la alta atît a numărului mediu de abataje, cît și a vitezelor medii lunare de înaintare, nivelul primului indicator fiind direct influențat de săparea lucrărilor miniere de pregătire, respectiv de realizarea liniei de front de lucru, cît și de preocuparea pentru asigurarea la timp a dotației necesare (se cunoaște că odată cu terminarea unui abataj, urmează operațiunile de demontare a complexului, revizia și montarea într-un nou loc de muncă), iar nivelul celui de-al doilea indicator este rezultatul modului în care brigada își organizează lucrul, a stării tehnice a susținerii, a condițiilor de zăcămint.

În perioada analizată, 30 la sută din abatajele frontale ale I.M. Motru au realizat o înaintare lunară sub 30 m, iar 60 la sută din abatajele montate sub 60 m — care trebuie considerată o limită minimă a avansărilor cu o dotație modernă.

Cauzele care au condus la această situație sînt printre altele :

a) **nerealizarea unui volum de lucrări de pregătire și deci nepunerea în funcțiune a numărului necesar de abataje** conform prevederilor din programul general de exploatare, îndeosebi la minele Horăști, Leurda și Roșița ;

b) **slaba preocupare pentru executarea la timp a lucrărilor de asecare** în zonele de nisipuri acvifere, cu deosebire la minele Horăști și Ploștina, precum și neefectuarea lucrărilor de gospodărire a apelor, care au pătruns în abataje provocînd mari greutăți în extracția lignitului și în funcționarea circuitului de benzi la abatajele 3/11 și 4/11 mina Leurda ;

c) **organizarea necorespunzătoare a reviziilor și reparațiilor la utilajele conducătoare**, cît și la circuitele magnetice la minele Leurda și Roșița, precum și numeroasele defecțiuni care au condus la un număr de peste 5 000 ore de nefuncționare în activitatea combinatelor de înaintare, a complexelor de abataj și a transportoarelor, cauzate de reparațiile accidentale și care reprezintă circa 80 la sută din totalul orelor de întreruperi ;

d) lipsa personalului necesar atacării la capacitate a fronturilor de lucru și în special insuficiența personalului calificat (atît minier cît și electromecanic) la majoritatea abatajelor, pentru a se ajunge la formațiile tip (15 posturi X 3 schimburi = 45 posturi pe zi) pentru o lungime de front de 80 m. În momentul de față, pe total întreprinderile se înregistrează un deficit de 300 muncitorilor de diferite calificări dar în special mineri, ajutoari mineri și electrolăcătuși);

e) condițiile de zăcămint dificile în care au funcționat unele abataje.

Viteza de înaintare în abataje poate fi substanțial sporită

PENTRU OBTINEREA producției prevăzută a fi extrasă din subteran. Întrreprinderea minieră Motru dispune de o dotație corespunzătoare constînd din 38 complexe de susținere mecanizată și 54 combine de înaintare. Din acestea sînt folosite 37 complexe (în funcțiune, în demontare-montare, revizie, unul fiind în reparație capitală) și 46 de combine de înaintare (4 fiind imobilizate și 4 în rezervă). Indiciu de utilizare intensivă și extensivă la combinele de abataj (aferele complexelor) sînt de 32 și respectiv 87,6, iar la combinele de înaintare de 1,78, respectiv 84,9.

Pentru ca în perioada imediat următoare rezultatele din abatajele frontale să se îmbunătățească, respectiv să crească viteza medie lunară și în final productivitatea muncii, întreprinderea are în vedere și va trebui să insiste în mod deosebit pentru transpunerea integrală în practică a următoarelor măsuri:

● asigurarea condițiilor tehnico-materiale și organizatorice necesare pe toate fronturile de lucru pentru obținerea

unor viteze de avansare în lucrările de pregătire și abataje corespunzător gradului de mecanizare a operațiunilor din subteran prin: **acoperirea cu efective de lucrători a fronturilor de lucru în mod egal pe toate schimburile, prin redistribuirea personalului indirect productiv**, îndeosebi la abatajele cu condiții mai dificile de lucru; **reducerea duratei de alimentare și montare** la combinele de înaintare și complexele mecanizate de abataj; valorificarea experienței cîștigate la unele abataje unde montajul s-a realizat în 12—15 zile față de altele la care perioada de montaj s-a prelungit pînă la 25—30 zile în special din cauza lipsei de organizare a transport; **executarea, conform graficelor aprobate, a lucrărilor de revizie, întreținere și reparație a utilajelor** fără a se mai face amînări, de cele mai multe ori nejustificate;

● realizarea lucrărilor de asecare, precum și a celor necesare gospodăririi apelor din subteran așa cum sînt prevăzute în proiectele aprobate, pentru eliminarea erupțiilor și împiedicarea pătrunderii acestora în lucrările miniere (în special la abatajele frontale) — analiza la fiecare mină a suprafețelor ce urmează a fi afectate de exploatarea subterană, luîndu-se măsurile necesare pentru drenarea apelor, în vederea nepătrunderii acestora în mină;

● extinderea lucrărilor de cercetare pentru orientarea optimă a abatajelor în scopul evitării interceptării deranjamentelor tectonice (subțieri de strate, lentile de borchiș, falii etc.), operațiuni ce trebuie executate de echipele specializate de care întreprinderea dispune;

● generalizarea acordului global la operațiunile de demontare-montare a complexelor mecanizate și la minele Horăști și Roșița;

● îmbunătățirea aprovizionării brigăzilor cu cele necesare unor intervenții operative în cazul apariției defectuini-

lor electromecanice (piese de schimb la combine și transportoare piese care au un grad mai mare de uzură și pot fi înlocuite operativ în subteran etc.);

● intensificarea cursurilor de calificare a muncitorilor. În semestrul II vor trebui calificați cîte 50 de muncitori la minele Leurda și Horăști, unități care resimt cel mai mult lipsa de cadre, în special calificate;

● extinderea atelierului electromecanic al întreprinderii (lucrare în curs de execuție) ca și îmbunătățirea activității în atelierele fiecărei mine în parte, pentru crearea posibilităților de realizare a unor revizii și reparații de calitate superioară;

● creșterea gradului de disciplină a forței de muncă și stabilitate, eliminarea absențelor din cadrul formațiilor de lucru. Aceasta cu atît mai mult cu cît în cursul semestrului I gradul de folosire a timpului de lucru a fost de numai 94,17 la sută, înregistrîndu-se un număr relativ mare de absențe pe total întreprindere.

Înfăptuirea tuturor măsurilor preconizate va conduce în mod nemijlocit la creșterea vitezelor de lucru în abataje, la realizarea productivității planificate, în final la obținerea unei producții sporite de cărbune. Pentru aceasta este necesar ca atît Combinatul minier Motru, cît și Ministerul Minelor prin compartimentele sale specializate, să sporească contribuția adusă la rezolvarea problemelor cu care se confruntă unitățile combinatului și ale I.M. Motru, astfel încît la finele acestui an unitățile respective să realizeze integral producția planificată de cărbune.

Nicolae DIMITRESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

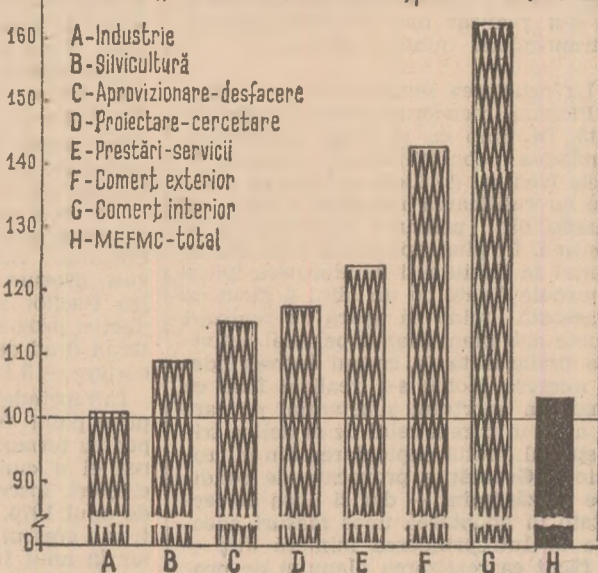
Beneficii peste plan

ÎN CURSUL semestrului I a.c., cea mai mare parte a întreprinderilor și a unităților din M.E.F.M.C. au îndeplinit și chiar depășit planul de beneficii, astfel că pe total depășirea (pe sold) se ridică la aproape 40 mil. lei. Pe sectoare de activitate, cele mai substanțiale beneficii peste plan s-au înregistrat la silvicultură (peste 14 mil. lei), industrie (13,6 mil. lei), comerț exterior (7,5 mil. lei), proiectare-cercetare (6,5 mil. lei) s.a.

La activitatea de silvicultură, toate cele 41 inspectorate silvice județene au înregistrat depășirea sarcinilor de beneficii, ceea ce a permis constituirea surselor pentru fondul de dezvoltare economică, pentru construcția de locuințe, pentru acțiuni sociale, pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, pentru premiere. La activitatea industrială, 148 întreprinderi (dintr-un total de 168) au realizat și depășit planul de beneficii. Principali factori care au determinat aceste rezultate favorabile sînt: a) depășirea planului producției marfă

vîndută și încasată (111 mil. lei pe total M.E.F.M.C., din care 30 mil. lei la C.E.L. 11 mil. lei la C.M.C. 45 mil. lei la C.U.P.S. etc.); b) economii la cheltuielile care se suportă direct din rezultatele financiare (cu o sumă totală de 86 mil. lei, din care 14 mil. lei la cheltuielile cu pregătirea cadrelor și practica în producție, 2 mil. lei la cheltuielile pentru reparațiile clădirilor și altor fonduri fixe, economii la cheltuielile de protocol etc.). Printre măsurile organizatorice luate de minister în vederea creșterii eficienței remarcăm cele privind debitarea, derularea și prelucrarea lemnului în ordinea vechimii (la Centrala de exploatare a lemnului), înlocuirea sitelor metalice cu site de cauciuc la ciururile vibratoare spre a se mări productivitatea și a se reduce consumul de energie electrică (la Centrala de exploatare industrială a agregatelor, minerale pentru construcții), asigurarea funcționării normale a liniilor de 3 000 t/zi clincher și intensificarea expediției

Modul de îndeplinire a planului de beneficii la MEFMC (pe sectoare de activitate) pe sem-I-1982

paletizată a cimentului (la Centrala cimentului).

La activitatea de cercetare-proiectare, toate cele 6 institute din subordinea ministerului au

înregistrat beneficii peste plan din reducerea costurilor prestațiilor facturate și încasate, sau din creșterea volumelor de prestații facturate.

În industria metalurgică

Priorități în diminuarea consumurilor energetice

ÎN CONDIȚIILE unor mutații calitative în dezvoltarea industriei metalurgice, sporirea producției de oțeluri, în special a celor superioare, trebuie să se realizeze cu consumuri cât mai reduse, printr-o valorificare maximă a resurselor. De altfel, experiența pe plan mondial arată că, în numeroase țări, volumul resurselor energetice noi afectate acestei ramuri are o tendință de scădere, peste 60-70% din necesarul de energie și combustibil fiind acoperit prin valorificarea și reutilizarea resurselor existente în circuitul producției. Iată de ce, în ultimii ani, specialiștii, cadrele de decizie din industria metalurgică au depus un amplu efort de depistare a acelor soluții, care să asigure nu numai încadrarea în sarcinile minime planificate, ci chiar o reducere substanțială a consumului de energie și combustibil.

După cum se știe, în siderurgie procesele tehnologice se desfășoară la temperaturi înalte, necesitând consumuri mari de combustibil și energie electrică, fiind considerate din acest punct de vedere procese „energo-intensive”. Cum producția de oțel a crescut în ultimii 5 ani de aproape 1,3 ori, siderurgia românească a fost confruntată cu o serie de probleme legate de necesitatea reducerii mai accentuate a consumului de energie electrică și combustibil pe tona de oțel, începând cu cele de ordin tehnic (introducerea unor noi tehnologii mici consumatoare de energie, modernizarea celor existente) și terminând cu cele organizatorice.

ÎNAINTE de toate se cuvine a fi menționată orientarea spre schimbarea structurii producției de oțel prin dezvoltarea noilor capacități și reprofilarea treptată a celor existente pe tehnologii care necesită consumuri energetice mai reduse în faza de elaborare. Studiile și cercetările întreprinse de specialiști au demonstrat că, la nivelul combinatelor siderurgice, curba consumurilor energetice atinge un punct maxim în faza de elaborare, ceea ce ne-a și determinat să gândim și să elaborăm tehnologii cu consumuri reduse tocmai în această fază a procesului de producție. În acest context, a crescut ponderea oțelului de convertizor și a oțelului electric, în detrimentul oțelului Martin, al cărui proces de elaborare atinge cel mai ridicat consum energetic global. De altfel, după 1985 oțelăria Martin vor dispărea, ele fiind înlocuite cu oțelării cu convertizor cu insuflare de oxigen. Prin schimbarea acestei optici în ceea ce privește structura producției de oțel, s-a diminuat consumul de energie și combustibil cu aproape 15 la sută față de perioadele anterioare, urmînd ca în perspectivă acesta să se reducă cu încă 10-15 la sută.

În cadrul acestei ample acțiuni, măsurile întreprinse au vizat, în principal, aplicarea unor tehnologii moderne de înalt randament și totodată mici consumatoare de energie și combustibil.

Între acestea se cuvine să menționăm: creșterea ponderii turnării continue a oțelului folosind căldura fizică a oțelului lichid (de la 0,2% în 1975 la 18,5% în 1981); aplicarea tehnologiei de stingere uscată a cocsului și introducerea bigazului (gaz furnal + gaz metan) la cuptoarele de încălzire a laminatelor, prin care a fost posibilă recuperarea și valorificarea gazului de furnal și de cocs în proporție de 97%; folosirea încălzirii calde în cuptoarele de încălzire de la laminoare în proporție de 80% etc.

În același timp au fost luate unele măsuri de îmbunătățire a dotării tehnice existente, în special în direcția modernizării capacităților în funcțiune. Este cazul modernizării și creșterii capacității furnalelor existente și construcția unor furnale de mare capacitate de 1700, 2700 și 3500 mc; dotarea cu preîncălzitoare de aer de combustie și cazane recuperatoare ale cuptoarelor industriale pentru producerea aburului și a apei calde; dotarea oțelărilor electrice cu cuptoare de mare capacitate de 50 și 100 tone cu insuflare de oxigen; îmbunătățirea etanșării aparatelor de încărcare la furnale, a ușilor de la bateriile de cocsificare și încărcare „fără fum” a acestora în vederea reducerii pierderilor de gaz brut de furnal etc., prin care s-a asigurat o diminuare a consumurilor energetice cu aproape 20% față de 1975.

Paralel cu aceasta, atenția specialiștilor a fost îndreptată spre recuperarea resurselor energetice re folosibile, acționîndu-se pe trei direcții principale și anume:

— creșterea continuă a căldurii re folosibile în procesul tehnologic prin sporirea temperaturii aerului de combustie (este în curs de aplicare preîncălzirea combustibililor gazoși cu putere calorifică redusă, precum și a încărcării cuptoarelor cu lingouri calde);

— dotarea cu cazane recuperatoare a tuturor instalațiilor care se pretează la aceasta, începînd cu stingerea uscată a cocsului și pînă la cuptoarele de încălzire și de tratament termic pe tot fluxul tehnologic (pentru fluidele obținute la temperaturi scăzute sînt în curs de execuție unele pompe speciale de căldură);

— elaborarea unor noi procedee tehnice pentru valorificarea căldurii fizice a produselor, ca de exemplu aglomeratul feros și diverse laminare.

URMĂRIREA atentă a consumurilor de energie electrică și combustibil reliefează totuși un nivel încă ridicat atît în raport cu cel înregistrat pe plan mondial, cît și cu posibilitățile tehnice concrete existente în industria siderurgică românească, precum și în alte sectoare de activitate. Pornind tocmai de la aceste considerente și în conformitate cu prevederile Decretului Consiliului de Stat privitor la raționalizarea consumurilor energetice, oamenii muncii, specialiștii, factorii de decizie din combinatele și întreprinderile siderur-

gice au stabilit pentru perioada următoare un amplu program de reducere a consumului energetic, cu termene și responsabilități concrete, a cărui finalitate economică se va resimți încă în acest an. Astfel, pentru 1982 au fost prevăzute modernizarea cuptoarelor în funcțiune de la Reșița, Galați, Roman și altele, precum și a cuptoarelor laminoarelor și de tratament termic din combinatele siderurgice, ceea ce va conduce în final la economisirea a peste 180 000 tcc.

Pentru perioada următoare, pînă în 1985, a fost elaborată o linie strategică generală de reducere a consumurilor energetice, pornind de la realizările obținute pînă în prezent și, în special, de la necesitatea modificării în continuare a structurii producției de oțel. Principalele direcții de acțiune se referă la:

● dezafectarea unor capacități de producție (laminoare de tablă și furnale mici cu consumuri energetice mari) și prelucrarea producțiilor respective pe noile capacități;

● extinderea turnării continue a oțelurilor și programarea funcționării oțelărilor electrice cu mai multe cuptoare;

● preîncălzirea combustibililor și a aerului de combustie în preîncălzitoare mixte la cauperele furnalelor și laminorul Slebing de la Galați și a șarjelor de cărbuni la bateriile de cocsificare.

Se estimează că, prin aplicarea acestui complex de măsuri consumul specific integrat de combustibil pe tona de oțel brut va scădea de la 896 kgcc/t în 1980 la 865 kgcc/t în 1985 și respectiv 825 kgcc/t în 1990. Numai pînă la sfîrșitul acestui cincinal reducerea consumului specific va echivala cu o economie de 527 mii tcc.

În ceea ce privește recuperarea resurselor energetice re folosibile măsurile preconizate, multe din ele aplicate încă din anii anteriori (stingerea uscată a cocsului la combinatul siderurgic Galați, în recuperarea căldurii fizice prin punerea în funcțiune a preîncălzitoarelor mixte ale cazanelor recuperatoare la cuptoarele laminoarelor de la Combinatul de oțeluri speciale Tirgoviște, Întreprinderea de țevi Roman, Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii și a pompelor de căldură la combinatul siderurgic Călan), vor contribui la creșterea cu 60%, în 1985 a gradului de recuperare a acestor resurse față de 1981, cu ajutorul cărora se va acoperi aproximativ 52-55% din necesarul de consum.

Se poate aprecia că în acest fel consumurile de energie și combustibil în industria metalurgică se vor reduce pe total cu 25-30%, înscriindu-se astfel în nivelurile planificate și contribuind în mare măsură la eliberarea unei importante cantități de resurse energetice primare care să poată fi utilizate eficient în alte sectoare de activitate.

Zeno BORLOVAN
director în Ministerul
Metalurgiei

Pregătirea și organizarea exemplară a campaniei agricole de toamnă

EXPERIENȚA unităților agricole fruntașe arată că problemele de conducere și organizare sînt tot atît de importante ca și baza tehnico-materială, ca și forța de muncă, ca și pămîntul, deoarece fără o bună conducere și o organizare tehnică, nici ceilalți factori nu pot fi puși deplin în valoare. Realitatea atestă că baza tehnico-materială (îngrășămintele, erbicidele, carburanții, tractoarele și mașinile agricole) — sporită corespunzător fiecărei etape de dezvoltare — costă din ce în ce mai mult, printre altele și ca urmare a crizei mondiale a energiei. În schimb, o bună conducere și organizare reușește să sporească rezultatele economice uneori în mod spectaculos, cu cheltuieli destul de reduse, constituindu-se ca una dintre cele mai rentabile investiții.

Valențele ei trebuie să se manifeste pe deplin acum, cînd începe perioada de vîrf a lucrărilor din agricultură — campania de toamnă.

Desfășurarea ei exemplară necesită măsuri organizatorice deosebite pentru ca recoltarea, transportul și depozitarea producției să fie făcute în timp scurt și fără pierderi. Agricultura dispune pentru această campanie de toamnă de peste 117 000 de tractoare, circa 47 000 de combine, 1 659 dislocatoare și 1 442 combine pentru recoltat sfecla de zahăr, 996 mașini de scos cartofi și 1 847 combine pentru recoltat cartofi, peste 23 000 de semănători pentru păioase — dotare tehnică îndestulătoare pentru executarea lucrărilor în perioadele optime stabilite.

Într-un timp scurt, toate roadele acestei toamne vor trebui adunate și puse la adăpost, evitîndu-se orice pierderi, pentru a se asigura o bună aprovizionare a populației cu produse agro-alimentare și a industriei cu materii prime.

Dacă recoltatul inului pentru ulei s-a încheiat, mai sînt importante suprafețe cultivate cu in pentru fibră ce se impune a fi recoltate grabnic. În județele Suceava, Harghita, Covasna, Sibiu, Cluj, Bistrița-Năsăud și Mehedinți, suprafața recoltată reprezintă între 17 și 60% din cea programată. Asemănător se prezintă situația și la cultura de fasole pentru boabe în ogor propriu: în zona I de favorabilitate procentul mediu de recoltare este doar de 82% și doar trei județe (Constanța, Tulcea și Buzău) au terminat lucrarea.

Floarea-soarelui fiind o cultură premergătoare pentru cereale păioase, un accent deosebit este necesar să se pună pe eliberarea imediată a suprafețelor nerecoltate.

În prima lună de toamnă, programul privind **sfecla de zahăr** prevede recoltarea a circa 23% din întreaga suprafață ocupată cu această plantă. Printr-o temeinică organizare a muncii, prin respectarea graficelor de recoltare și livrare, recoltatul se poate încheia în ultima decadă a lunii octombrie. Corelarea capacității de recoltare cu cea de transport va contribui la reducerea pierderilor cauzate de depozitarea în cîmp. O valorificare eficientă a producției de sfeclă de zahăr presupune și **stringerea, depozitarea și insilozarea coletelor** — excelent nutreț, cu valoare energetică de prim rang, în furajarea taurinelor pentru lapte.

Ținînd seama de condițiile de climă din prima parte a acestui an, se poate spune că rolul hotărîtor în obținerea unei recolte bune la cerealele păioase în multe unități agricole l-a avut realizarea la timp și de calitate corespunzătoare a însămînțărilor de toamnă și a arăturilor adînci. Rezultatele din acest an demonstrează că, indiferent de condițiile de climă, dacă se lucrează bine se pot obține recolte bune.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., va trebui să obținem, în 1983, o producție de cereale păioase de 10,5—11 milioane tone — grâu, secară, orz, ovăz. De la aceste obiective este necesar să pornim în stabilirea măsurilor, în efectuarea lucrărilor din toamna acestui an pentru producția de cereale păioase.

În acest sens, atît la nivel central, cît și la nivelul județelor, municipiilor, orașelor și comunelor, al unităților agricole de stat și cooperatiste au fost întocmite **programe de măsuri** în vederea executării în perioade optime și de bună calitate a tuturor lucrărilor agricole din campania de toamnă. O atenție deosebită se acordă corelației ce trebuie să existe între volumul lucrărilor ce urmează a fi executat, necesarul de mijloace mecanice, vitezele zilnice și termenele de execuție, pe de o parte, și asigurarea mijloacelor de transport și a spațiilor de depozitare a produselor, pe de altă parte.

Primul lucru ce se impune a fi luat în considerare îl constituie **definitivarea repartizării terenurilor pe care se vor însămînța culturile de toamnă** și eliberarea la timp a suprafețelor ocupate, asigurînd un interval de cel puțin 15 zile între arăturile pentru însămînțări și efectuarea însămînțărilor.

Măsurile pregătitoare ce se iau trebuie să convergă spre respectarea perioadei de însămînțat. Se impune sta-

bilirea, pe județe, a zonelor ce urmează a fi însămînțate pînă la 30 septembrie, precum și a celorlalte zone, unde semănatul urmează a fi încheiat pînă la 10 octombrie. Însămînțarea culturilor de toamnă se va efectua pe o suprafață ce însumează peste 3,5 milioane hectare, din care 68,6% vor fi ocupate cu grâu și secară. Experiența a demonstrat că acolo unde însămînțările s-au terminat pînă la 28—30 septembrie au fost obținute recolte corespunzătoare, inclusiv în zonele de deal și de munte. Totodată, se constată că însămînțatul la suprafață a dus la pierderi însemnate, întrucît adîncimea insuficientă nu a asigurat plantei posibilitatea să ierneze și să reziste la geruri mari. (Cercelările în domeniul producției vegetale se impune să fie orientate — pe lîngă creșterea de noi soiuri și hibrizi care să asigure producții mari și constante pe unitatea de suprafață, cu un conținut ridicat de substanță utilă, cu consumuri specifice materiale și energetice reduse și cu cheltuieli scăzute pe unitatea de suprafață — spre însușirile de rezistență la boli, dăunători și condiții nefavorabile de mediu).

Un rol deosebit îl au defalcarea pe sectoare și județe, în raport de suprafețele și culturile ce se vor însămînța a cantităților de îngrășăminte chimice, precum și stabilirea structurii soiurilor la culturile ce se însămînțează în această toamnă, întocmirea balanței semînțelor și repartizarea acestora pe județe.

Trebuie dată toată atenția **amplasării concrete a culturilor** pe fiecare tarla, asigurînd cele mai bune premergătoare.

Organizarea executării lucrărilor în flux continuu, constituirea formațiilor de lucru pentru executarea lucrărilor de recoltat și transport (inclusiv al furajelor și produselor horticoale), pregătirea terenului, însămînțatul și efectuarea ogoarelor adînci de toamnă, repararea și dezinfectarea spațiilor de depozitare în scopul păstrării în condiții corespunzătoare a întregii producții de porumb (precum și amenajarea suplimentară de baze volante — platforme betonate, panouri, arioaie și alte spații), stabilirea ordinii de recoltare a parcelelor ajunsse la maturitate (acordîndu-se prioritate celor situate în apropierea localităților, precum și celor situate la distanțe mari față de drumurile de acces permanent practicabile), sînt acțiuni ce solicită din timp preocuparea, spiritul organizatoric, răspunderea conducătorilor de unități și ferme, a tuturor specialiștilor din sectorul producției vegetale.

Nu mai trebuie subliniat rolul important pe care îl au **calitatea seminței** și stabilirea **densității optime** la semănat. Lipsa de sămânță de calitate superioară pentru toate suprafețele a influențat negativ recoltele și din acest an. De aceea, se impune pregătirea semințelor pe categorii biologice superioare.

Obținerea unor producții medii la griu de 3 500—4 000 kg la ha este posibilă prin respectarea unei densități la semănat care să poată asigura cel puțin 600 de plante pe metrul pătrat.

În centrul actualii campanii de toamnă se situează **stringerea recoltei de porumb** de pe cele 2 125 mii de hectare în ogor propriu. Recolta se eslimează în prezent ca bună, dar ea trebuie adunată la timp, fără pierderi și depozitată în bune condiții.

O primă urgență este aceea a stringerii porumbului pentru pastă, necesară unei bune furajări atât a porcineilor cât și a bovinelor. Noile norme de hrană la porcine sînt bazate pe porumb șiuleți însilozat (pastă de porumb), cartofi, lucernă etc. În hrana acestor animale furajele combinate vor fi utilizate doar pentru completarea substanțelor nutritive necesare. O asemenea furajare mixtă s-a practicat la noi, în trecut, cu rezultate bune.

Introducerea unor tehnologii perfecționate de preparare și administrare a furajelor în vederea creșterii gradului de consum și a aportului nutritiv al resurselor furajere, folosirea pe scară largă a nutrețurilor grosiere (în special pentru furajarea taurinelor și ovinelor) constituie o sarcină importantă a tuturor unităților agricole zootehnice. În acest sens, este necesar să fie organizată — paralel cu recoltatul porumbului pentru boabe — și **stringerea în întregime a cocenilor de porumb**, care sînt incluși în balanța furajeră și care trebuie să reprezinte un volum important din furajele grosiere pentru hrana animalelor. Totodată, se impune urgentarea stringerii la timp a porumbului

în cultură dublă, ceea ce va avea efecte economice pozitive atât asupra cantității de porumb, pentru pastă, cât și în ceea ce privește porumbul boabe.

Un aport furajer semnificativ îl pot aduce **capitulele de la floarea soarelui**. Un kilogram de capitul uscat la 10 la sută umiditate asigură 37 grame de proteină brută și 0,63 unități nutritive, ceea ce înseamnă de fapt (în ce privește unitățile nutritive), echivalentul unui kilogram de lucernă verde deshidratată și a 1,2 kg de porumb șiuleți cu pănuși (maximum 15% celuloză). La o producție de 1 000 kg de semințe rezultă pînă la 600 kg de capitule și 1 000 kg de lupini.

Legat tot de baza furajeră, este necesar să se asigure și însămînțarea la nivelul prevăzut a furajelor, a pășunilor iar toate plantele de nutreț, întreaga cantitate de masă verde din cîmp, tot ceea ce poate constitui furaj pentru animale să fie strîns și depozitat cât mai repede și fără pierderi. În această toamnă sînt prevăzute a fi recoltate și depozitate peste 28 milioane tone de furaje.

În aceste zile, premergătoare însămînțării de toamnă, o atenție deosebită se impune a fi acordată administrării corecte a îngrășămintelor, factor important în obținerea de recolte bogate. Pentru anul viitor, este prevăzută o cantitate de circa 180 kg de îngrășămintă substanță activă pe hectarul de suprafață arabilă.

Recoltarea a numeroase și variate culturi — porumb, legume, sfeclă de zahăr, cartofi, fructe, struguri, furaje ș.a. — precedînd, într-o perioadă ce trebuie condensată la maximum, operațiile de transport și depozitare și cele de pregătire a recoltelor din anul următor, începînd cu aratul (circa 3,6 milioane hectare) și pregătirea terenului pentru însămînțările de toamnă (7,1 milioane hectare), aduce cu sine o maximă solicitare a forței de muncă, a mașinilor agricole și a mijloacelor de

transport. Folosirea lor cu deplin randament și, în primul rînd, evitarea oricăror pierderi de recoltă cer o temeinică programare și organizare, în scopul efectuării tuturor lucrărilor în timp cât mai scurt și de bună calitate, eliminînd cu desăvîrșire atât înfrîzirea recoltării, cât și depozitarea provizorie a produselor în cîmp — întrucît ambele situații duc la depreciere, afectează buna aprovizionare, majorează cheltuielile raportate la unitatea de produs valorificat.

Experiența campaniei de toamnă de anul trecut arată că, pe fondul unor rezultate globale pozitive, au existat în multe unități agricole și deficiențe, legate îndeosebi de lipsa de operativitate în efectuarea transporturilor. Fundamentarea cât mai riguroasă a necesarului de mijloace de transport al recoltei constituie o latură importantă a campaniei de toamnă. Unitățile agricole vor trebui să coreleze volumul producției ce urmează a fi recoltată, cu mijloacele de transport proprii (atelaie, remorci), ținîndu-se seama și de volumul lucrărilor de însămînțare ce trebuie realizate în această toamnă pentru culturile ce se vor recolta în anul următor. La nivelul consiliilor unice agroindustriale este necesar să se determine gradul de asigurare cu mijloace de transport, avîndu-se în vedere posibilitățile de **optimizare a rutelor**. În cazul în care unitățile de transport specializate nu acoperă necesitățile, se va apela la mijloacele de transport proprii ale întreprinderilor industriale și de servicii de pe raza județului.

Campania agricolă din toamna acestui an trebuie să beneficieze nu numai de o bază tehnico-materială bine pusă la punct, ci și de o organizare eficientă, astfel încît efortul material și financiar al statului, munca lucrătorilor din agricultură să se materializeze în roade bogate.

Gh. N. IOSIF

AGRORAMA

Biogaz

FCLOSIREA rațională a energiei substanțelor biologice descompuse este de o importanță excepțională pentru economia bulgară.

În uzina de furaje din Vrața funcționează instalația industrială pentru obținerea de biogaz din biomasă prin fermentație anaerobă. Primul gaz curat, care poate fi folosit independent, fără alte amestecuri, a fost dobîndit în mai 1981. Într-un ciclu de fermentație de 20 de zile se dobîndesc 980 m³ de biogaz, care echivalează cu 588 litri de motorină. Aproximativ 20 la sută din cantitate se va folosi ca sursă energetică, iar restul — pentru ardere directă, pentru producere de energie, pentru satisfacerea nevoilor zilnice de trai ale complexului.

La fermentarea cu metan în afară de biogaz se obține și un produs rezidual, care după analizele făcute conține 20—25% proteină, în special de proveniență microbiană, 40—45% substanțe minerale, fibre, substanțe active biologice și vitamine. Produsul rezidual se poate folosi la producția de furaj combinat și de proteină — 1 600 kg în 24 de ore ori 600 tone anual. Procesul fermentării este însoțit de un efect suplimentar — curățirea apelor reziduale, care pot fi folosite a doua oară.

Proteină pură din zer

CALITĂȚILE fizico-chimice și valoarea dietetică ale proteinei extrase, prin procedeele uzuale, din lapte și din subprodusele acestuia sînt altavard din cauza combinării cu lactoză și grăsimi. O firmă britanică a reușit, printr-un proces constînd din două filtrări și o extracție pe rășină schimbătoare de ioni, să obțină proteină pură dintr-un

reziduu de la fabricarea brînzeturilor — zerul (care conține încă circa 20% din proteinele laptelui proaspăt). Produsul, cu o compoziție chimică foarte apropiată de cea a albușului de ou, este foarte nutritiv, lipsit de grăsimi, poate fi conservat iar cheltuielile pentru fabricația lui sînt scăzute. El poate fi utilizat cu bun rezultat în alimentația de regim. Aceeași tehnologie se pretează la extragerea de proteine similare și din reziduuri de la prelucrarea industrială a soiei, legumelor, cartofilor.

Zahăr din porumb

LA INSTITUTUL de microbiologie de pe lângă Academia bulgară de științe s-a elaborat o metodă pentru obținerea de glucozozomerază. Enzima glucozozomerază dă posibilitatea să fie obținute în condiții industriale siropuri de glucoză-fructoză și fructoze din produse agricole care conțin

amidon. Această enzimă are o mare însemnătate industrială. S-a prevăzut ca producția să înceapă încă din anul acesta, la Combinatul chimic din Botevgrad. Prima experiență industrială pentru producerea zahărului din porumb s-a realizat la combinatul de zahăr „Gheo Milev” din Sofia. Siropurile obținute sînt de înaltă calitate și au toate avantajele fructozei în comparație cu zaharoza. Produsul, de 1,7 ori mai dulce decît zahărul obișnuit, este mai ușor asimilat de organism și se recomandă suferinșilor de boli cardiovasculare. Avantajele principale ale acestei producții decurg din trînicia îndelungată a enzimei descoperite.

Într-o uzină de zahăr cu capacitate anuală de 60 de mii de tone, folosind ca materie primă porumb în loc de sfeclă, este necesară de trei ori mai puțină manoperă, iar zahărul obținut după această metodă este mai ieftin.

Noi resurse in circuitul economic

SERICICULTURA — REZERVE CE SE CER MAI BINE VALORIFICATE

REALIZAREA amplului program de dezvoltare economică armonioasă a țării prevăzut în Directivele celui de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român necesită realizarea în continuare a unor ritmuri înalte de dezvoltare economică în toate ramurile economiei naționale, printr-o valorificare cu maximă eficiență a tuturor resurselor de care dispunem, concretizată prin reducerea consumurilor pe unitate de produs în general și a celor materiale și de energie în special. În acest context, recentul Decret privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale și alți combustibili se înscrie în complexul de măsuri luate din inițiativa și sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru reducerea efectelor negative ale crizei energetice și de materii prime manifestate pe plan mondial. Pe fondul acestor acțiuni cu caracter general este necesar ca în continuare să se găsească noi modalități și mijloace de reducere a consumului de materiale și energie, în cadrul acestora înscriindu-se și preocupările pentru **revitalizarea unor îndeletniciri tradiționale**, corespunzătoare cerințelor actuale, așa cum este și **sericicultura**. Deși nu va putea înlocui producția industrială de mătase, creșterea producției de mătase naturală va contribui însă la realizarea unor importante economii de energie și materii prime deficitare. La aceste aspecte adăugându-se și faptul că prin calitățile fizice de neînlocuit, prețul mătăsii pe piața mondială este tot mai mare.

Creșterea viermilor de mătase, îndeletnicire cu vechi tradiții pe pământul românesc, a cunoscut de-a lungul timpului perioade de avânt și de regres. Astfel, chiar într-o perioadă relativ scurtă de timp, perioada postbelică, acest fenomen poate fi evidențiat prin faptul că după ce în anul 1963 s-a obținut o producție record de 1 300 tone gogoși de mătase, în numai 10 ani producția a scăzut de aproape 3 ori, iar în continuare înregistrând din nou o ușoară creștere. Deși în anul 1973 s-a elaborat un amplu program de dezvoltare a sericiculturii pentru perioada 1974—1993, transpunerea acestuia în practică s-a făcut cu mai multă fermitate abia în ultimii ani.

Programul special de dezvoltare a sericiculturii prevede ca în anul 1985 în

țara noastră să se producă aproape 15 000 tone gogoși de mătase, iar până în anul 1993 să se ajungă la 36—37 000 tone.

Pentru realizarea acestor obiective au fost luate o serie de măsuri care vizau ridicarea calitativă a activității în sericicultură și creșterea vertiginosă a producției. Astfel, datorită avantajelor economice, rasele producătoare de gogoși de mătase galbenă au fost înlocuite cu cele producătoare de gogoși albe. De asemenea, cele 18 zone ecologice și de tradiție sericicolă au fost arondate și trecute în administrarea a 22 **complexe sericicole**. În cadrul acestor complexe au fost create **ferme sericicole, cu plantații intensive de dud** pe suprafețe mari și hale sericicole pentru creșterea viermilor de mătase.

Alături de creșterea în **sistem clasic** a viermilor de mătase (gospodăriile populației, școli etc.), în ultimii ani s-au dezvoltat într-un ritm rapid **creșcătoarele de tip industrial** cu personal de specialitate și bază materială corespunzătoare, întreaga activitate de producție și cercetare în acest domeniu fiind coordonată de către Stațiunea centrală de producție și cercetare pentru sericicultură. În prezent creșterea viermilor de mătase se face în unități speciale ale S.C.P.C.S., în C.A.P., în gospodăriile personale ale populației, în școli etc. Cu toate succesele înregistrate pe linia organizării și dotării tehnice a sericiculturii, trebuie arătat că rezultatele obținute nu se ridică la nivelul sarcinilor stabilite, a bazei materiale create. În gospodăriile populației și chiar în C.A.P. producția de gogoși de mătase a înregistrat în ultimii ani un ușor regres. Acest lucru evidențiază faptul că **sericicultura nu a redevenit încă o activitate cu un loc bine definit în cadrul economiei producției agricole**, că încă nu se cunosc în profunzime multiplele avantaje pe care le pot obține producătorii individuali, unitățile agricole, întreaga economie prin practicarea și dezvoltarea acestei nobile și vechi îndeletnicirii.

Valorificarea superioară a unor resurse vegetale

UNUL DIN AVANTAJELE care au impus sericicultura ca o activitate cu o largă aderență în rindul populației rurale a fost, în primul rând, faptul că pentru hrana viermilor de mătase s-au folosit **resurse vegetale care nu făceau parte din furajele necesare animalelor** din gospodăria tradițională și, care, practic, se găseau la îndemina tuturor.

Dudul, arbore cu o mare rezistență la boli și dăunători, a fost folosit și extins, cel puțin în perioada anterioară, în perimetrul gospodăriei țărănești, deoarece el avea o funcție complexă. Plantat de regulă pe direcția vântului predominant pentru a apăra gospodăria, de la el se foloseau atât frunza cît și fructele, dudușii, în hrana animalelor sau pentru fabricarea băuturilor spirtoase. Chiar în actualele condiții, cînd dudul este crescut în plantații intensive numai pentru frunze, el are avantajul că nu necesită îngrijiri speciale.

Introducerea în producție a unor noi specii de viermi de mătase a făcut posibilă valorificarea bazei furajere, folosindu-se ca hrană resurse care se gă-

desc din belșug. Astfel, specia de ricin, beneficiază de hrana ce poate fi asigurată de pe suprafețele mari cultivate cu ricin în sudul țării. De asemenea, alte specii se hrănesc cu frunza de stejar, frunze de salcie etc., care — de regulă — nu își găsesc nici o întrebuințare și se găsesc în cantități suficiente de mari. Din cele prezentate rezultă că sericicultura se poate dezvolta practic în toate județele țării și că baza furajeră nu constituie factorul restrictiv în această acțiune.

Reducerea consumului de energie

CHIAR dacă acest aspect nu este sesizat în mod direct de către sericultorii, la nivelul economiei naționale producerea naturală a firelor de mătase constituie unul din factorii ce contribuie la reducerea consumului general de energie. Astfel, spre deosebire de producerea artificială a firelor de mătase, sericicultura asigură un **grad ridicat de conversie energetică**, procesele naturale făcînd aproape nesemnificativ consumul de energie. Tendința generală de creștere a prețului la mătasea naturală, ca și succesele înregistrate de cercetători privind crearea de noi rase și hibrizi de mare productivitate readuc în actualitate această nobilă îndeletnicire, care a fost foarte ușor abandonată. De altfel, menținerea și dezvoltarea artei populare, a cusăturilor pe borangic, care de asemenea nu folosește decît energia umană, atît de căutate pe piața externă și internă, nu se poate face decît în condițiile obținerii unei cantități tot mai mari de gogoși de mătase.

La toate acestea, trebuie adăugat și faptul că frunzele folosite drept așternut, împreună cu resturile furajere, precum și produsele secundare obținute după prelucrarea gogoșilor de mătase, printr-o tratare corespunzătoare, pot fi folosite ca îngrășăminte naturale în plantațiile de dud sau la alte culturi.

Avantaje substanțiale pentru producătorii individuali

EXTINDEREA creșterii tradiționale a viermilor de mătase, readucerea pe prim plan a producătorilor individuali nu se poate face decît în condițiile unei acțiuni generale de popularizare a tehnicii producției sericicole și a avantajelor economice pe care le pot obține cei ce practică această îndeletnicire. Astfel, decretele 139/1977 și 356/1981 asigură cadrul juridic în care se definesc avantajele materiale și bănești ale producătorilor. Pentru fiecare kilogram de gogoși crude predate la fondul de stat, producătorul primește 100 lei (prețul mediu fiind de 97,50 lei). La aceasta se adaugă și faptul că i se acordă gratuit asistență tehnică și materialele necesare : ouă și viermi de mătase, hirtie de așternut și rărit a viermilor de mătase, substanțe chimico-medicamentoase etc. De asemenea, pentru fiecare kilogram de gogoși beneficiază de 250 g fire de bumbac țărănesc.

Pentru a veni în sprijinul producătorilor și a micșora timpul necesar

creșterii viermilor de mătase la producător, unitățile de stat specializate pun la dispoziția acestora, gratuit, larve de 12 zile (care au parcurs virsele I-III) urmînd ca în producție să fie crescute numai aproximativ 15 zile (vîrsta a IV-a și a V-a). Consumul relativ redus de forță de muncă și simplitatea operațiilor necesare fac posibilă participarea la această îndeletnicire a tuturor membrilor de familie de la copii, pînă la bătrîni. De asemenea, creșterea viermilor de mătase asigură **folosirea rațională, în timpul verii, a unor spații disponibile** în gospodărie (grajduri, adăposturi etc.). Atunci cînd este necesar, unitățile specializate asigură creșcătorilor adăposturi care se pot transporta și monta ușor.

Pe un m.p. suprafață amenajată se poate obține într-un sezon sericicol (60 de zile) aproximativ 3.5 kg gogoși de mătase. Dacă într-o gospodărie estimăm o suprafață amenajată de minimum 5 mp., creșcătorul poate obține o producție totală de 17,5 kg gogoși de mătase pentru care primește 1750 lei, revenind un venit de 875 lei pe lună, care, trebuie să apreciem că la efortul deșus înseamnă un avantaj incontestabil. În unele situații, aceste avantaje pot fi și mai mari, deoarece sezonul sericicol poate fi extins prin îmbinarea speciilor de la patru la șase serii. De asemenea, prin folosirea corturilor sericicole, în funcție de baza furajeră posibilă de asigurat, suprafața amenajată poate ajunge pînă la 300 mp sau mai mult.

Perspectivă de dezvoltare

REALIZAREA ambițiosului program de dezvoltare a producției sericicole, care prevede ca în anul 1985 producția de gogoși de mătase să fie de aproape 15 ori mai mare decît în anul 1982, presupune inițierea unor acțiuni conjugate care să cuprindă toate laturile producției sericicole: organizare, asigurarea bazei furajere, perfecționarea materialului biologic și a tehnologiei de creștere etc. În primul rînd, este necesară luarea unor măsuri care să asigure dezvoltarea producției sericicole în toate județele țării. Astfel, avînd în vedere planul pe anul 1982, județul Dolj trebuie să producă de aproape

140 de ori mai mult decît județul Suceava. În prezent, peste 85 la sută din producția sericicolă este concentrată în numai 17 județe, majoritatea din sudul țării. **Multe județe (Brăila, Iași etc.), în trecut cu bogate tradiții în creșterea viermilor de mătase și dispunînd de condiții naturale favorabile produc azei cantități de gogoși de mătase aproape nesemnificative.** Avînd în vedere varietatea bazei furajere apreciem că toate județele au condiții pentru dezvoltarea sericiculturii și numai prin creșterea producției la nivelul județelor fruntașe (peste 100 tone) se poate realiza dezideratul revitalizării cu adevărat a acestei nobile îndeletniciri.

O altă direcție în care trebuie acționat este asigurarea unui raport optim între producția realizată în sistemul industrial și sistemul clasic. Desigur, sistemul industrial asigură o anumită siguranță a realizării producției, dar are dezavantajul că baza furajeră nu se poate asigura decît prin scoaterea din circuitul agricol a noi suprafețe de teren pentru plantațiile de dud. Reconsiderarea rolului dudului de pe aliniamentul șoselelor și drumurilor de țară, plantarea acestuia pe terenurile improprii agriculturii, în curțile școlilor etc. precum și inițierea unor măsuri de popularizare în rîndul populației și în școli a creșterii viermilor de mătase, credem că vor contribui la creșterea aportului gospodăriilor populației și a școlilor la producția sericicolă. În prezent, aportul acestora la obținerea producției este (prin plan) de numai 25%, urmînd ca în anul 1985 să ajungă la 41%. Semnificativ în acest sens este inițiativa luată în județul Buzău de a se înființa în școli, în perioada 1982—1985, microplantații de dud de 500—1000 mp, care vor totaliza aproape 3 ha.

Deosebit de important pentru dezvoltarea sericiculturii este și urgentarea acțiunii de creare a condițiilor organizatorice și tehnice pentru **creșterea viermilor de mătase pe ricin, stejar și alte specii** care asigură o bază furajeră bogată, sigură și ieftină. Prin planul pe 1982 numai 10% și respectiv 2% din producția de gogoși este prevăzută a se obține pe ricin și respectiv pe stejar, urmînd ca această pondere să crească în anul 1985 la 30% și respectiv 13%. De altfel, pe suprafețele de teren afectate creșcătorilor se pot rea-

liza culturi de ricin cu funcții mixte, obținîndu-se pe această cale și însemnate economii.

Pentru încurajarea dezvoltării sericiculturii în mediul rural, considerăm că este necesară **realizarea unui sistem integrat de producere și prelucrare a mătăsii naturale.** De exemplu, în cadrul unui consiliu unic agroindustrial o parte sau toată producția de gogoși de mătase obținută în gospodăriile populației, școli etc. parcurge în cadrul atelierelor special amenajate toate etapele — de la gogoșile crude pînă la produsul finit: țesături, confecții etc. Prin aceasta se mărește gradul de stabilizare și utilizare a forței de muncă rurale, precum și îndeplinirea altor obiective cu caracter economic și social impuse de transpunerea în practică a noii revoluții agrare.

Este necesar, de asemenea, continuarea muncii de cercetare pentru **crearea de noi rase și hibrizi de viermi de mătase** care să valorifice resursele furajere ce se găsesc din belșug în natură (nu numai lăstari, ci și frunze mature), rezistente la boli și dăunători și care asigură un randament mare la transformarea gogoșilor crude în gogoși uscate. Dintre realizările în acest domeniu putem sublinia hotărîrea luată în județul Buzău ca în perioada 1982—1985 să se producă 500—700 kg sămînță de viermi de mătase din rasa Alb de Cislău, rasă de mare potențial biologic, adaptată la condițiile naturale ale județului.

Nu în ultimul rînd — așa cum se sublinia și la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — este necesar să se asigure **ridicarea nivelului de pregătire profesională a personalului care lucrează în sericicultură**, cu atît mai mult cu cît majoritatea muncitorilor nu au o pregătire de specialitate prin școală. În acest cadru, o atenție deosebită va fi acordată pregătirii agenților sericicoli și, care, după părerea noastră, trebuie să fie plătiți după **sistemul acordului global** și numai în perioada campaniei sericicole. O altă condiție a creșterii eficienței în sericicultură este reducerea gradului de sezonabilitate a producției sericicole și sporirea gradului de folosire a fondurilor fixe și a forței de muncă. În acest sens se impune și extinderea experienței din unele unități agricole care practică **sistemul utilizării mixte** a unor spații de producție. De exemplu, C.A.P. Ro-bești din județul Buzău, în construcții special amenajate iarna crește păsări (pui de găină), iar vara viermi de mătase. În acest sistem unitățile agricole obțin venituri suplimentare, se reduce termenul de recuperare a investițiilor efectuate și, totodată, cresc gradul de utilizare a forței de muncă și a veniturilor personale. În mod asemănător, unele construcții sericicole, tip tunel, acoperite cu plastic pot fi folosite iarna drept răsadnițe înmulțitor cu minimum de efort. Toate aceste măsuri trebuie să fie susținute în continuare prin **acțiuni de popularizare a realizărilor** din acest domeniu de activitate, a recomandărilor și îndrumărilor specialiștilor, a noilor metode de creștere și de sporire a producției, respectiv printr-un sprijin nemijlocit dat producătorilor.

Gh. FRAȚILA
Ov. GRASU
T. TITEA

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

PREȚURILE – IMPORTANTI FACTOR DE CONSOLIDARE A AUTOGESTIUNII ÎNTREPRINDERII

APLICAREA consecventă a noului mecanism economico-financiar și în special a autogestiei, care constituie unul din principiile fundamentale ale acestuia, este condiționată în mare măsură de calitatea sistemului de prețuri. Fundamentate pe cheltuielile de muncă socialmente necesare pentru producerea mărfurilor și aduse sistematic în concordanță cu schimbările mai importante ce intervin pe piața internă și internațională, prețurile trebuie să asigure recuperarea costurilor și obținerea unui beneficiu optim tuturor întreprinderilor care își desfășoară activitatea în condiții normale de organizare tehnico-economică a producției.

Prin măsurile de perfecționare a prețurilor aplicate în ultimii ani, inclusiv a celor de la începutul actualului semestru, s-a realizat o corelare mai judicioasă, pe criterii economice, a tuturor categoriilor de prețuri: a fost înlăturată rămânerea în urmă a prețurilor față de cheltuielile sociale reale de producție și circulație la unele subramuri și grupe de produse, s-a asigurat o distribuție mai judicioasă a venitului net între ramurile și sectoarele economiei naționale, precum și reflectarea mai adecvată în prețuri a valorii de întrebuințare a produselor. S-a realizat, de asemenea, un raport mai fundamentat economic și o legătură mai strinsă între prețurile interne și prețurile internaționale. Datorită acestor măsuri, în prezent prețurile asigură premisele necesare ca întreprinderile din toate ramurile economiei naționale să-și organizeze activitatea pe principiul autogestiei, așa cum cere noul mecanism economico-financiar. În condițiile prețurilor în vigoare, realizarea unei activități rentabile de către toate întreprinderile și posibilitatea acestora de a-și constitui fondurile de dezvoltare și stimulare materială prevăzute depinde exclusiv de buna gospodărire a resurselor materiale, umane și financiare, de realizarea integrală a sarcinilor prevăzute în planul de stat. **Hotărâtoare în această direcție este încadrarea de către fiecare întreprindere și centrală în nivelul planificat al costurilor.** Totodată, este necesară și realizarea unei reduceri suplimentare a costurilor, pentru a compensa o parte din majorarea prețurilor la materii prime, combustibili și energie, precum și din fondurile alocate pentru sporirea veniturilor bănești ale populației.

În materialul de față punem în discuție unele aspecte privind perfecționarea metodologiei formării prețurilor, în vederea intensificării rolului acestora ca factor de consolidare a autogestiei întreprinderilor, de stimulare a preocupărilor pentru reducerea costurilor și creșterea eficienței economice.

Costuri normate revizuite periodic

AVÎND în vedere că esențial pentru realizarea în practică a autogestiei este încadrarea de către toate întreprinderile în nivelul costurilor luate în calcul la stabilirea prețurilor, vom aborda mai întâi câteva aspecte privind normarea și planificarea costurilor.

Analiza propunerilor de prețuri elaborate de întreprinderi, precum și a modului cum se îndeplinește nivelul planificat al costurilor luat ca bază la stabilirea prețurilor relevă, în multe cazuri, existența unor „rezerve” provenite din supraevaluarea unor elemente de costuri. Pentru a preveni asemenea situații care pot conduce la creșterea nejustificată a unor prețuri și la realizarea facilă a sarcinilor de reducere a costurilor, este necesară o mai temeinică fundamentare a costurilor fiecărui produs. În acest sens, considerăm indicat să se treacă la normarea diferitelor elemente ale costurilor, la **stabilirea de costuri normate**, cel puțin la produsele mai importante, pe baza normelor privind consumul de materiale și de muncă, a sarcinilor de economisire a materialelor și de creștere a productivității muncii. În funcție

de importanța produselor, costurile normate s-ar putea stabili de Comitetul de Stat al Planificării, împreună cu Comitetul de Stat pentru Prețuri, sau de ministerele, centralele și întreprinderile producătoare. Aceste costuri normate la nivelul ramurii ar urma să fie revizuite periodic, în funcție de ritmul progresului tehnic și de evoluția prețurilor la unele elemente de cheltuieli. Ținând seama că în condițiile actuale, calea principală de reducere a costurilor de producție, în special a celor referitoare la materii prime, materiale și energie, o constituie reproiectarea produselor, apare necesar ca odată cu sarcina de reproiectare și modernizare a produselor să se stabilească și **sarcini minime de reducere a consumului de materiale și energie pe unitate de efect util.** În R.D.G., de exemplu, sarcina minimă de reducere a consumurilor materiale și energetice la reproiectarea produselor este de 10%.

Mobilizarea mai intensă a eforturilor întreprinderilor pentru reducerea în continuare a costurilor face necesară îmbunătățirea planificării cheltuielilor de producție pe întreprinderi, centrale și ministere. Indicatorul „cheltuieli la 1000 lei producție marfă”, utilizat în prezent, reflectă atât rezultatele obținute în reducerea costurilor față de perioada precedentă, cât și influența modificării structurii produselor, respectiv a prețurilor noilor produse și sortimentele, care în cea mai mare parte nu depind nemijlocit de activitatea întreprinderilor și, în unele ramuri, ca de exemplu construcții de mașini, industria ușoară, pot avea o pondere importantă. **Calcularea acestui indicator separat, atât pentru producția marfă comparabilă, cât și pentru cea necomparabilă, sau completarea indicatorului global actual cu o sarcină de reducere a costurilor la producția marfă comparabilă** ar orienta întreprinderile în luarea unor măsuri eficiente pentru diminuarea reală a costurilor de producție. În același timp, fundamentarea indicatorului „cheltuieli la 1000 lei producție marfă”, ca și a sarcinii de reducere a costurilor la producția comparabilă ar putea fi sensibil îmbunătățită prin **calcularea lor în mod analitic**, pe fiecare produs și agregarea ulterioară pe întreprinderi, centrale și ministere, prin procedee automate de prelucrare a datelor. În acest scop, în cadrul Comitetului de Stat pentru Prețuri a fost elaborată și testată cu bune rezultate o aplicație informatică, ale cărei programe și instrucțiuni pentru calculatorul electronic pot fi puse la îndemâna oricărei întreprinderi, centrale industriale sau ministere.

Posibilitatea întreprinderilor de a-și constitui fondurile de dezvoltare și de stimulare materială este condiționată și de dimensionarea cât mai judicioasă și realizarea integrală a beneficiului inclus în prețul de producție al fiecărui produs.

În condițiile actualului mecanism economico-financiar întreprinderile sînt mult mai „sensibile” față de mărimea beneficiului pe care îl pot realiza la fiecare produs. De aceea, pentru a cointeresa întreprinderile în fabricarea tuturor sortimentelor de produse și servicii solicitate de piață este necesar ca prețurile acestora să cuprindă rentabilități relativ apropiate. Existența unor rentabilități prea scăzute la unele produse, comparativ cu altele din nomenclatorul de producție al aceleiași unități nu stimulează fabricarea lor în cantitățile necesare, generează preferințe pentru produsele mai „avantajoase”, mai ales cînd este vorba de sortimente nenominalizate în planul unităților. În mod similar existența unor rentabilități exagerate face ca produsele respective să fie preferate la depășirea planului și în general nu stimulează punerea în valoare a unor noi rezerve de reducere a costurilor.

Lăsînd la o parte unele diferențieri obiective ale rentabilității luate în calcul la stabilirea prețurilor, o sursă de diferențiere nejustificată a acestora o constituie — după părerea noastră — modul cum se aplică în practică metodologia de stabilire a prețurilor. Se știe că la stabilirea prețurilor pentru produsele noi volumul de beneficiu luat în calcul se determină pe baza

rentabilității „preluate” de la produsul similar de referință, denumit produs etalon. În ciuda unor criterii destul de analitice pentru selectarea produsului etalon, datorită gradului ridicat de diversificare a produselor, în practica de alegere a etalonului pentru corelarea prețurilor nu poate fi exclus arbitrarul, existând posibilitatea adoptării unor etaloane cu rentabilități mai mari sau mai mici, în funcție de discernământul sau interesele celui care întocmește propunerea de preț. Metodologia prevede, de asemenea, „actualizarea” calculației de preț a produsului etalon în condițiile de fabricație a noului produs, spre a preveni „preluarea” unor rentabilități învechite, necorespunzătoare condițiilor de producție curentă. În practică această operație, care este laborioasă și are o doză importantă de subiectivism, de cele mai multe ori nu se realizează. Ca urmare a acestei situații, între diferitele sortimente ale aceleiași produs, precum și între produsele din cadrul unei anumite grupe apar diferențieri sensibile de rentabilitate, nejustificate economic și putând avea repercusiuni negative asupra asigurării fabricației de către întreprinderi a tuturor produselor și sortimentelor necesare pe piață.

Sistem de etaloane fixe și cote normate de beneficiu

EVITAREA diferențierii nejustificate a rentabilității cuprinse în prețurile noilor produse, precum și simplificarea întregii operațiuni de alegere a produsului etalon s-ar putea asigura prin **adoptarea unui sistem de etaloane fixe**, adică prin stabilirea unui nomenclator de produse reprezentative — pentru toate grupele de produse dintr-o ramură sau alta a industriei prelucrătoare. Evident că asemenea listă de produse de referință ar trebui revizuită periodic, în funcție de mutațiile intervenite în structura sortimentală a grupelor respective. De altfel, această metodă s-a aplicat cu bune rezultate în industria mobiliei o perioadă îndelungată, încât adoptarea ei nu ar ridica probleme deosebite. O soluție și mai simplă pentru realizarea unei mai mari apropieri a ratelor de beneficiu inclus în prețurile produselor din cadrul aceleiași grupe sau subramuri, mai ales în condițiile actuale ale modificării prețurilor la intervale mai scurte, ar putea fi **adoptarea unor cote normate de beneficiu**, diferențiate pe ramuri și subramuri, de felul celor utilizate la reasezarea prețurilor.

În legătură cu baza de calculare a beneficiului cuprins în prețurile produselor, este de semnalat că într-o serie de țări socialiste europene, ca R.P.B., R.S.C., R.D.G. și U.R.S.S. cu prilejul ultimelor reasezări ale prețurilor de producție, în ramurile industriei prelucrătoare caracterizate printr-o pondere ridicată a cheltuielilor materiale beneficiul a fost dimensionat în funcție de „cheltuielile de prelucrare”, respectiv prin excluderea din totalul costurilor a materiilor prime, materialelor, energiei, combustibililor și semifabricatelor achiziționate din afara unității. Prin această măsură s-a urmărit intensificarea rolului prețurilor în stimularea economisirii materialelor, combustibililor și energiei. Dimensionarea beneficiului în funcție de totalul costurilor de producție pune în dependență masa beneficiului de volumul costurilor, iar în cazurile cînd în cadrul acestora ponderea hotărîtoare o au materiile prime și „colaborările”, poate apare din partea unor întreprinderi tendința de a lua în calcul și respectiv de a utiliza materiale mai scumpe sau colaborări neraționale pentru economia națională, spre a realiza un volum mai mare de beneficii.

În condițiile actuale din țara noastră, cînd pentru aprecierea activității întreprinderilor indicatorul de bază este producția netă, care nu cuprinde elementele materiale ale costurilor, tendințele de felul celor de mai sus sînt în mare parte evitate. Evident, că adoptarea unei asemenea baze de dimensionare a beneficiului nu exclude necesitatea calculării lui și în funcție de totalul costurilor, pentru determinarea rentabilității unității economice. În orice caz, generalizarea unei asemenea metode ar necesita în prealabil o anumită experimentare. Dimensionarea venitului net proporțional cu valoarea adăugată în fiecare stadiu de producție ar avea importanță pe un plan mai larg, deoarece ar elimina procesul de stratificare succesivă a venitului net ca urmare a trecerii unui produs prin mai multe stadii de prelucrare, facilitînd astfel determinarea aportului real al ramurilor la crearea venitului național și mai ales utilizarea pe scară largă a metodelor matematice la modelarea proporțiilor de ansamblu ale economiei și respectiv la stabilirea unor raporturi de prețuri mai fundamentate între ramuri, subramuri și grupe de produse.

Prețuri pe baza costurilor medii

APLICAREA riguroasă a principiului autogestiei în toate întreprinderile ridică și unele probleme noi în ce privește fundamentarea nivelului prețurilor. În documentele de partid și de

stat se subliniază cu toată claritatea că întreprinderile trebuie să realizeze o eficiență cît mai ridicată la toate produsele sau activitățile. Ca atare, în condițiile actuale, produse sau servicii nerentabile sau în pierdere pot exista numai ca excepții temporare, în perioada de atingere a parametrilor proiectați la noile capacități de producție. Pe de altă parte, un principiu de bază al formării prețurilor, statuat și în Legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, îl constituie determinarea acestora pe baza costurilor medii pe ansamblul ramurii. În situația cînd un anumit produs este fabricat de mai multe unități, cum este cazul produselor de masă din siderurgie, industria ușoară sau industria alimentară, este firesc ca acestea să realizeze costuri individuale diferite de nivelul mediu luat în calcul la determinarea prețurilor, în funcție de condițiile concrete de producție. Esențial este ca diferența dintre costurile individuale cele mai ridicate și nivelul mediu al costurilor pe ansamblul ramurii să nu fie mai mare decît volumul beneficiului luat în calcul la determinarea prețurilor pentru a permite și unităților cu rezultate mai slabe realizarea unui anumit beneficiu.

Ținînd seama de această situație, se poate vorbi de existența unei anumite contradicții între cerința realizării rentabile a produselor în toate unitățile din cadrul ramurii și principiul formării prețurilor pe baza costurilor medii. Rezolvarea acestei contradicții nu se poate face prin stabilirea prețurilor pe baza costurilor celor mai ridicate din cadrul ramurii sau prin diferențierea lor în funcție de costurile individuale ale unităților producătoare. O asemenea diferențiere extremă a prețurilor de producție, echivalentă cu stabilirea lor pe baza costurilor individuale a fost propusă relativ recent în literatura noastră economică. Ambele soluții sînt inacceptabile, întrucît aplicarea lor ar însemna renunțarea la rolul de stimulator în reducerea costurilor pe care îl pot exercita numai prețurile stabilite pe baza costurilor medii. Unica modalitate cu adevărat eficientă de rezolvare a contradicției amintite constă în reducerea costurilor în întreprinderile cu rezultate mai slabe, cel puțin la nivelul costurilor medii. Bineînțeles că în cazul cînd costurile sînt sensibil diferențiate pe unitate ca urmare a unor factori obiectivi, ca de exemplu în industria extractivă, metodologia actuală permite stabilirea unor prețuri de producție diferențiate pe unități, în condițiile unui preț de livrare unic. Această modalitate este limitată numai la anumite grupe de produse, avînd în vedere considerentele menționate, cît și procesele de redistribuire financiară pe care le implică.

Departate de a fi un neajuns, o anumită diferențiere în limite raționale a costurilor și, respectiv, a rentabilităților individuale constituie un impuls pentru creșterea eficienței producției, pentru reducerea costurilor, generat de acțiunea legii valorii prin intermediul unor prețuri fundamentate economic. Numai stabilite pe baza costurilor medii, prețurile pot acționa ca normativ în cheltuirea muncii sociale, pot depista cazurile de gospodărire nerațională a resurselor sau existența unor tehnologii învechite față de condițiile medii de producție.

Un factor de natură să evite în mai mare măsură erorile și subiectivismul în dimensionarea prețurilor și care ar contribui și la realizarea unei mai mari operativități în stabilirea prețurilor îl constituie **extinderea metodelor parametrice de formare a prețurilor**. Aceasta presupune ca pentru fiecare grupă omogenă de produse să se stabilească principalii parametri tehnico-economici ai produselor, precum și modalitățile adecvate de cuantificare a lor, care să permită diferențierea pe sortotipodimensiuni și clase de calitate a prețurilor determinate pentru produsele de bază (reprezentative). Parametrii respectivi ar fi necesar să fie incluși în standardele și normele interne ale produselor, urmînd să fie revizuite corespunzător schimbărilor intervenite în tehnologia de fabricație și în utilizarea produselor. Gruparea produselor în serii parametrice și determinarea dependențelor dintre costuri (prețuri) și parametrii tehnico-economici ai produselor ar face posibilă efectuarea pe calculatorul electronic a tuturor operațiunilor legate de determinarea nivelului și corelațiilor prețurilor. Generalizarea acestor metode și tehnici eficiente de calculare a prețurilor va deveni posibilă în perspectivă prin realizarea sistemului informatic al prețurilor, aflat în prezent în stadiu de proiectare și implementare parțială.

În cele de mai sus au fost schițate unele soluții posibile de perfecționare în continuare a muncii în domeniul stabilirii prețurilor, orientate în direcția intensificării rolului prețurilor în consolidarea autogestiei economice a întreprinderilor. Nu începe încă să depistăm și a altor posibilități în acest domeniu, dar mai ales verificarea și realizarea lor în practică necesită o strînsă colaborare între specialiștii din organele de prețuri cu cadrele de economiști și tehnicieni din întreprinderi, centrale și ministere, precum și din cercetarea științifică de profil.

dr. C. TUDORAN

DEZVOLTAREA COMERȚULUI ȘI COOPERĂRII ECONOMICE A ROMÂNIEI CU ȚĂRILE BALCANICE

CONTINUAREA EFORTURILOR pentru transformarea Peninsulei Balcanice într-o zonă a păcii, colaborării și buneii vecinătăți, pentru realizarea unei înțelegeri cu privire la principiile colaborării economice, politice și cultural-științifice între țările balcanice, pentru crearea unei zone fără arme atomice și fără baze militare străine constituie una din preocupările majore de politică externă ale partidului și statului nostru. Statornicirea unor relații de bună înțelegere între statele din Balcani în toate domeniile de activitate, dezvoltarea continuă a comerțului și cooperării bi- și multilaterale între aceste țări reprezintă o contribuție prețioasă la cauza securității europene și a întregii lumi. „România acordă o mare încredințată colaborării și cooperării între țările balcanice. Considerăm că trebuie să găsim noi forme și căi de extindere a înțelirilor, a cooperării, să trecem la organizarea unei conferințe la nivel înalt consacrată transformării Balcanilor într-o zonă a colaborării pașnice, fără arme nucleare“.*)

Printre primele inițiative amintim propunerea prezentată în 1957 de Guvernul român guvernului celorlalte state balcanice de a se organiza o conferință la cel mai înalt nivel care să examineze problemele legate de întărirea păcii în Balcani, neagresiunea reciprocă și rezolvarea pe căi pașnice a problemelor litigioase, precum și propunerea înaintată de România spre examinare celorlalte state balcanice în 1959 în vederea semnării unui Tratat de înțelegere și securitate colectivă a regiunii balcanice. În perioada care a urmat, deosebi după 1965, aceste propuneri au fost reafirmate și prezentate pe larg atât în Comitetul pentru dezarmare de la Geneva, cit și la Națiunile Unite.¹⁾ Cităm aici și rezoluția inițiată de țara noastră cu privire la „Măsuri pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între statele europene cu caracter social-politic deosebite“, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 19 noiembrie 1966.²⁾

România concepe colaborarea dintre țările balcanice ca o parte a procesului de edificare a securității și cooperării în Europa. Amplificarea și diversificarea relațiilor dintre țările din zonă, stringerea legăturilor de colaborare și bună vecinătate în Balcani nu vizează crearea unui nou organism economic sau politic cu caracter închis pe continentul european, ci urmărește dezvoltarea neîngrădită a colaborării și cooperării între statele din regiune, ca și între acestea și celelalte state din Europa și din lume.

Pornind de la realitățile existente și atribuind o astfel de finalitate dezvoltării relațiilor dintre statele din regiune, țara noastră concepe colaborarea balcanică în evoluția sa de la simplu la complex ca un proces de durată, căruia trebuie să i se acorde mereu importanța cuvenită în contextul general european.

În prezent, „România consideră că există condițiile necesare pentru realizarea unei înțeliri la nivel înalt a statelor din Balcani, consacrate discutării căilor și modalităților practice de depășire a problemelor existente, ale întăririi încrederii, colaborării și păcii. Aceasta s-ar înscrie, fără îndoială, ca un important act pozitiv în viața popoarelor noastre, în viața întregului continent“. Aprecierea a fost făcută de președintele R.S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu în cursul recenteii vizite de stat efectuate împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Grecia.³⁾ De altfel, frecvența ridicată a înțelirilor bi- și multilaterale a reprezentanților statelor din zonă, inclusiv vizitele reciproce la cel mai înalt nivel, rezultatele rodnice ale transpunerii în viață a acordurilor și înțelegerilor convenite în vederea extinderii raporturilor în toate domeniile de activitate, au transformat zona Balcanilor din fostul „butoi cu pulbere al Europei“ într-o regiune cu relații exemplare între țări cu orânduirii sociale diferite.

Experiența istoriei a învățat popoarele din Balcani că un factor de primă necesitate pentru dezvoltarea fiecărei țări din

*) Nicolae Ceaușescu : „Cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitate politică, educativă a partidului“. Exponere la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie 1982

¹⁾ Vezi : „Dezarmarea și noua ordine economică internațională. Ed. politică, București, 1978, pag. 64-68

²⁾ Documentul A/Res/2.129/XX

³⁾ Scinteia nr. 12347/5 mai 1982

această regiune îl reprezintă colaborarea trainică bazată pe principiile suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege modul de viață conform propriei sale voințe. De altfel, în pofida tuturor vicisitudinilor trecutului, în această parte a lumii există tradiția unor relații de bună vecinătate, de conviețuire pașnică, de sprijin și întruajutorare reciprocă între popoare. Ca expresie a acestei tradiții, în zonă au fost create o serie de organisme și de activități care stimulează dezvoltarea colaborării în domeniul medical, cultural-sportiv și științific, s-a semnat Acordul de colaborare în domeniul turismului, s-au desfășurat reuniuni privind cooperarea economică și tehnică multilaterală între statele balcanice.

În seria acestor acțiuni se înscriu, în anii din urmă, prima reuniune balcanică de colaborare economică și tehnico-științifică de la Atena, din 1976, reuniunea balcanică de experți din domeniul telecomunicațiilor de la Ankara, din 1979, reuniune balcanică a experților din domeniul transporturilor desfășurată în 1981 la Sofia, precum și recenta reuniune de cooperare balcanică multilaterală în domeniul energiei și materiilor prime energetice, care a avut loc între 7 și 11 iunie 1982 la București. Documentul final al acestei reuniuni, adoptat prin consens subliniază importanța continuării concertării și cooperării dintre țările balcanice sub toate formele, inclusiv prin reuniuni multilaterale, fiind o expresie a climatului nou din regiune, a dorinței statelor participante de a dezvolta raporturile reciproce avantajoase, de a contribui la edificarea securității pe continentul european.

Rezultat al unei evoluții istorice frământate, „obiect și subiect de crâncene înțeleștări“, teatru a numeroase conflagrații pustitoare, țările balcanice constituie din punct de vedere economic o zonă în curs de dezvoltare a Europei. Din această perspectivă, impulsivitatea colaborării între țările balcanice oferă atât României, cit și celorlalte state din regiune premisele concentrării resurselor materiale, financiare și umane în direcția dezvoltării pașnice, a propășirii economice și sociale.

Adâncirea cooperării economice, dezvoltarea schimburilor comerciale cu țările din zonă contribuie la progresul general al tuturor partenerilor, reprezentând nu numai un important argument, ci și un stimulent material în găsirea unor soluții reciproce avantajoase, fără condiții politice, fără restricții și discriminări pentru totalitatea problemelor care mai subzistă. Promovarea relațiilor economice între țările din zonă contribuie la apropierea între popoare, dând mai multă siguranță și mai multă încredere fiecărei națiuni în rezultatele propriului efort de dezvoltare.

În contextul dezvoltării accelerate a schimburilor noastre comerciale cu străinătatea, comerțul exterior al României cu țările din Peninsula Balcanică a cunoscut ritmuri și mai înalte de creștere, astfel că în ultimele două decenii la fiecare procent de creștere a comerțului exterior total al țării noastre, schimburile din zona geografică în care ne situăm au crescut cu 1,33% (vezi tabel 1). Detaliind pe decenii se observă că

Tabelul nr. 1
Analiza ritmului dezvoltării comerțului exterior al României cu țările balcanice

	Ritmul mediu anual al perioadei		
	1961-1980 din care :	1961-1970	1971-1980
1. Total comerț exterior al R.S. România	14,0%	10,8%	17,3%
2. Din care comerț exterior cu țările balcanice	18,6%	16,4%	20,8%
3. Elasticitatea (2:1)	1,33	1,52	1,20
4. Valoarea absolută a unui procent de creștere în comerț exterior cu țările balcanice (milioane \$ S.U.A.) —	—	0,42	1,91

în perioada 1971-1980 elasticitatea schimburilor cu celelalte țări balcanice este mai modestă (1,20) față de perioada decenală

anterioară (în 1961—1970 : 1,52). Proporțiile reale ale dinamismului schimburilor cu țările din zonă ies însă mai clar în evidență dacă se are în vedere că valoarea absolută a fiecărui procent de creștere era în al doilea deceniu de peste 4,5 ori mai mare decât în primii zece ani considerați sau dacă se observă că în anul 1981 schimburile cu celelalte cinci țări din zonă depășeau volumul total al comerțului nostru exterior din anul 1960.

Ca rezultat al sporirii rapide a volumului schimburilor cu aceste țări, s-a schimbat ponderea acestui segment de piață în totalul comerțului exterior românesc.

Tabelul nr. 2

Evoluția ponderii schimburilor cu țările balcanice în totalul comerțului exterior românesc

Anul	Volumul valoric al schimburilor cu țările balcanice (mil. \$ S.U.A.)	Ponderea lor în total CEx al R.S.R. (%)	Indicele cotei părți (%)
1960	41,77	3,06	100
1965	74,52	3,42	112
1970	190,55	5,00	163
1975	645,25	6,04	197
1980	1 706,42	6,71	219

Reprezentând 6,71% în totalul comerțului exterior al României, cele 1,7 miliarde de dolari cit însumează schimburile noastre din anul 1980 cu celelalte țări balcanice înseamnă o cotă parte de 2,19 ori mai mare decât ponderea din 1960, respectiv, de 1,35 ori mai mare decât cota parte a acestei piețe în anul 1970.

O caracteristică a evoluției comerțului nostru exterior cu țările balcanice o constituie dezvoltarea schimburilor cu toate țările din zonă, fără deosebire de orînduire socială, potrivit înțeleselor comune, a înțelegerilor și acordurilor semnate. Astfel, în condițiile creșterii comerțului exterior total cu aceste țări în perioada 1961—1980 de cca. 30,3 ori, schimburile cu R.P.S. Albania și R.P. Bulgaria au înregistrat o creștere valorică de cca. 19,2 ori, cele cu R.S.F. Iugoslavia de 22,4 ori, comerțul cu R. Elenă a crescut de 54,3 ori, iar cel cu R. Turcia de 104,4 ori. Ținînd seama de nivelul valoric diferit al schimburilor în anul de bază (1960), dezvoltarea diferențiată a comerțului exterior cu aceste țări a condus treptat la o repartiție geografică mai uniformă a fluxurilor de mărfuri între România și celelalte cinci țări balcanice (vezi tabel 3.). Această diversi-

Tabelul nr. 3

Repartiția geografică a comerțului exterior al României cu țările balcanice

	Ponderea țărilor balcanice în :		
	1960	1970	1980
Albania	6,4	3,4	4,1
Bulgaria	42,7	34,8	27,1
Grecia	14,3	18,6	25,7
Iugoslavia	30,6	36,8	22,6
Turcia	6,0	6,4	20,5
Total	100,0	100,0	100,0

ficare teritorială atestă o dată mai mult bunele relații ale țării noastre cu toate statele din zonă, interesul pe care îl manifestă România față de stringerea relațiilor cu toate popoarele din Balcani.

Odată cu amplificarea de volum și diversificarea teritorială a schimburilor s-a înregistrat și un pronunțat dinamism structural al comerțului exterior, atît în fluxurile de export românesc către celelalte țări balcanice, cît și în importurile noastre din această regiune. Alături de produsele tradiționale care fac obiectul schimbului din vremuri îndepărtate, pe măsura dezvoltării industriale a tuturor țărilor balcanice, a intrării în circuitul valorificării economice a resurselor minerale și organice din aceste țări, în comerțul exterior au apărut și au cîștigat o importanță participativă mărfurile realizate în obiective economice construite în ultimii 20—30 de ani. În prezent, alături de produse ale industriei siderurgice și ale metalurgiei neferoase și de produse agro-alimentare, în nomenclatorul schimburilor României cu celelalte țări balcanice figurează mașini, utilaje și echipamente de investiție dintre cele mai variate, produse chimice și medicamente, confecții, produse de pielărie și încălțăminte.

Se poate afirma că niciodată gama produselor schimbate între popoarele din zona balcanică nu a fost mai bogată, mai amplă. Practica schimburilor dintre țările balcanice, dintre eco-

nomii naționale apropiate nu numai prin poziția geografică, ci și prin geneză istorică și nivel relativ de dezvoltare economică, subliniază faptul că valorificarea avantajelor diviziunii internaționale a muncii presupune — în primul rînd — luarea în considerare a cerințelor și disponibilităților din țările vecine.

Sporirea ponderii produselor industriale în cadrul schimburilor internaționale ale României în condițiile realizării unui comerț exterior echilibrat valoric în raporturile cu fiecare țară parteneră reprezintă aspecte de majoră importanță ale politicii noastre comerciale prezente și viitoare, care vizează încadrarea corespunzătoare a țării noastre în angrenajul economic mondial potrivit potențialului său industrial, sporirea generală a avantajelor ce decurg din schimbul internațional de valori. Promovarea acestei politici în raporturile cu celelalte țări balcanice atît în fluxurile de export, cît și în importuri contribuie la adîncirea diviziunii internaționale a muncii de tip industrie-industrie, la creșterea specializării și cooperării între aceste țări, influențînd favorabil procesul de dezvoltare economică a țărilor din zonă.

De altfel, nu numai relațiile comerciale cunosc un proces de amplificare și diversificare, ci și cooperarea și colaborarea internațională bi- și multilaterală în domeniul producției, al prospectării și valorificării resurselor minerale, al cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, în transporturi și telecomunicații, în domeniul circulației mărfurilor și al relațiilor financiar-bancare, al culturii, învățămîntului și activității sportive.

Indiferent care ar fi forma concretă în care se realizează cooperarea sau colaborarea internațională, ea presupune o activitate comună, realizată pe parcursul mai multor ani, pe baza unei înțelegeri între parteneri pentru realizarea unui obiectiv cu avantaje mutuale. Mulțimea acțiunilor de cooperare realizate deja sau în curs de îndeplinire de către întreprinderi românești împreună cu firme din celelalte țări balcanice vădesc nivelul calitativ al relațiilor cu aceste țări, preocuparea comună de a găsi noi căi și mijloace de dezvoltare a relațiilor reciproce avantajoase.

Pentru a rămîne exclusiv în sfera cooperării economice dintre România și celelalte țări balcanice, amintim — cu titlu de exemplu — dezvoltarea cu succes a cooperării și specializării în producție în cele mai importante ramuri ale industriei, în domeniul mecanizării complexe și promovarea aplicării realizărilor agrotehnice moderne în agricultură.

O altă formă a cooperării internaționale o reprezintă edificarea cu eforturi comune a unor obiective de însemnătate majoră pentru economiile naționale ale țărilor din zonă. Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier (I), construit în comun de R.S. România și R.S.F. Iugoslavia, care alimentează de peste un deceniu sistemele energetice naționale ale celor două țări, reprezintă doar un exemplu la care trebuie adăugate o seamă de alte asemenea obiective : rafinăriile și liniile de ciment realizate în Albania, rafinăria Pancevo (Iugoslavia), rafinăria „Anatolia Centrală” (Turcia), noile sisteme hidroenergetice și de navigație de pe Dunăre aflate în execuție comună cu Bulgaria (Turnu Măgurele — Nicopole) sau cu Iugoslavia (Porțile de Fier II), întreprinderea româno-bulgară pentru producerea de mașini și utilaje grele (Giurgiu — Russe) etc.

Au fost create societăți mixte de cooperare economică și comercializare cu Bulgaria („Dunărea”), cu Iugoslavia, cu Grecia („Terhellas” și „Elpex”). Exemplele, domeniile și formele de cooperare ale României cu celelalte țări balcanice sînt, desigur, mult mai numeroase decît cele amintite mai sus. Trebuie însă evidențiat faptul că acțiunile de cooperare au ample perspective de dezvoltare atît prin rezultatele fructuoase care se obțin cît și prin măsurile de impulsivitate convenite în cadrul dialogului la nivel înalt dintre România și celelalte țări balcanice. Declarațiile comune, precum și acordurile comerciale și de cooperare încheiate asigură acestor relații o bază trainică și perspectiva unei continuități rodnice.

Dezvoltarea raporturilor de colaborare și cooperare dintre țările balcanice contribuie, pe de o parte, la valorificarea mai eficientă a posibilităților de care dispun țările noastre, pe de altă parte, la mai buna cunoaștere reciprocă și la întărirea prieteniei dintre popoarele noastre.

Pornind de la astfel de considerente de majoră rezonanță în viața internă și internațională, în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la politica internațională a partidului și statului nostru se arată că : „Țara noastră va milita cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea relațiilor între statele balcanice, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a încrederii și colaborării, denuclearizată — ca o parte integrantă a unei Europe fără arme nucleare, ca o contribuție la cauza păcii și cooperării în lume” (**).

lector univ. dr. M. KORKA

**) Scîntela nr. 12321/3 aprilie 1982

Biomasa — o valoroasă sursă de energie

CRIZA energetică mondială a impulsionat investigațiile științifice îndreptate spre găsirea de noi posibilități de înlocuire a combustibililor fosili, iar rezultatele obținute pot fi considerate importante. Unul din domeniile prioritare ale cercetării din sfera resurselor neconvenționale de energie îl constituie biomasa. Dacă în trecut ea era folosită doar pentru hrană și încălzit (prin ardere directă în focare) și, într-o măsură oarecare, pentru producere de biogaz, astăzi s-a ajuns să se vorbească frecvent de combustibili vegetali și chiar de culturi energetice.

Caracteristica esențială a biomasei este regenerabilitatea, ceea ce o înscrie între resursele energetice inepuizabile. Această calitate a contribuit, de altfel, într-o mare măsură, ca biomasa să fie preferată în studiul înlocuitorilor de combustibili clasici altor variante potențiale. Având în vedere cantitatea mare de biomasa de care dispune planeta, precum și imensa energie pe care această materie o poate elibera (mai mare decât întregul consum de energie actual al planetei, extrasă din combustibili fosili), se pot întrezări posibilitățile folosirii mai largi a biomasei în efortul de diminuare, într-un viitor apropiat, a crizei energetice ce confruntă în prezent omenirea.

Preocupări pe plan mondial

ENERGIA furnizată de biomasa, ca rezultat al fotosintezelor, a fost evaluată la 3×10^{21} J/an, ceea ce reprezintă de zece ori energia extrasă din combustibili fosili și consumată de omenire în decursul unui an. Din imensul rezervor al biomasei, în ultimii ani s-a încercat producerea de biocarburanți, ajungându-se astfel la așa-zii combustibili vegetali. Dintre aceștia, trei au reținut atenția: alcoolul, petrolul rapid și esențele de euphorbiacee. Alcoolul se prepara și înainte, dar nu în scopuri energetice, deoarece în acest sector era concurat de petrol. Astăzi, el pare a deveni competitiv. Iată, pentru exemplificare, câteva date în acest sens. Se știe că printre plantele din care se extrage alcoolul fac parte: trestia de zahăr, porumbul, maniocul și grâul. În Brazilia, de pe un ha s-au obținut 52,2 tone trestie de zahăr, din care s-a preparat 3 630 litri alcool; în aceeași țară, tot pe un ha, dar cultivat de această dată cu manioc, s-au obținut 11,9 tone manioc, din care s-au extras apoi 2 137 litri alcool. În S.U.A., pe 1 ha au fost obținute 5,7 tone porumb, din care s-au produs 2 200 litri alcool, iar din altă cultură, grâul, (2,1 tone/ha) s-au extras 773 litri alcool.

Din exemplele prezentate se poate observa că de pe un ha se pot obține în

medie 2 185 litri alcool. Calculele specialiștilor au condus la concluzia că un autoturism, cu consum mediu, ar arde anual producția de pe circa 3,12 ha de cereale, transformate în alcool.

În ceea ce privește petrolul rapid, în cadrul unui laborator american a fost pus la punct un procedeu care, într-o oră, realizează ceea ce într-o desfășurare naturală a proceselor biochimice se produce în circa 200 milioane de ani. Principalul material folosit în tehnologia amintită este lemnul sub formă de așchii, ceea ce permite utilizarea oricăror deșeuri lemnoase. Se știe că masa lemnoasă, echivalentă a circa 26% din fiecare arbore doborât, este risipită sub formă de așchii. Maccrarea așchiilor se face în apă cu acid sulfuric. Amestecul se încălzește la 180°C circa 45 minute, după care, în reactor, are loc conversia lemnului în petrol, ridicându-se progresiv presiunea până la 200 atm. și temperatura până la 360°C. Desigur, în cadrul acestui procedeu se consumă o anumită cantitate de energie. Întrucât scopul final este obținerea unui plus de energie, interesează cât se consumă și cât se obține. S-a constatat că se consumă 1,3 baril de petrol pentru producerea unui baril de petrol rapid. Experimentele au demonstrat că din 45,36 kg lemn, 152 kg apă și doar 80 gr acid sulfuric, s-au obținut 2,56 kg petrol de calitate bună (8 740 cal g).

Referitor la esențele de euphorbiacee, s-a constatat că Euphorbia Abyssinica, plantă care seamănă cu cactusul, produce un latex din care se poate extrage, printr-un tratament chimic simplu și ieftin, un lichid asemănător benzinei. De asemenea, seva de Euphorbia Lathyris, în luna septembrie, are o concentrație de hidrocarburi maximă. Producția este de 25 barili ha an în Franța, în condiții obișnuite și de 40 barili ha an în Japonia, pe o plantație pilot. Prețul ajunge la 40 dolari/baril benzină rafinată. Euphorbia Tiriculli, o altă plantă din aceeași familie, care crește în Brazilia și în Japonia, se apropie de productivitatea dată de Euphorbia Lathyris. Euphorbiaceele sînt studiate, în prezent, îndeosebi în S.U.A., Franța și Japonia.

Priorități tehnologice românești

PORNIND de la necesitatea degrevării facturii petroliere a țării de cheltuielile mari de devize pe care le necesită importul de țiței și subsumându-se obiectivelor de bază ale politicii energetice elaborată de partid, în ultimii ani o atenție deosebită s-a acordat în țara noastră valorificării mai bune a surselor neconvenționale de energie. Ca urmare a acestor inițiative, alături de programe vizînd energia solară, eoliană, a valuri-

lor etc., s-au desfășurat cercetări sistematice și în direcția utilizării potențialului energetic al biomasei. O soluție ingenioasă și cu caracter de premieră absolută pe plan mondial o reprezintă prelucrarea în scopuri energetice a plantelor care se dezvoltă în anumite instalații de epurare industrială. Este știut că în numeroase procese industriale se folosește o cantitate mare de apă care, prin incorporarea a diverse substanțe chimice, devine nocivă, poluantă. Apare astfel necesitatea purificării acestor ape industriale cu caracter rezidual, unul din procedeele folosite fiind epurarea cu anumite plante. Este utilizată, în acest caz, capacitatea unor specii de plante de a absorbi substanțele nocive.

Cercetări efectuate în această direcție au condus la concluzia că, prin aplicarea unei noi structuri constructive a stațiilor de epurare, cantitatea de masă verde poate să sporască în așa măsură încît din efect secundar aceasta să devină principalul obiectiv urmărit. Modificarea constructivă, simplă în sine, prevede construirea stației de epurare nu pe orizontală, cum se practica pînă în prezent, ci pe verticală.

Experimentările desfășurate pînă în prezent susțin concluzia formulată de specialiști potrivit căreia producția de masă verde umedă este de aproximativ 200 g/m² zi sau 50 g/m² zi masă uscată (respectiv 5 t/ha/zi). Din punct de vedere energetic, această producție se poate exprima sub forma a 850 KJ/m² zi, adică 0,236 kWh/m² zi. Trebuie să subliniem că dublul avantaj pe care îl oferă masa verde din stațiile de epurare se vădește și în alt caz. Este vorba de apele geotermale, care constituie, la rîndul lor, o importantă sursă energetică.

După cum se știe, folosirea ca o importantă sursă de energie a apelor geotermale în România este condiționată și de posibilitatea epurării lor. Unele din aceste ape, avînd un conținut mare de fenoli, nu pot fi vărsate în emisari. De asemenea, reinjectarea acestor ape în bazinele din care au fost extrase pare a fi un procedeu cu o rentabilitate mai scăzută; rămîne, ca o soluție practică de fenolare lor. Or, o serie de studii realizate în ultimul timp au evidențiat că un anumit complex de plante este capabil să rețină acești fenoli. Plantele ce ar urma să fie folosite în instalațiile de epurare realizate în acest scop, pot constitui, la rîndul lor, o bază energetică deloc neglijabilă.

Desigur, posibilitățile de a folosi biomasa drept sursă energetică nu sînt limitate la procedeul pe care l-am expus anterior. Ceea ce ne apare însă ca un element de natură să susțină aplicarea cît mai rapidă și la o scară extinsă a metodei este dubla sa funcționalitate: antipoluantă și producătoare de masă verde. Totodată, producerea de biomasa pe această cale presupune consumuri materiale modeste. Dar, desigur, elementul cel mai important care poate cîntări hotărîtor în susținerea eficienței acestui procedeu este faptul că, în condițiile actualelor obiective de dezvoltare a agriculturii, nu pot fi luate în calcul variantele de utilizare a culturilor ce-realiere pentru producerea de substanțe energetice, sau afectarea unor suprafețe de teren agricol pentru culturi cu destinație energetică.

Maria GODEANU
Constantin IULIAN

Posibilități de amplificare a creației tehnice în întreprinderile industriale

ÎN CONDIȚIILE producției moderne, de înaltă eficiență și competitivitate, rolul întreprinderilor sporește continuu. Acest proces de implicare profundă a unităților direct productive în soluționarea operativă și de calitate a complexului de probleme ce vizează desfășurarea activității se realizează în multiple planuri, unul dintre ele fiind cel al capacității inovative, sub aspect tehnic și tehnologic. Recunoașterea a potențialului considerabil de care dispun întreprinderile, expresie a cadrului larg de afirmare a democrației muncitorești, partidul și statul nostru au acordat o atenție constantă stimulării și valorificării superioare a capacității de creație a oamenilor muncii din întreprinderi. Rodele acestei concepții se concretizează în numărul mare de invenții și inovații realizate an de an, în amplificarea continuă a efectelor economice ale acestora.

Cu toate rezultatele bune obținute, există încă largi posibilități de valorificare a creativității oamenilor muncii din întreprinderi. Apar frecvent obstacole în afirmarea, în punerea în operă și generalizarea ideilor noi. Se face simțită, pe alocuri, lipsa de îndrumare și încurajare, de stimulare materială a personalului muncitor pentru a fi antrenat mai activ în activitatea de creație tehnică, de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. Tocmai pe baza unor astfel de fapte apreciem drept reală necesitatea găsirii unor instrumente, a unor metode de conducere și organizare mai bune pentru antrenarea personalului muncitor la activitatea de creație tehnică, cerința de a studia profund și sistematic factorii care împiedică procesul complex al inovației, al ingineriei tehnologice la nivelul tuturor unităților și subunităților economice productive. În sensul celor arătate am întreprins o investigație într-o serie de întreprinderi brașovene: „Autocamioane”, „Tractorul”, „Hidromecanica”, „Șuruburi”, „Rulmentul” și I.U.S. cu intenția de a identifica unele cauze care concurează la subutilizarea potențialului de creativitate tehnică al cadrelor din aceste unități. Am urmărit, cu precădere, surprinderea unor aspecte calitative, metoda utilizată fiind cea a chestionarelor. Pe bază de întrebări au fost solicitați să răspundă un număr de 50 de ingineri, tehnicieni, maiștri și muncitori care au avut rezultate bune în activitatea de creație tehnică la întreprinderile menționate. Vom prezenta, în cele ce urmează, o analiză a opiniilor persoanelor intervievate privind două aspecte centrale ale atitudinii față de introducerea noului în practică.

O primă întrebare cuprinsă în chestionar se referă nemijlocit la obstacolele psihosociale ce apar în calea afirmării noutăților tehnice, dar și a celor organizatorice, în activitatea întreprinderii. Un fapt pozitiv care se cere a fi reținut din capul locului este acela că 32 la sută din cei chestionați au afirmat că nu cunosc în cadrul întreprinderii în care lucrează cazuri de opoziție în fața noului. Totuși, reține atenția ponderea relativ ridicată a acelor care au afirmat că, uneori, se manifestă opoziția atunci când cineva face o propunere de invenție sau inovație. Cercetînd răspunsurile date s-au identificat cinci grupe de cauze ale opoziției față de promovarea înnoirii în cadrul întreprinderii și anume: ● lipsa de interes, de curaj, de încredere, rutina și comoditatea (24 la sută din totalul celor chestionați); ● lipsa ori dificultatea în aprovizionarea cu utilaje, instalații, materii prime corespunzătoare etc. (14%); ● insuficiența stăpînire a procedurilor noi, lipsa de cunoaștere a avantajelor pe care le oferă acestea, un nivel de calificare mai scăzut față de calificarea pe care o pretinde noul procedeu sau tehnologie (12%); ● apariția unor întârzieri în avizarea proiectelor de către unele institute de cercetări, precum și o anumită superficialitate în ce privește studierea în amănunt a proiectelor propuse (8%); ● faptul că introducerea unui procedeu nou presupune uneori încărcarea muncii personalului de deservire (a reglorului, de pildă), precum și mărirea volumului de activitate pentru operațiile premergătoare sau a celor ulterioare executate, pe fluxul tehnologic, în alte secții (6%).

În afara acestor factori, patru la sută din cei chestionați au mai prezentat și alte motive ale unei atitudini reținute față de introducerea noului, cum ar fi: restricțiile determinate de existența documentației de licență sau perspectiva ca prin introducerea noilor procedee să se pună problema reducerii normei de lucru; un anumit curent de opinie care tinde să promoveze o imagine deformată a inventatorului, inițiatorii introducerii

noului fiind priviți uneori ca persoane ce urmăresc strict obținerea de avantaje materiale; faptul că unele inovări sînt realizate în alte unități decît cele interesate să le aplice; indisciplina tehnologică etc.

Alte concluzii ale investigației noastre arată că sînt cazuri de opoziție atunci cînd aplicarea rezultatelor creației tehnice ușurează munca într-o secție dar o îngreunează în altă secție sau în altă întreprindere. De pildă, la întreprinderea „Autocamioane” realizarea ghidurilor de supapă pentru motoare turnate printr-un procedeu nou — deși pe ansamblu se dovedește o modalitate eficientă — îngreunează, într-o oarecare măsură, procesul tehnologic la operația următoare, ceea ce determină ca acest procedeu să nu poată fi aplicat. Se vedește astfel că activitatea de creație tehnică, organizarea procesului de asimilare a noului trebuie să aibă în vedere rezolvarea problemelor tehnice, tehnologice și organizatorice care să ușureze munca pînă la obținerea produsului finit.

În general, din răspunsurile date, a reieșit că toate inovările care ușurează munca muncitorilor sînt utilizate fără dificultăți în practică. Dar nu sînt de neglijat situațiile în care personalul preferă să lucreze în condițiile deja instituite ale procesului de producție pentru care sînt formați și urmăresc mai mult să-și asigure retribuția de bază și mai puțin interesul pentru aplicarea noului. În astfel de situații considerăm că este absolut necesară o perioadă de acomodare a muncitorilor, în fapt un program de preinstruire, pentru a lucra pe un utilaj nou sau în condițiile unei noi tehnologii de fabricație.

Un al doilea aspect pe care l-am urmărit în cadrul cercetării noastre a fost acela al atitudinii manifestate de cadrele de conducere față de preocuparea de a inova în condițiile în care invenția sau inovația respectivă nu răspund unor nevoi curente ale planului de producție. Din prelucrarea răspunsurilor date au reieșit următoarele elemente: ● în proporție de 50 la sută, cei chestionați au afirmat că se acordă credit spiritului de inovare, se ia în considerare orice inițiativă care poate conduce la ușurarea muncii și la îmbunătățirea condițiilor de muncă, acordîndu-se sprijinul necesar. A reieșit că oamenii muncii care fac propuneri de invenții și inovații li se verifică proiectele, li se acordă consultații de specialitate prin cabinetul tehnic. De asemenea, un număr însemnat dintre propunerile care se fac sînt cuprinse în planul tehnic al întreprinderii. Totuși, după unele opinii, a reieșit că cel mai important sprijin se dă acelor creații tehnice care au o legătură cu producția și care rezolvă în întreprindere unele probleme curente; ● 26 la sută din personalul inclus în eșantion a exprimat opinia că nu se acordă creditul și sprijinul necesar pentru materializarea unor propuneri de invenții și inovații. S-a apreciat că se lasă pe un plan secundar spiritul inovator, acordîndu-se o importanță mai mare realizării sarcinilor curente de plan, adesea inventatorul fiind nevoit să se „descurce” singur. Uneori aceștia sînt puși în situația să se aprovizioneze cu unele materiale pe baza unor relații personale și de cele mai multe ori să execute personal numeroase lucrări de prelucrări și montaj.

Desigur, este firesc să se acorde o mare atenție realizării sarcinilor de plan. În condițiile în care succesul unei întreprinderi, posibilitatea de a fi competitivă, de a desfășura o activitate rentabilă este tot mai evident condiționată de elaborarea unei strategii de înnoire, credem că este necesară o schimbare de optică în ce privește susținerea și stimularea inventatorilor, a tuturor persoanelor creative. În același sens, al accelerării ritmului de înnoire al producției, al sporirii calității sale ar putea contribui și perfecționarea sistemului de cointerensare materială în domeniul invențiilor. Astfel, o mare parte din totalul celor chestionați au propus să se îmbunătățească sistemul actual de cointerensare materială a activității de creație tehnică — în sensul creșterii cuantumului recompenselor acordate inventatorilor — concomitent cu o îmbunătățire a sistemului de urmărire a modului în care inginerii, tehnicienii, maiștrii și muncitorii, împreună cu atelierele de proiectare și institutele de cercetare finalizează aplicarea în practică a tehnologiilor și soluțiilor tehnice elaborate.

Cristea IONIȚĂ
Constantin STAN
Școala interjudețeană
de partid Brașov

Dimensionarea formațiilor de lucru

Disciplina normativă și elasticitatea — subordonate cerințelor de eficiență

Răspunsuri la o anchetă organizată de redacție

ÎN ARTICOLUL „Dotarea tehnică — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini” (dr. T. Vesselenyi ; R.E. nr. 5/1982) și în ancheta „Dimensionarea optimă a formațiilor de lucru” (material redactat pe baza răspunsurilor primite de la 16 cadre de conducere și specialiști în organizare din 10 întreprinderi — R.E. nr. 15 și 16/1982), s-au făcut unele propuneri — argumentate cu elemente din practica unităților — în vederea actualizării și îmbunătățirii normativelor de constituire a formațiilor de lucru conduse de maiștri din această ramură. Aceste propuneri au fost aduse la cunoștința organelor de specialitate din ministerele cu atribuții în domeniul respectiv.

Publicăm mai jos răspunsurile primite.

Ministerul Muncii

ÎN CONDIȚIILE permanentei înnoiri și modernizării a bazei tehnice a întreprinderilor și ale perfecționării activității acestora, pot apare unele necorelări între elementele organizării producției și a muncii și condițiile concrete de desfășurare a proceselor de muncă, aspecte care se cer analizate și soluționate în conformitate cu reglementările legale în vigoare, în interesul ridicării eficienței și asigurării condițiilor normale de lucru.

În acest sens, aspectele conținute în articolele publicate în „Revista economică”, cu privire la constituirea formațiilor de lucru conduse de maiștri, pot fi analizate de cele două ministere constructoare de mașini, împreună cu centralele și întreprinderile, astfel ca — în cadrul normativelor aprobate la nivelul ramurii sau pe ministere — să se asigure o mai bună diferențiere pe unități și locuri de muncă, în raport cu condițiile concrete de organizare și desfășurare a proceselor de producție.

În legătură cu conținutul și modul de aplicare a normativelor de maiștri, menționăm că valorile normative — date ca număr minim de muncitori în formațiile de lucru conduse de maiștri, în medie pe ramură de activitate productivă — sint stabilite în mod diferențiat pe ramurile economiei, în raport cu specificul și condițiile tehnico-organizatorice de desfășurare a activității și au fost aprobate prin Decretul nr. 335/1978. La propunerea ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, normativele au fost diferențiate pe subramuri și activități, asigurându-se încadrarea în valorile normative medii aprobate pe ramuri de activitate.

Principalele criterii avute în vedere la stabilirea numărului minim de muncitori în formațiile de lucru, precum și la diferențierea pe activități a valorilor normative aprobate pe ramuri le-au constituit natura și specificul proceselor de producție, nivelul de dotare tehnică și de organizare a activității, gradul de mecanizare și automatizare a lucrărilor, respectiv volumul lucrărilor executate manual, dispersarea punctelor de lucru, precum și necesitatea asigurării condițiilor de realizare, de către conducătorii formațiilor de lucru, a sarcinilor prevăzute de Legea nr. 6/1977 privind rolul și atribuțiile maestrului în producție.

Formația de lucru condusă de maestru constituie veriga de bază pentru organizarea subunităților de producție. Potrivit prevederilor Decretului nr. 162/1973, atelierul se poate constitui cu minimum 4 formații de lucru, iar secția de producție cu cel puțin 6 formații de lucru sau 3 ateliere.

În conformitate cu prevederile din anexa 3 la Decretul nr. 335/1978, în ramura construcției de mașini formațiile de lucru conduse de maiștri se pot constitui cu minimum 35 de muncitori, în medie pe ramură.

Formațiile efective de lucru, pe secții, ateliere și locuri de muncă, se stabilesc de către organele de conducere colectivă ale unităților, în funcție de complexitatea lucrărilor, condițiile de realizare a acestora și de nivelul de pregătire al personalului, asigurându-se respectarea parametrilor tehnici și de organizare prevăzuți în normative și încadrarea în numărul mediu de muncitori pe formație, stabilit anual de către organul ierarhic superior — și care a rezultat din diferențierea pe activități a normativului aprobat pe ramură prin Decretul nr. 335/1978.

Potrivit prevederilor art. 3 (3) din decretul menționat, formația de lucru condusă de maestru își poate desfășura activitatea și cu un efectiv de muncitori inferior celui minim stabilit prin normative, dar care se încadrează în limita stabilită pe întreprinderi, de organul ierarhic superior, atunci când, ca urmare a perfecționărilor organizatorice și a dotării tehnice, se asigură creșterea în mod corespunzător a productivității muncii și, respectiv, realizarea integrală a sarcinilor de producție stabilite formației normate.

Așa cum este reglementat prin normativele în vigoare, în formațiile de lucru conduse de maiștri se pot cuprinde alături de muncitori din activitatea direct productivă, cit și muncitori indirect productivi, care, prin lucrările ce le execută, participă la realizarea obiectivului încredințat muncitorilor direct productivi din formația de lucru.

În conformitate cu prevederile art. 1 (1) din Legea nr. 6/1977, în organizarea activității și conducerea muncitorilor din formația de lucru, maestrul este ajutat de șefii de echipă sau de brigăzi. Potrivit normelor metodologice în vigoare, în ramura industrială, în cadrul formației de lucru condusă de maiștri se pot constitui două colective de muncitori conduse de șefi de echipă, sarcină pentru care aceștia beneficiază de o indemnizație tarifară de până la 10% din retribuția lor tarifară, așa cum se prevede la art. 70 din Legea retribuirii.

În situația unor procese de muncă complexe, sau care se execută în locuri de muncă excesiv dispersate, s-a avizat constituirea unui număr mai mare de echipe de lucru decit cel rezultat din aplicarea normativelor, asigurându-se astfel organizarea și conducerea tuturor colectivelor de muncitori, a asistenței tehnice necesare și a condițiilor de securitate tehnică și de protecție a muncii.

În concluzie, considerăm că analizarea observațiilor și propunerilor conținute în articolele publicate în „Revista economică” în legătură cu actualele criterii de constituire a formațiilor de lucru conduse de maiștri trebuie să se facă avându-se în vedere cele arătate mai sus cu privire la conținutul și condițiile de aplicare a normativelor în vigoare, la eficiența economică și nivelul de creștere a productivității muncii care trebuie asigurate prin normarea formațiilor de lucru respective, la structura organizatorică optimă a subunităților de producție care se realizează pe baza acestor formații de lucru, ca verigi de bază.

A. SIMA

directorul Direcției pentru organizarea și normarea muncii

● Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

NORMATIVELE unificate de constituire a formațiilor de lucru conduse de maștri în ramura construcțiilor de mașini au fost elaborate în conformitate cu indicațiile transmise de Ministerul Muncii (nr. 19204/1978) și ținând seama de prevederile legale în domeniu.

Valorile normative stabilite respectă numărul minim de 35 muncitori în formațiile de lucru conduse de maștri — în medie pe ramura construcțiilor de mașini (cf. anexei 3 la Decretul nr. 335/1978), criteriile pentru determinarea acestui număr și pentru diferențierea lui pe activități.

În cazul în care numărul efectiv existent de muncitori dintr-o activitate nu întrunește limita minimă a normativului, pentru a se constitui o formație se pot grupa muncitori de la locurile de muncă din activitățile cu specific aproplat, din cadrul aceluiași schimb de lucru, aplicându-se în acest caz normativul activității cu numărul de muncitori preponderent.

În condițiile creșterii permanente a gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, pot apare situații în care se impune completarea normativelor existente, întreprinderile interesate făcând propuneri în acest sens. La analiza unor astfel de situații se au în vedere condițiile de aplicare a normativelor în vigoare, eficiența economică și sarcina de creștere a productivității muncii, a cărei realizare trebuie asigurată și prin norme și normative eficiente.

I. CĂPĂȚINA

directorul Direcției organizare, control, personal, învățământ, retribuire

● Ministerul Industriei de Mașini-Unelte,

Electrotehnică și Electronică

CONSIDERĂM juste o bună parte din aprecierile și propunerile exprimate de participanții la ancheta organizată de revistă, între care :

— elasticizarea criteriilor de organizare și creșterea competențelor organelor de conducere ale întreprinderilor în organizarea producției și a conducerii acesteia ;

— reflectarea în mai mare măsură, în normativele pentru constituirea formațiilor de lucru conduse de maștri precum și în organizarea atelierelor și secțiilor, a tehnicii noi cu care au fost dotate unitățile, a caracteristicilor ei funcționale și a responsabilităților pe care le implică deservirea acesteia — atât utilajul, cât și produsul realizat având valori foarte mari ;

— organizarea tehnologică a procesului de producție.

Remarcăm că cea mai mare parte din aprecierile și propunerile făcute și documentate nu tehnic-analitic, ci numai prin prezentarea situațiilor de fapt din întreprinderile în care activează participanții la anchetă. Mulți participanți au prezentat dorința ca normativele pentru constituirea formațiilor de lucru conduse de maștri și normativele pentru organi-

zarea atelierelor și secțiilor de producție să fie adaptate la condițiile organizatorice, tehnologice și funcționale particulare din întreprinderile pe care le-au reprezentat. Or, știut este faptul că în domeniile economico-sociale actele legislative reprezintă generalizarea caracteristicilor preponderante ale fenomenelor, „obiect”, precum și măsurile necesare — și a căror realizare se poate asigura — pentru a atinge nivelurile de eficiență economică ce constituie obiective ale politicii statului, diferențiate și gradate pe etape ale dezvoltării.

Mai remarcăm, totodată, faptul că participanții la anchetă și conducătorii acesteia au abordat în prea mică măsură mijloacele prin care sfera de cuprindere a fiecărui factor de conducere a procesului de producție (maștru, șef de atelier, șef de secție) poate fi extinsă, concomitent cu creșterea eficienței activității acestuia. Dintre astfel de mijloace și căi menționăm :

● perfecționarea organizării fiecărui loc de muncă, sub aspectul tuturor factorilor producției :

— mijloace de muncă (mașini, utilaje, scule, dispozitive, verificatoare, aparate de măsură și control, în stare perfectă de funcționare, la parametrii tehnici, în nomenclatorul și numărul cerute pentru buna funcționare a procesului tehnologic) ;

— obiecte ale muncii (materiale și semifabricate), aduse la locul de muncă într-un mod anume organizat potrivit caracteristicilor procesului de producție, având dimensiunile și calitățile riguros stabilite prin tehnologiile de fabricație ;

— documentațiile tehnice de execuție, conținând toate datele necesare pentru a se putea realiza procesul de producție astfel cum acesta a fost conceput, după prezentarea-explicarea corespunzătoare — lucru pe care este dator să-l facă „în scară” : șeful de secție, șeful de atelier și, respectiv, maștrul, asistat de tehnolog, în momentul lansării în fabricație a produsului sau a tehnologiei noi ;

● perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de personal (a muncitorilor și maștrilor în principal, în contextul subiectului în discuție) ;

● creșterea responsabilității fiecărui om al muncii pentru respectarea prescripțiilor tehnice de calitate în munca încredințată.

În aceste condiții, cererea de asistență tehnică se reduce în mod considerabil, iar eficiența muncii celui dator să acorde asistență tehnică crește. Rezultatul : sfera de cuprindere a factorilor de conducere a procesului de producție — maștru, șef de atelier, șef de secție — se poate lărgi, concomitent cu creșterea generală a productivității muncii, a calității produselor, cu cheltuieli mai mici.

În concluzie, organul de resort din Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică a reținut toate propunerile pozitive publicate de revistă și, în concepția prezentată mai sus, le va promova, la momentul oportun, pentru a fi însușite de factorii de decizie în scopul perfecționării organizării conducerii proceselor de producție.

Tr. SĂLĂJAN

directorul Direcției organizare, control, personal, învățământ, retribuire

Calitatea și funcția de economist

N-AM AVUT PRILEJUL să mă număr printre cei 215 economiști cărora li s-au solicitat opiniile în cadrul anchetei „Pregătirea și folosirea economiștilor — la nivelul sarcinilor ce le revin în creșterea eficienței activității” (R.E. nr. 27 și 28/1982). Doresc totuși să adaug câteva reflecții la concluziile desprinse de dr. O. Nicolescu, I. Verboncu și I. Ciocină.

1. În această eră a exploziei informațiilor, economiștii sînt datori să suplimenteze eventualele carente din anii de facultate și să-și completeze cunoștințele, prin studiu individual. Ancheta a relevat o slabă preocupare în această privință. Ar trebui identificate și cauzele intime și/sau obiective, pentru ca de aici să pornească remediile.

2. Într-adevăr — așa cum a rezultat și din anchetă — în comparație cu pregătirea teoretică, formarea încă din facultate a economiștilor ca practicieni este deficitară, ceea ce explică dificultățile pe care ei le întâmpină la locul de muncă, în a-

bordarea și rezolvarea unor situații cu care nu au avut prilejul să se confrunte nici măcar ca studiu de caz. Pentru ca problematica economică reală, curentă a întreprinderilor să fie asimilată de către studenți, ar fi necesar ca ea să transpară mai pregnant și în cursurile predate. (N. red. : practica facultăților cu profil economic, de a apela, pentru unele expuneri și seminarii, la concursul unor cadre cu bogată experiență din unitățile de producție, comerț etc. ar trebui dezvoltată).

3. La nivelul unităților economice, conținutul și atribuțiile specifice funcției de economist nu sînt întotdeauna clar înțelese, ceea ce duce la denaturări în ce privește încadrarea pe posturi (sînt cazuri cînd funcția de contabil-șef este ocupată de cadre cu studii medii, avînd în subordine economiști cu pregătire superioară) și repartizarea sarcinilor (absolvenții de facultate sînt puși să întocmească diverse lucrări și situații care, cu ani în urmă, erau rezolvate de cadre cu studii medii).

În multe întreprinderi industriale economiștii sînt considerați — îngust — contabili ; în agricultură, în mod frecvent, pe posturi de economiști găsești de-a valma de la absolvenții de școală elementară pînă la cadre cu pregătire universitară.

4. În acest sens cred nimerit ca funcția de contabil șef să-și schimbe denumirea în aceea de economist șef, care ar reflecta mai bine conținutul specific atât de amplu al acestui munci de conducere, accentuat în condițiile autogestunii. Iar această funcție să fie încredințată unor cadre cu pregătire corespunzătoare. Cine și-ar inchipui ca un inginer șef să nu fie inginer, un geolog șef să nu aibă diplomă de geolog ?

Am-convingerea că economiștii noștri sînt oameni capabili, cu un orizont larg, dar capacitatea lor poate fi pe deplin valorificată într-un microclimat al locului unde activează, care să-i solicite și stimuleze, înlăturînd toate practicile rutiniere ce riscă să-i plafoneze și să-i transforme în simpli funcționari.

Radu LUCHIAN
economist — Timișoara

Extensiuni ale investiției specifice

INVESTIȚIA SPECIFICĂ a generat o serie de indicatori de același tip, în care se modifică însă unele din elementele de efort sau de efect pentru a evidenția în mod special una din laturile implicate în procesul investițional. Printre aceștia menționăm: construcția specifică și raportul dintre rata acumulării (sau investițiilor) și creșterea productivității muncii.

Construcția specifică

DATĂ fiind ponderea ridicată a construcțiilor în activitatea de investiții, o cale importantă de reducere a investiției specifice este reducerea volumului de construcții. Eficiența construcțiilor în sectorul investițional își găsește expresia prin indicatorul „construcția specifică”, indicator care nu figurează în prezent în sistemul de indicatori ai eficienței economice a investițiilor din țara noastră, minimalizând valențele sale economice.

Determinarea cantitativă a „construcției specifice” se face prin raportarea valorii construcțiilor în perioada t (I_t^c), la creșterea efectului economic în aceeași perioadă (ΔY_t)

$$C_s = \frac{I_t^c}{\Delta Y_t}$$

Utilizarea acestui indicator permite reliefarea eficienței soluțiilor constructive adoptate, cheltuielile suplimentare necesitate de condițiile specifice ale unor amplasamente, eficiența structurilor de rezistență propuse, a suprafețelor spațiilor auxiliare, a finisajelor, a modului de amplasare a utilajelor, precum și a materialelor de construcții utilizate.

În țara noastră, indicatorul — construcția specifică a crescut de la 1,53 în perioada 1971-75 la 2,41 în perioada 1976-1980, ceea ce atrage atenția asupra necesității găsirii unor modalități de reducere a valorii acestui indicator prin: adoptarea unor soluții constructive eficiente și ieftine în care să se utilizeze tehnologii moderne, cu grad mare de industrializare.

Referindu-se la necesitatea reducerii cheltuielilor în construcții, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Ministerul Construcțiilor Industriale, toate ministerele și organismele economico-sociale trebuie să ia măsuri hotărâte pentru realizarea în cele mai bune condiții a lucrărilor de investiții, respectind întocmai legea tipizării, normele de con-

sum stabilite, acționind pentru reducerea continuă a consumului de metal, ciment și alte materiale”.¹⁾

În această direcție, un rol important revine cercetării științifice și ingineriei tehnologice, în realizarea de noi tipuri de elemente și structuri din beton armat precomprimat pentru diferite categorii de construcții, de sisteme și procedee moderne de turnare, în îmbunătățirea soluțiilor și extinderea domeniilor de utilizare rațională a produselor din polimeri etc.

Raportul dintre rata investițiilor și creșterea productivității muncii

DENUMIT de statistica O.N.U. — ICOR(L) (Incremental Capital Output Ratio/Labor), acest indicator a fost calculat pentru prima dată de S. Kuznets ca un raport între rata investițiilor

$\left(\frac{I}{Y}\right)$ și ritmul creșterii productivității muncii $\left(\frac{Y_1/L_1 - Y_0/L_0}{Y_0/L_0}\right)$, în care:

Y — venitul național;
L — populația ocupată;
I — investițiile.

$$ICOR(L) = \frac{I_1}{Y_0} \cdot \frac{Y_1/L_1 - Y_0/L_0}{Y_0/L_0} = \frac{I_0}{Y_0} \cdot \frac{Y_0/L_0}{Y_1/L_1 - Y_0/L_0}$$

$$ICOR(L) = \frac{I_0}{L_0} \cdot (Y_1/L_1 - Y_0/L_0)$$

Ca indicator de eficiență, ICOR(L) poate măsura efortul investițional necesar creșterii productivității muncii, cumulând efectul ambilor factori de input: fonduri fixe suplimentare și forța de muncă. Acest indicator arată câte procente din rata investițiilor revin la o creștere cu 1% a ritmului productivității muncii.

Din analiza datelor rezultate din calculele efectuate, se constată atât diferențieri între țări în privința mărimii acestui indicator, datorate nivelelor de dezvoltare economică diferită și specificului politicii economice a fiecăreia, cât și unele tendințe comune.

Astfel, se poate constata că în țările dezvoltate sînt necesare în prezent mai multe procente de creștere a investițiilor pentru creșterea cu 1% a productivității muncii sociale decît în urmă cu 20 de ani, evidențiindu-se o tendință de creștere a valorii ICOR(L), după cum rezultă din datele următoare:

ICOR(L) în unele țări capitaliste dezvoltate

	1949-1959	1970-1978
S.U.A.	8,9	14,2
Anglia	3,8	14,7
Franța	4,8	6,4
Italia	4,6	9,5
R.F. Germania	4,2	6,5

În țările socialiste, mărimea acestui indicator este inferioară celui din țările capitaliste dezvoltate și este mai mare în țările cu un nivel de dezvoltare economică mai ridicat, datorită, mai ales, ratei mai reduse a investițiilor. Între țările socialiste membre ale C.A.E.R., România ocupă un loc intermediar sub raportul acestui indicator, care a crescut de la 3,4 în perioada 1970—1975 la 6,0 în perioada 1975-1980.

Normativul investiției specifice

PENTRU a apropia nivelul economic al României de nivelul țărilor industriale dezvoltate, o premisă fundamentală este de a atinge randamente superioare în utilizarea factorilor de creștere economică. Un instrument util în acest scop îl reprezintă elaborarea de normative. Normativul investiției specifice poate fi utilizat în faza de fundamentare și de elaborare a planului de investiții, atît la nivel macroeconomic cît și pe ramuri și unități economice, pentru a orienta beneficiarii și proiectanții de investiții către soluții eficiente, precum și în cursul realizării obiectivelor de investiții.

Normativul investiției specifice, determinat la nivel macroeconomic, pe ramuri ale economiei și pe întreprinderi și centrale, se bazează în principal pe nivelul atins de investiția specifică reală în țara noastră și pe cele mai bune performanțe obținute de unele întreprinderi în perioada anterioară. Totodată, utilizarea eficientă a fondurilor fixe puse în funcțiune în economia românească presupune ca indicatorii de eficiență ai investițiilor să fie în limite comparabile cu performanțele realizate pe plan mondial. În acest sens, determinarea normativelor cu privire la investiția specifică ar trebui să aibă ca punct de referință și dimensiunile atinse de acest indicator în țările dezvoltate, caracterizate printr-o înaltă eficiență economică. Tocmai comparațiile internaționale ar oferi o bază pentru fundamentarea științifică a normativelor de investiție specifică.

Normativele investiției specifice trebuie să fie diferențiate pe ramuri și subramuri ale economiei naționale și

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, 24 iunie 1981, Ed. politică, București, 1981, p. 26.

reprezintă un instrument cu ajutorul căruia în cadrul prognozelor și elaborării planului pe termen mediu și lung se determină necesarul de investiții în perspectivă la diferitele nivele de agregare a ramurilor.

Normativul investiției specifice trebuie să fie diferențiat pe ramuri pe baza următoarelor considerente:

— ritmul de creștere a productivității muncii este diferențiat de la o ramură la alta;

— perioada de transformare a investițiilor în fonduri fixe variază de la o ramură la alta;

— prin însăși natura tehnico-materială, fizică a producției lor, unele ramuri sînt în mod obiectiv mai intensive în privința necesarului de fonduri fixe.

Normativul investiției specifice nu este o mărime medie, ci reprezintă limita maximă admisibilă pentru care o investiție să fie considerată eficientă.

După cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în legătură cu necesitatea creșterii rapide a eficienței fondurilor fixe: „**Niveluri superioare medii pe ansamblul industriei trebuie să realizeze construcția de mașini, ramurile prelucrătoare din chimie, industria ușoară și alimentară. Este necesar să se stabilească normative minime de eficiență pe ramuri și subramuri, care să orienteze activitatea ministerelor, cen-**

tralelor și întreprinderilor în direcția maximei planificări a potențialului productiv”²⁾.

În legătură cu diferențierea investiției specifice pe ramuri analiza comparativă internațională a investiției specifice reale în România și alte țări scoate în evidență următoarele aspecte ce s-ar putea avea în vedere la stabilirea normativelor în țara noastră:

a) la o serie de ramuri ale industriei extractive, chimiei, construcții de mașini, există rezerve de diminuare a investiției specifice în România, investiția specifică fiind considerabil mai ridicată decît în țările luate în comparație;

b) sînt și cazuri în care investiția specifică din România este apropiată ca mărime de nivelul absolut atins de țările cu un nivel ridicat de dezvoltare economică;

c) în unele ramuri ale industriei rămâneți investiția specifică era inferioară nivelului din alte țări (industria confecțiilor, alimentară, ușoară etc.).

NORMATIVUL investiției specifice poate fi calculat pentru următoarele categorii de investiții: a) investiția în obiective noi; b) investiția pentru extinderi; c) investiția în modernizări; d) investiții neterminate.

Normativul investiției specifice trebuie pus în legătură cu normativul consumului specific de fonduri fixe. Cu alte cuvinte între eficiența fondurilor fixe și a investițiilor există o relație foarte strînsă. Pornind de la ideea că creșterea relativă a costurilor de pro-

ducție trebuie să fie egală cu creșterea efectelor (rezultatelor) astfel încît să se asigure un nivel optim al eficienței, se ajunge la stabilirea următoarei relații:

$$\frac{I}{F} < \frac{\Delta Y}{Y} \text{ sau } \frac{I}{\Delta Y} < \frac{F}{Y}$$

în care: I — volumul investițiilor

F — volumul fondurilor fixe

ΔY — sporul de venit național

Y — volumul venitului național

Rezultă așadar că în condițiile de eficiență maximă investiția specifică $\left(\frac{I}{\Delta Y}\right)$

trebuie să fie mai mică decît eficiența fondurilor fixe. De aici se poate deduce că normativul investiției specifice trebuie să tindă ca mărime spre inversul eficienței fondurilor fixe.

O analiză dinamică a investiției specifice și a consumului specific de fonduri fixe pe o perioadă mai îndelungată ne poate evidenția, în cazul în care cele două serii sînt convergente, o tendință de apropiere către nivelul maxim al eficienței și, în cazul divergenței în timp a celor două serii dinamice, o îndepărtare de punctul de maxim al eficienței.

Considerăm că relația de mai sus se înscrie pe linia cerințelor aplicării în practică a principiului acoperirii din venituri proprii a cheltuielilor efectuate, ale creșterii însemnate a eficienței activității economice.

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
St. SANDU

²⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15. Ed. politică, București, p. 262—263.

Reducerea decalajelor economice

(Urmare din pag. 2)

ducție au avut loc schimbări profunde în condițiile politice, economice și sociale, de muncă și de viață ale întregului popor. Numărul locurilor de muncă a crescut în perioada 1950—1980 cu peste 5 milioane, din care peste 3 milioane au fost create în ultimii 17 ani. Odată cu aceasta, pe baza creșterii venitului național au sporit veniturile reale totale ale populației, de 6,4 ori, cu un ritm mediu anual de 6,4 la sută. Pe baza creșterii veniturilor și a producției de bunuri materiale s-a ridicat nivelul general al consumului populației, se înregistrează schimbări importante în structura acestuia. Așa cum se arată și în proiectul Programului de alimentație științifică, aflat în dezbatere publică, în prezent în țara noastră se asigură un consum total de calorii și proteine comparabil cu cel realizat în țări dezvoltate din punct de vedere economic. Totodată, a crescut gradul de înzestrare a populației cu bunuri tehnice de uz îndelungat, în 1980 revenind la 1000 locuitori 250 aparate de radio, 209,7 televizoare, 156,2 frigider, 102,2 mașini de spălat rufe și 26,9 autoturisme, față de 178, 81,8, 53,46 și, respectiv, 6 bucăți în 1970.

O preocupare de seamă a partidului nostru o constituie îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, România numărîndu-se printre țările care au înregistrat și înregistrează ritmuri înalte la construcția de locuințe (vezi și tabelul nr. 7). În perioada 1950—1980 s-au construit circa 4,6 milioane de locuințe la orașe și sate, ceea ce înseamnă că aproximativ 70 la sută din populația țării beneficiază de locuințe noi. Din fondurile statului și proprietate personală

cu sprijinul statului în credite și execuție în acest cincinal urmează să fie realizate 1100 mii apartamente, iar în perioada 1986—1990 încă 1250 mii.

În aprecierea nivelului de dezvoltare a unei țări trebuie să se țină seama și de dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii. Acestea sînt domenii deosebit de importante, în care în anii socialismului au avut loc schimbări radicale; ele au făcut ca România, țară în curs de dezvoltare, să înregistreze astăzi niveluri comparabile cu cele care caracterizează țările cu dezvoltare medie sau cu nivel ridicat de dezvoltare. Ca expresie concentrată a tuturor acestor transformări, durata medie de viață a populației a crescut de la 42 de ani în 1932, la 70 de ani în perioada 1976—1980.

Documentele și lucrările internaționale, în special cele din sistemul O.N.U. folosesc un alt indicator social important al dezvoltării — gradul de alfabetizare, indicator care pentru România și-a pierdut semnificația încă din primii ani ai construcției socialiste. Prin generalizarea învățămîntului general obligatoriu de 10 ani, încă la începutul cincinalului trecut România s-a înscris printre țările cu cea mai mare durată a școlarității obligatorii, precum și cu numărul cel mai mare de membri ai societății care urmează o formă de învățămînt (476 în 1979/80 față de 127 în Bulgaria, 201 în Ungaria, 102 în R.D. Germană, 315 în Polonia, 217 în Cehoslovacia, și 171 în U.R.S.S.). În general, ponderea elevilor și studenților în numărul total al populației s-a ridicat de la 11,4% în 1938 la 21,6% în 1965 și la 24,9% în 1981. În 1985 populația școlară urmează să reprezinte circa 27% din totalul populației. S-a dezvoltat baza materială a activităților social-culturale, cultura socialistă cunoscînd un vast proces de înflorire. De asemenea, s-au schimbat radical condițiile sanitare, ocrotirea sănătății fiind gratuită și larg accesibilă pentru toți membrii societății. Toate acestea pun în evidență trăsăturile noi, profundul umanism al procesului de dezvoltare a forțelor de producție în țara noastră și stimulează, totodată, membrii societății în activitatea lor viitoare.

Resursele minerale din domeniul marin

Elemente de orientare spre economia oceanică

OCEANUL MONDIAL ocupă mai mult de 70% din suprafața globului. Cunoașterea resurselor din această imensă întindere este încă la început și totuși de pe acum se poate afirma că resursele marine constituie un factor fundamental pentru dezvoltarea viitoare a omenirii, pentru ieșirea economiei mondiale din criza actuală de materii prime. Petrol și gaze, nisipuri cu minerale de titan, fier, zirconiu, staniu, aur, diamante, soluții hidrotermale și miluri cu conținuturi foarte ridicate de fier, mangan, zinc, cupru, plumb, argint, aur etc., noduli polimetaliți, conținând nichel, cupru, cobalt, mangan și fier, materiale de construcție, fosforite etc., iată câteva din substanțele minerale care se găsesc în domeniul marin.

Pentru a demonstra interesul major pe care-l prezintă resursele marine vom analiza în cele ce urmează doar trei categorii de resurse, și anume: petrolul și gazele naturale, resursă energetică de importanță vitală în prezent și în următoarele câteva decenii, nodulii polimetaliți, resursă minerală care va ocupa, fără îndoială, un loc fruntaș în balanța economică mondială începând din a doua jumătate a deceniului opt al secolului nostru și a cărei importanță va crește necontenit și emisiunile hidrotermale și milurile metalifere asociate, din zona riftului oceanic, descoperite recent și având o valoare economică, care în prezent poate fi doar intuită ca fiind dintre cele mai mari pentru economia mondială deoarece conțin toate metalele necesare industriei.

Hidrocarburile din domeniul marin

ÎN PREZENT, petrolul și gazele naturale reprezintă sursa energetică principală a omenirii. Începând de la mijlocul secolului nostru, consumul de petrol a crescut cu 8—10% anual, fiind în anul 1950 de 510 milioane tone, în 1960 — 945 milioane tone, în anul 1970 — 1 975 milioane tone și în 1974 — 2 325 milioane tone. Din anul 1973, din momentul declanșării crizei energetice, ațit ritmul de creștere al producției, cît și consumul de petrol s-au redus simțitor, consumul menținându-se în jurul valorii de 3 000 milioane tone anual. Consumul mondial de gaze naturale a crescut în ultimul deceniu în medie cu 7,5% anual. Numai consumul european se cifra, pentru anul 1973, la 447 miliarde mc gaze, adică de 42 ori mai mult decît în 1950. Participarea gazului natural în balanța energetică a crescut de la 12% în anul 1950 la 23% în anul 1970. Consumul mondial de hidrocarburi este în directă dependență de rezervele puse în evidență. La nivelul consumului actual aceste rezerve apar ca fiind limitate, putînd să asigure necesarul mondial numai pentru cîteva decenii. Este adevărat însă că rezervele de prognoză sînt mult mai importante.

În aceste condiții atenția industriei extractive se îndreaptă spre valorificarea resurselor de hidrocarburi din domeniul marin. O astfel de orientare are o fundamentare științifică obiectivă și anume faptul că cca. 65% din volumul total al depozitelor sedimentare potențial purtătoare de hidrocarburi se află în această zonă.

Lucrările de prospecțiune-explorare-exploatare marină au luat un avînt deosebit. Din 120 de țări care au ieșire la mare, peste 100 efectuează prospecțiuni marine pentru hidrocarburi. Rezervele confirmate de hidrocarburi pe platourile continentale din Oceanul mondial se cifrează la 21 065 miliarde tone țitei și 13 611 miliarde mc gaze naturale. Rezervele potențiale se apreciază de către diverși autori ca fiind cuprinse între 60 și 185 miliarde tone echivalent de hidrocarburi pe platourile continentale, la care se adaugă încă 100—130 miliarde tone în zona taluzului și piemontului continental.

Costul lucrărilor de exploatare pe mare sînt însă de 2—5 ori mai mari decît a celor similare pe uscat și totuși exploatarea zăcămintelor marine de hidrocarburi este rentabilă. Eficiența economică a exploatărilor marine depinde de mulți factori, printre care adîncimea apei, condițiile climaterice și oceanografice, mărimea zăcămintului, distanța de la zăcămint pînă la țarm, distanța pînă la piețele de desfacere, adîncimea la care se găsește petrolul în subsol, gradul de perfecționare a tehnologiilor de explorare și exploatare etc.

Conform unor calcule, la adîncimi mari ale mării și în con-

diții climaterice aspre costurile fornelor de explorare și al exploatărilor sînt de 4,3 și, respectiv, 10,2 ori mai mari decît pentru adîncimi sub 200 m și condiții climaterice temperate.

Efectul economic al valorificării zăcămintelor poate fi exprimat prin mărimea venitului net obținut în decursul întregii perioade de exploatare a zăcămintului. În condiții obișnuite de climă și de adîncime de apă, pentru zăcămintele mici (rezerve de 2—5 milioane tone țitei) efectul economic este de 3 dolari venit pentru fiecare dolar cheltuit pentru investiții totale și cheltuieli curente de funcționare, pe cînd la zăcămintele mari și medii

Tabelul nr. 1
Rezervele confirmate de hidrocarburi pe platoul continental al Oceanului mondial (după revista *Offshore*) pentru țările capitaliste și în curs de dezvoltare

Regiunea geografică	Țitei milioane t	Gaze naturale miliarde mc.
America de Nord	1 401	1 630
America de Sud	4 090	900
Europa de Vest	2 715	1 997
Africa	2 384	21
Oriental Mijlociu	9 316	6 881
Asia Pacifică, Australia, Oceania	1 153	2 203
Total	21 065	13 611

(rezerve de 5—50 milioane tone și, respectiv, 50—300 milioane tone țitei) venitul este de 10—12 dolari venit la fiecare dolar cheltuit (după A. Kurov, 1980). În condițiile creșterii prețurilor la petrol, efectele economice depășesc valorile menționate mai sus. Calculele economice arată că în condiții climaterice temperate și la adîncimi de apă normale rezervele minime ale unui zăcămint pentru ca o exploatare să fie rentabilă sînt de 2—8 milioane tone țitei și 5—15 miliarde mc gaze naturale.

Luînd în considerație faptul că la nivelul cunoștințelor actuale despre geologia Oceanului mondial, care sînt departe de a fi comparabile cu cele despre geologia uscatului, rezervele reale confirmate de hidrocarburi din domeniul marin reprezintă mai mult de 20% din rezervele confirmate de pe uscat, cã cel puțin 65% din depozitele potențial petrogazeifere se găsesc în mare și cã dezvoltarea continuă a energiei și a industriei chimice va mări necontenit cererea de hidrocarburi, în următorii 30—40 ani Oceanul mondial va deveni sursa principală a acestora, participînd la echilibrarea balanței consum/extracție chiar cu zăcămintele situate la adîncimi mari ale apei.

Nodulii polimetaliți

NODULII POLIMETALIȚI sînt formațiuni concreționare, mai mult sau mai puțin sferice, cu dimensiuni cuprinse între cîteva milimetri și 20—30 centimetri, care se găsesc în cantități variabile în sedimentele din diferite medii acvatice.

Istoria cunoașterii nodulilor polimetaliți începe cu descoperirile făcute de expediția condusă de Sir Charles Wyville pe nava Thomson Challenger în perioada 1872—1876. În ziua de 18 februarie 1873, la aproximativ 300 km sud-vest de insula Ferro din arhipelagul Canarelor, expediția a recoltat primii noduli de pe fundul Oceanului Atlantic. Au urmat numeroase alte stații de prelevare atît în Atlantic, cît și în Pacific și Indian, în care s-au găsit noduli.

Cunoștințele despre nodulii polimetaliți s-au acumulat în decursul secolului care s-a scurs de la descoperirea lor, explorarea lor în ultimele două decenii luînd un avînt deosebit. În compoziția chimică a nodulilor au fost identificate 27 elemente de importanță constituțională majoră și aproximativ 15 elemente minore. Dintre elementele constitutive, nichelul, cobaltul, cuprul și manganul prezintă un interes economic deosebit; acestea sînt metalele care se iau în considerație la aprecierea economicității exploatărilor miniere oceanice. În subsidiar vor fi recuperate și alte cîteva elemente rare ca molibdenul, vanadiul, zincul, argintul, titanul etc.

Gradul de cunoaștere al distribuției nodulilor polimetaliți este încă relativ redus; totuși, s-au putut contura zone în care densitatea nodulilor și compoziția lor chimică sînt de natură să

le confere un interes economic cert. Estimările de rezerve totale variază foarte mult : de la 38 miliarde tone (Mero J.L., 1977) la 1,5 trilioane tone numai în Oceanul Pacific (Man Borgese E., 1978). O revizuire a datelor existente permite aprecierea rezervelor totale de noduli din Oceanul mondial la cca. 500 miliarde tone (Archer A.A., 1978). Conținuturile în elemente utile, în special Ni, Cu, Co și Mn, sînt foarte variabile. În zonele considerate interesante din punct de vedere economic, conținuturile sînt în medie următoarele : Cu 1,0—1,35%, Ni 1,2—1,5%, Co 0,2—0,25%. Densitatea nodulilor pe suprafața fundului nu este nici ea uniformă, domeniul ei de variație fiind foarte larg : 0,5—50 kg/mp.

Se consideră că zonele în care nodulii au un conținut de cel puțin 2,25% Ni+Cu (raportul Cu : Ni fiind în jurul valorii 1 : 1,22), densitatea lor fiind de 5—10 kg/mp, reprezintă zăcăminte de „generația întâi”. Aceste zăcăminte vor putea fi exploatate, în primul rînd, cu o eficiență economică ridicată. Rezervele din zăcămintele de generația I se cifrează la 15—25 miliarde tone noduli (Archer A.A., 1978).

Considerînd, cu multă prudență, că (1) nodulii in situ conțin aproximativ 30% apă și, în medie, 1,24% Ni, 1,01% Cu, 0,23% Co și 27,5% Mn, (2) recuperarea metalelor la prelucrarea metalurgică a nodulilor este de 90% pentru Ni și Cu, 60% pentru Co și 85% pentru Mn și (3) recuperarea la exploatarea minieră oceanică este de 20, 30 sau 40%, rezervele recuperabile de metale din zăcămintele din generația I sînt următoarele. (Tabelul nr. 2) :

Tabelul nr. 2
(după Archer A.A., 1978, cu completări)

Categoria	Rezerve (milioane tone) gen. I-a							
Noduli umezi	15 000				25 000			
Noduli uscați	10 500				17 500			
	Rezerve recuperabile de metale (mil. t)							
Recuperare								
minieră	20%	30%	40%	100%	20%	30%	40%	100%
Nichel	25	36	47	118	40	59	78	198
Cupru	20	30	39	96	30	48	64	159
Cobalt	3	4,5	8	15	5	7,5	9,7	24
Mangan	500	750	980	2 455	800	1 250	1 650	4 100

Aceste rezerve obținute numai din zăcăminte de noduli din generația I sînt de același ordin de mărime cu rezervele totale estimate de pe uscat : nichel — 54 milioane tone, cupru — 460 milioane tone, cobalt — 1,5 milioane tone, mangan — 2 000 milioane tone.

În ultimul deceniu au fost făcute progrese foarte mari în domeniul tehnologiilor de minerit oceanic (presupunînd recoltarea, aducerea la suprafață a nodulilor și transportul lor la o bază de prelucrare pe uscat), precum și de prelucrare a nodulilor pentru extragerea industrială a elementelor utile. Țările industrializate acordă o deosebită însemnătate problemelor cercetării și valorificării nodulilor polimetaliici : au fost instituite programe naționale de cercetare, s-au format numeroase consorții etc. De exemplu, în S.U.A. există cinci consorții, care au ca scop exploatarea nodulilor, și anume : Ocean Mining Associates, Kennecot Copper, International Nickel, Ocean Minerals Company și Ocean Resources Inc.

Consortiul „International Nickel” a executat la începutul anului 1978 un test de recoltare a nodulilor printr-un sistem hidroaeric, montat pe nava SEDCO-445. Testul a reușit pe deplin, obținîndu-se de la adîncimi ale apei de 5 000 m, producții de 2 000—3 000 tone noduli/zi. La rîndul său, „Ocean Minerals Comp.” a pregătit, din noiembrie 1973, una din cele mai moderne nave specializate „Glomar Explorer” (63 000 tone deplasament, 185 m lungime) pentru operațiuni de minerit oceanic etc.

Economicitatea exploatărilor oceanice de noduli, în condițiile dezvoltării tehnologiei, apare dependentă de capacitatea lor de a fi competitive cu sursele de Ni, Co și Cu de pe uscat. Calculele de eficiență economică a exploatărilor oceanice executate de numeroși experți au luat în considerație, în majoritatea cazurilor, întreprinderi care vor realiza o producție de 3 milioane tone noduli pe an.

Efortul financiar necesar pentru realizarea unui astfel de proiect este estimat între 557,5 și 970,0 milioane dolari, iar costurile de funcționare la 100—252 milioane dolari anual.

Acceptînd ca elemente constante conținutul mediu în metale al nodulilor și eficiența de recuperare metalurgică vom obține producția de metale a unei unități de 3 milioane tone noduli anual și valoarea acestei producții la prețurile din anul 1977. Prețurile actuale, mai ales la cobalt, sînt mult mai mari, astfel încît și valoarea producției unității considerate a crescut în consecință.

În funcție de variantele luate în calcul, venitul anual ar fi cuprins între 151,1 și 302,3 milioane dolari, venitul total, cumulat pe durata proiectată a exploatării oceanice (25 de ani) — 3 777,5—7 557,5 milioane dolari, iar amortizarea investițiilor s-ar realiza în 3,6—6,4 ani.

Se estimează că în anul 1990, în lume vor exista 5 unități cu

capacitatea de producție de 3 milioane tone noduli pe an, iar în anul 2000, vor funcționa cel puțin 10 și cel mult 20 unități de acest tip. În cazul menținerii parametrilor tehnologici, ponderea producției oceanice în satisfacerea consumului mondial va crește simțitor, atîngînd în anumite condiții 66% pentru Ni, 67% pentru Mn și 99% pentru Co.

Soluțiile hidrotermale, milurile și depozitele metalifere asociate

O ALTĂ CATEGORIE DE RESURSE, descoperite foarte recent, dar care vor avea, probabil, în viitorul apropiat o importanță deosebită, o constituie emisiunile de soluții hidrotermale din zonele riftului oceanic și depunerile asociate acestor soluții.

Pentru prima dată soluții hidrotermale și sedimente metalifere cu importanță economică au fost puse în evidență în Marea Roșie, în depresiunile numite Atlantis II, Discovery, Chain. În aceste depresiuni, sub adîncimea de 2 000 m, stratul de apă de adîncime, vecin cu fundul mării, are o temperatură de 50—60°C, iar concentrația elementelor din apă este de 1 000—50 000 ori mai mare decît în apa marină normală. Reziduul acestor ape fierbinți, cu o concentrație mare de metale (numite „hot brines”), conține, în medie, Fe — 64,2%, Mn — 38,5%, Zn — 20,0%, Cu — 4,5%, Ag, Au, Pb, As, Rb, Cs, Tl, Ge, In etc. Valoarea economică a acestor soluții este estimată la cel puțin 1,5 miliarde dolari.

Pe fundul depresiunilor menționate se găsesc sedimente, fierbinți și ele (30—70°C), bogate în hidroxizi de fier și alte metale. Analiza chimică a acestor sedimente arată următoarea compoziție medie : Fe — 29%, Zn — 3,4%, Cu — 1,3%, Pb — 0,1%, Ag — 54 ppm, Au — 0,5 ppm. Rezervele estimate de astfel de sedimente în Marea Roșie se cifrează la cca. 50 milioane tone, iar valoarea metalelor conținute în acestea este de cel puțin 2,5 miliarde dolari.

În anul 1973, în cursul executării lucrărilor din cadrul programului FAMOUS (French American Mid Oceanic Undersea Survey) pe dorsala medio-atlantică, au fost puse în evidență primele indicii de hidrotermalism (depozite de fier și mangan) pe sistemul de fracturi asociate riftului. A urmat descoperirea de către submarinul de cercetare ALVIN, în anul 1977, a unor emisiuni hidrotermale active și a unor anomalii de temperatură pe riftul din apropiere de insulele Galapagos. În anii 1978—1980 studiile au fost continuate în cadrul programului de colaborare internațională (Franța, S.U.A. și Mexic) numit RITA (după primele litere din denumirile unor falii din dorsala Est Pacifică — Rivera și Tamayo).

Depozitele de sulfuri de fier, zinc, cupru, plumb, argint etc. au concentrațiile de metale cele mai ridicate descoperite vreodată pe fundul oceanelor (sulf 30—40%, fier 1—45%, zinc pînă la 50%, cupru 0,3—2,0%, argint 480 ppm etc.). Izvoarele hidrotermale se găsesc în virful unor conuri de 2—5 m înălțime, formate din sulfurile precipitate din fluidele hidrotermale. Soluțiile au temperaturi de 200—400°C, iar compoziția lor și a precipitatelor de la contactul cu apa de mare pare să varieze de la silice hidratată, sulfatul de calciu, pînă la sulfuri de fier, zinc, cupru, plumb, argint etc. (pentru temperaturile mai ridicate). Conținuturile în soluție pentru fier, zinc și cupru sînt de ordinul gramei la litru (din raportul pe anul 1980 al CNEXO — Franța).

Elementele prezentate mai sus dau o imagine generală asupra resurselor minerale din domeniul marin și importanței lor economice. În condițiile declanșării crizei de materii prime de pe teritoriile exondate, economia oceanică apare ca o necesitate vitală pentru dezvoltarea în continuare a economiei mondiale. Înfăptuirea unei politici clarvăzătoare, de perspectivă în domeniul cunoașterii și valorificării resurselor marine condiționează participarea statelor la economia oceanică și determină măsura beneficiului în resurse care va putea fi obținut prin participarea la această economie. În aceste condiții, în multe țări se acordă o atenție deosebită cercetărilor marine, instituindu-se programe naționale de cunoaștere și valorificare a resurselor minerale, biologice și energetice ale domeniului marin.

Apare deci evident că elementul principal care va determina șansele unei țări de a beneficia de imensele resurse din Oceanul mondial este asigurarea pe plan național a unei tehnici corespunzătoare (nave specializate, aparatură și utilaje specifice) și a unui fond de cadre de înaltă calificare care să fundamenteze cererile de acces la resursele zonelor economice ale altor state și ale zonei internaționale, activitatea proprie în spațiul marin din jurisdicția națională și posibilitatea de participare la cooperarea internațională în domeniul valorificării resurselor marine, modalitate care va avea, probabil, o mare dezvoltare în viitor

dr. N. PANIN

ÎN CONCEPȚIA lui Sisești, problema eficienței economice și a creșterii ei în agricultură era practic în situația de a se bloca în fața unor bariere greu de depășit cum ar fi faptul că producția agricolă are o limită determinată de factorii naturali, iar cheltuielile de producție au tendința să sporească mai repede decît sporul prețului produselor; faptul că agricultorul este, adeseori, mai refractar înnoirilor, fiind supus influenței naturii. Învingerea acestor bariere, Gh. Ionescu Sisești o vedea posibilă prin introducerea progresului tehnic, transformarea științei și tehnicii agricole în forțe puternice de producție, ridicarea profesională a agronomilor și țăranilor, organizarea superioară a muncii și a producției atît la nivel microeconomic cît și la nivel macroeconomic. Agricultură trebuia să dobîndească un profil complex, multilateral, intensiv și o zonalitate precisă a regiunilor de producție. „Trebuie ca agricultura să evolueze spre ramuri de producție care dau produse de o valoare mai mare: fructe, vite, păsări, legume, plante industriale. O crescătorie de găini în preajma unui oraș produce azi un venit frumos (...) Trebuie să ajungem ca fiecare regiune să producă numai ceea ce este potrivit pentru regiunea aceea. Să nu mai ducem porumbul în virful muntelui, nici via la șes, nici pomii roditori în Bărăgan“¹⁾.

În aprecierea pe care o face Gh. Ionescu-Sisești la adresa eficienței,

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (III)

criteriul competitivității produselor pe plan extern are un rol important. „Este o nevoie absolută ca să ducem pe piață produse de calitate superioară, în partizi mari, omogene, în tipuri sau standarde care să rămînă mereu aceleași“²⁾ – sublinia Gh. I. S. O altă idee importantă a savantului era aceea potrivit căreia cunoașterea clară a potențialului de producție al pămîntului țării exprimat prin conținutul de substanțe nutritive și prin nevoia de îngrijire și alimentare a acestui potențial ar trebui să constituie ideea centrală de la care să pornească studiul eficienței în agricultură și al metodelor de sporire a acesteia. „Folosirea fondului funciar – spunea Gh. Ionescu-Sisești –, va fi și mai rațională prin desăvîrșirea lucrărilor de organizare a teritoriului, așa ca fiecare suprafață de teren să fie

cultivată cu planta cea mai corespunzătoare și în condițiile cele mai favorabile“³⁾. Dar, adaptarea producției la cerințele pieței interne și externe prin sporirea calității produselor și a cantității lor nu era în trecut nici posibilă și nici realizabilă. Făurirea relațiilor de producție socialiste avea să creeze condițiile creșterii continue a productivității muncii în agricultură și realizării unei agriculturi eficiente. Apreciind superioritatea și perspectivele agriculturii cooperatiste, însăși Gh. Ionescu-Sisești arăta: „În viitor producția agricolă nu va mai fi supusă oscilațiilor întâmplătoare; ea se va desfășura ritmic și planificat, cu mijloace dinainte prevăzute și se va apropia astfel tot mai mult de tehnica și organizarea producției industriale. Deosebirea dintre sat și oraș va dispărea“⁴⁾.

Numeroase și interesante reflecții găsim în opera lui Gh. Ionescu-Sisești cu privire la problema mult disputată în epocă a avantajelor și dezavantajelor marii și micii producții în agricultură. După convingerea savantului, marea producție prezintă avantaje în privința posibilității de utilizare a tehnicii, de procurare a fondurilor financiare, de organizare mai lesnicioasă a desfacerii. Dar și mica producție prezintă unele avantaje în privința randamentului muncii, a stăruinței și abnegației în muncă a micului producător agricol, a utilizării unei forțe de muncă practic indisponibilă marii culturi, a păstrării în mai bune

FIȘE

Institutul Central
de cercetări Economice

**probleme
de drept
economic
și de
comerț
internațional**

pentru ingineri și economiști

editat de
Revista
ECONOMICĂ

● Adresîndu-se în principal altor categorii profesionale decît juriștilor, și anume inginerilor și economiștilor, dr. Al. Deteșan își propune în lucrarea „Probleme

de drept economic și de comerț internațional“ editată de „Revista economică“, sub egida Institutului Central de Cercetări Economice să cuprindă deopotrivă latura teoretică și cea practică a problemelor abordate. Un astfel de mod de a concepe și realiza cartea este pe deplin justificat. El oferă cititorului – prin evitarea atît a unei dezbateri strict teoretice, abstracte, cît și a accentuării excesive a laturii practice, ceea ce i-ar fi conferit caracterul unei colecții de acte normative – o imagine cuprinzătoare, armonios încheiată asupra unor domenii importante ale dreptului economic și comerțului internațional. Analizate în această manieră, probleme cum sînt: concepul de drept economic și al comerțului internațional; bazele juridice ale întreprinderii; mecanismul economico-financiar al întreprinderii; raporturi contractuale interne; întreprinderea în țările capitaliste – societățile comerciale; mecanismul relațiilor economice și financiare internaționale etc. etc. pot fi mai bine înțelese și stăpînite de factorii de conducere din unitățile economice, de practicieni.

Automatizare flexibilă

● Două sînt planurile pe care sînt urmărite în cadrul studiului „Flexibile Automatisierung–Kernprozesse der Revolution der Produktivkräfte in den achtziger und neunziger Jahren“ (Automatizarea flexibilă – proces cheie al dezvoltării forțelor de producție în anii '80 și '90) – publicat în nr. 5 a.c. al revistei din R.D.G. „WIRTSCHAFTS WISSENSCHAFT“ sub semnăturile lui H. D. Haustein și Harry Maier – implicațiile uneia dintre cele mai profunde mutații tehnologice actuale: automatizarea flexibilă (sisteme tehnologice polifuncționale în care mașinile automate cu comandă numerică sînt înlocuite cu mașini dotate cu sisteme de comandă adaptabilă, dirijate cu calculatorul). Un prim plan se referă la modificarea structurii cererilor de produse ca mașini, utilaje, subansamble, structură în care se conturează tot mai clar trecerea de la serii mari de produse la comenzi, în partizi mici, diferențiate în funcție de necesitățile beneficiarului. Din această perspectivă, apreciază autorii, apelul la automatizarea flexibilă

apare inevitabil, numai în acest fel fiind posibil să se asigure desfacerea produselor dar și un nivel ridicat de productivitate. Cel de al doilea plan în care sînt urmărite implicațiile extinderii automatizării flexibile îl constituie diversele ramuri și subramuri ale industriei naționale. Automatizarea flexibilă, consideră autorii studiului, va impulsiona dezvoltarea roboticii și a mic-electronicii determinînd modificări de esență și în ce privește sistemele de planificare și organizare a producției la nivel microeconomic.

Stimularea competitivității

● Pornind de la realitatea că, în actuala conjunctură economică, un nivel ridicat de competitivitate constituie principalul mijloc de penetrare pe diverse segmente ale pieței mondiale precum și de apărare a propriei arie împotriva concurenței străine, în studiul „La competitivité comparée des grands pays industriels“, publicat în numărul din 28 iulie a.c. al revistei „PROBLEMES ÉCONOMIQUES“ este analizată evoluția competitivității

condiții a uneltelor și mașinilor agricole, a rezistenței față de oscilațiile pieței, a îngrijirii unor culturi pretențioase cum sînt : legumicultura, pomicultura, viticultura, creșterea animalelor și păsărilor ⁵⁾. Pentru Gh. Ionescu-Sișești, avantajele micii producții în agricultură ar fi trebuit însă să fie mai bine puse în valoare printr-o politică agrară stimulatorie dusă de către stat.

Gh. Ionescu-Sișești avea o profundă și constantă preocupare pentru factorul uman în economie. Ca atare, cointeresarea materială căpăta în concepția sa un rol de pîrghie economică deosebit de însemnată pentru creșterea eficienței economice, pentru sporirea într-un ritm înalt a producției în agricultură. În gîndirea sa, omul este scop și mijloc al activității producătoare de bunuri materiale, condiția țărănului este o dimensiune constantă a gîndirii sale agro-economice.

Intr-un moment ca acesta, cînd meditația noastră se apleacă acut asupra cerințelor puse de conducerea partidului de a valorifica mai bine potențialitățile real-existente în agricultura noastră, se impune acordarea unei sporite atenții spectrului larg de probleme existențiale ale celor chemați să înfăptuiască noua revoluție agrară — așa cum adeseori subliniază secretarul general al partidului. În fapt, peisajul rural nu se conformează proiectelor de progres ale agriculturii decît în măsura în care lucrătorii ogoarelor simt că este

vorba de propriile lor interese și receptează acele proiecte ca pe un obiectiv valabil al vieții și activității lor. Referindu-se la om, ca la factorul cel mai important al muncii în agricultură, Gh. Ionescu-Sișești arăta : „Trebuie să începem cu factorul om fără de care toate sacrificiile pentru îmbunătățiri de ordin material vor rămîni fără valoare. Trebuie înviorată energia umană, trebuie iluminată munca agricultorului rutinar, trebuie făcut totul pentru a mări încrederea și a întări spiritul de solidaritate. Numai atunci mijloacele materiale prevăzute în programele noastre de lucru... vor da roadele pe care le nădăjduim” ⁶⁾. Asemenea obiective nu și-au găsit realizarea corespunzătoare în vechiul regim, ci doar în condițiile agriculturii noastre socialiste. Punerii în mișcare a energiilor latent existente în lumea satului românesc, înfăptuirii obiectivelor fundamentale ale politicii agrare a partidului le servesc tocmai recente hotărîri ale conducerii partidului și decretul Consiliului de Stat care conțin prevederi stimulatorii, menite să crească cointeresarea materială a producătorilor agricoli în sistemul de contractări și achiziții, să ridice nivelul de trai al țărănimii, să controleze mai echitabil prețurile în toate domeniile producției materiale, să sporească contribuția agriculturii la dezvoltarea economico-socială a țării. În același cadru de preocupări se înscrie și noua Lege a retribuirii muncii în unitățile agricole

cooperatiste, care, prin ansamblul prevederilor sale stimulative, va asigura cooperatizării agriculturii mai mari cu aproximativ 25%, ceea ce va determina, neîndoindu-ne, participarea lor mai activă la muncă, la înfăptuirea programului de dezvoltare a agriculturii românești.

Cele peste 230 de lucrări, studii și articole ale lui Gh. Ionescu-Sișești, conțin numeroase idei și puncte de referință ce se înscriu ca elemente valoroase ale gîndirii agronomice românești. Pentru valorificarea lor este necesar să crească interesul economiștilor, mai ales a celor din domeniul agrar, pentru aprofundarea studiului operei acestui mare om de știință care a cunoscut și iubit agricultura românească.

conf. dr. Constantin DROPU
Vasile IȘAN
Larisa MIHĂESCU

¹⁾ Gh. Ionescu-Sișești, Drumurile agriculturii noastre în raport cu tendințele mondiale, Argus, 6 aprilie 1932

²⁾ Ibidem

³⁾ Gh. Ionescu-Sișești, Contemporanul, nr. 34, 21 august 1963, Agricultură românească Prezent și perspectivă

⁴⁾ Ibidem

⁵⁾ În lumina acestor trăsături, capătă noi semnificații faptul că gospodăriile personale ale populației noastre sîtești, deși nu dețin decît 15,6% din suprafața agricolă a țării și doar 12,5% din suprafața arabilă, dădeau, în 1980, din totalul producției agricole : 13,4% la cereale, 41,7% la legume, 58,4% la cartofi, 62,2% la fructe, 35,0% la struguri, 42,5% la carne, 56,6% la lapte, 90,9% la miere extrasă, 42,0% la lînă, 61,5% la ouă etc.

⁶⁾ Gh. Ionescu-Sișești, Criza agricolă în Viața agricolă nr. 9—12/1931

ții unor țări dezvoltate economic și se încearcă identificarea factorilor apți să impulsioneze sporirea acestora. Cercetarea, care a cuprins în eșantion șapte state — Japonia, Franța, S.U.A., Olanda, R.F.G., Italia și Anglia —, și care a urmărit evoluția economică a acestor țări pe o perioadă de un deceniu a pus în evidență faptul că nivelul de competitivitate se află într-o strînsă dependență față de productivitatea muncii, de consumurile materiale și, într-o măsură mai redusă, față de costul forței de muncă. În același timp, se arată în studiu, nivelul de competitivitate al unei economii naționale este condiționat și de alți factori. Pe fondul creșterii interdependenței dintre state, ale impactului progresului tehnic asupra creșterii economice, competitivitatea la nivel național, este stimulată de o specializare adecvată și mobilă a producției, de opțiuni tehnologice judicioase, de suplețea structurilor industriale constrinse a se adapta rapid cerințelor pieței externe, de o anumită orientare regională în ce privește exportul etc.

Educație pentru viitor

● Deși este larg recunoscut rolul anticipativ al educației, ale cărei efecte se concretizează în intervale mari de timp, o analiză a programelor de învățămînt din Anglia evidențiază un anumit anacronism, susține Richard A. Slaughter în studiul „Critical futurism au curriculum renewal — an outline” (Cercetarea critică a viitorului și înnoirea programelor de învățămînt) publicat în numărul 3 al revistei „FUTURES NETWORK”. Astfel, prin absența în structura programelor de învățămînt a problemelor complexe ale epocii noastre cum ar fi adincirea interdependențelor între state, criza economică, aspectele ecologice, accelerarea ritmului schimbărilor etc., sistemele educaționale par mai curînd să promoveze o imagine asupra universului natural și social proprie sfîrșitului secolului al XIX-lea. Iar, întrucît educație înseamnă, în sens larg, pregătire pentru viață, este limpede că neincorporarea sistematică a acestor probleme în programele de instrucție afectează eficiența acestora. Un asemenea argument

este invocat de autor atunci cînd propune conceptul de „educație pentru viitor”, formă educațională menită să sensibilizeze tinerele generații la posibilele efecte pe termen lung ale acțiunilor și alegerilor realizate în prezent, să le ajute în a-și reprezenta fenomenele macrosociale, să participe conștient și interesat la edificarea lumii de mîine. În această optică, o importanță sursă de date și idei privind scenariile unei educații pentru viitor o poate reprezenta, potrivit autorului, studiile globale precum și literatura de anticipație.

Quo vadis urbanizarea ?

● Expresie a evoluției civilizației umane, componentă majoră a procesului de industrializare, dezvoltarea urbană în general, se află oare în impas ? Iată o întrebare deosebit de actuală căreia încearcă să-i răspundă revista „DEVELOPMENT” (Jurnal al Societății pentru dezvoltare internațională) într-un amplitu arupaj publicat în numărul 2/1982 sub genericul „Satul în strategia ordinii globale”. Motivele de înărijorare cu privire la extinderea urbanizării în

FIȘE

diferite zone ale lumii ar fi depopularea accentuată — mai cu seamă în țările în curs de dezvoltare — a zonelor rurale, creșterea costului vieții în orașe ca urmare a scumpirii energiei, a cheltuielilor de gospodărie comunală, diminuarea numărului locurilor de muncă — fenomen legat direct de criza economică. Datorită acestor cauze, se menționează în mai multe studii încorporate în revistă, este previzibil că modelul marilor aglomerări urbane să nu mai reprezinte o soluție viabilă. Tocmai de aceea se conturează o serie de încercări ce își propun să elaboreze noi modele de dezvoltare urbană. Incluzînd atît elemente de planificare urbană, de arhitectonică și sistematizare, reunind criterii economice, social culturale, astfel de cercetări converg în a sublinia rolul tot mai însemnat ce revine localităților mici în procesul dezvoltării urbane.

Protectionismul abuziv — corolar al crizei economiei mondiale

SINTETIZÂND îngrijorarea unei importante părți a opiniei publice occidentale în fața creșterii tot mai accentuate a valului protecționist, un editorial al cunoscutei publicații britanice „The Economist” (3 aprilie 1982) scria: „rareori schimburile comerciale au avut atîta nevoie ca în prezent de o mai mare libertate. În ce privește liberul schimb, indiferent de forma sa, rar a fost supus unor asemenea amenințări”. Într-adevăr, se constată o creștere — fără precedent în perioada postbelică — a obstacolelor și barierele de toate genurile ridicate în calea schimburilor internaționale de mărfuri și servicii, în calea comerțului și cooperării dintre diferitele economii naționale. Tabelul de mai jos, apărut într-un studiu publicat de S. A. Page de la Institutul național de cercetări economice și sociale din Londra, nu cuprinde, după spusele autorului, decît o parte din mărfurile la care există bariere și restricții. El este însă suficient pentru a demonstra proporțiile cu adevărat amenințătoare pentru fluxurile comerciale normale ale obstacolelor de diferite naturi puse în calea lor.

După cum se vede, restricțiile din comerțul internațional au afectat un volum în general crescînd de mărfuri (o excepție de la această regulă face, dintre țările dezvoltate occidentale, Canada). De notat că restricțiile au afectat un procent mai mic din comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol.

Acuzații reciproce

ÎN SPRIJINUL politicilor restrictive sînt invocate argumente atît de ordin teoretic cît și practic.

În ce privește pledoaria teoretică, se face apel la ideile protecționiste dezvoltate încă din secolul trecut, în special de către Fr. List și adepții săi (în Europa) și de către americanul H. Ch. Carey. Apărarea economiei naționale, în ansamblul ei, sau a anumitor ramuri industriale sau agricole constituie miezul argumentării. Se ignoră însă faptul că chiar în lucrările celor mai înversunați adversari ai liberului schimb era vorba de un „protecționism educativ”, cu caracter temporar, aplicat o anumită perioadă și anume în perioada declanșării procesului dezvoltării economice, a industrializării. Dacă într-o perioadă anterioară promovării protecționismului se considera că după ce economia națională aflată în procesul dezvoltării este apărată împotriva concurenței puternice a țărilor dezvoltate, trebuie să se treacă la liberalizarea schimburilor și la o angrenare tot mai accentuată în diviziunea internațională a muncii, în prezent argumentele lor se axează mai ales pe considerente de „securitate națională”, de apărare a economiilor naționale ale unor țări aflate la un nivel înalt de dezvoltare economică.

Alături de argumente teoretice sînt puse în circulație teze sprijinite pe fapte practice, legate îndeosebi de conjunctura economiei mondiale, aflată într-o depresiune prelungită. Pentru a se asigura un sprijin mai larg din partea opiniei publice se fac referiri la o așa-zisă primejdie a creșterii șomajului, ceea ce a reușit să ralieze în sprijinul politicilor restrictive chiar unele sindicate din cîteva țări occidentale.

Ceea ce este semnificativ de subliniat este însă faptul că, pe fundalul creșterii valului protecționismului exagerat și nejustificat, în politica economică externă a tuturor țărilor capitaliste dezvoltate are loc o proliferare a declarațiilor și apelurilor la liberalizarea schimburilor internaționale. În primul rînd, are loc o adevărată ofensivă împotriva politicilor țărilor în curs de dezvoltare care, după cum se vede din tabel, și-au redus proporțiile — oricum mai scăzute — ale comerțului lor afectat de restricții. Or, dintre aceste țări numai puține se află angrenate într-un proces real de dezvoltare economică, în vreme ce majoritatea lor se găsesc la nivel extrem de scăzut. Se poate considera că ele sînt îndreptățite pe deplin să-și apere economiile lor slabe, cu performanțe competitive reduse, astfel încît acuzațiile de protecționism nu sînt justificate de condițiile obiective în care se găsesc în momentul de față economiile lor naționale.

Ceea ce este caracteristic actualei situații este faptul că țările capitaliste dezvoltate își aduc acuzații reciproce de protecționism restrictiv. Specialiștii occidentali estimează că pe ansamblul întregii lumi măsurile restrictive afectează cel puțin trei sferturi din comerțul mondial („Problèmes économiques”, nr. 1 773, 12 mai 1982, p. 11).

Experiența istorică arată că între restrîngerea comerțului internațional ca urmare a creșterii protecționismului discrimi-

natoriu și criza economiei mondiale există o legătură directă. Analizînd criza și depresiunea prelungită a anilor 1929/1933, un autor foarte cunoscut în perioada interbelică scria: „Nu există îndoială că un simptom al conjuncturii este contractia schimburilor internaționale... Rămîne să se determine în ce măsură această contractie rezultă din obstacolele puse — sistematic sau nu — acestor schimburi și dacă ea este cauza sau efectul depresiunii economice, sau și una și alta în același timp”. După ce examina obstacolele puse în acea vreme în calea comerțului internațional el scria: „ne putem întreba dacă obstacolele puse în calea schimburilor internaționale nu au contribuit la agravarea sau prelungirea depresiunii economice” (Bernard Nogaro, *La crise économique dans le monde et en France. Symptômes, causes et remèdes*, Paris, Librairie générale de droit, 1936, p. 137 și 149).

În prezent nu mai există îndoială cu privire la efectele nefaste ale protecționismului asupra conjuncturii din anii 1929/1933. Un ziar vest-german scria în acest sens: „perioada dintre anii '20 și pînă la marea criză economică de la începutul anilor '30 oferă exemplul cel mai frapant al prăbușirii treptate a liberalismului comercial ca urmare a măsurilor unilaterale luate de diferite țări. Acorduri bilaterale, deseori însoțite de un control al deizelor au împiedicat liberul-schimb al celor mai diferite mărfuri pe plan mondial. Acest gen de politică comercială și monetară a avut repercusiuni funeste („Nürnberger Nachrichten”, 19 martie 1932).

Reacții protecționiste s-au făcut simțite însă nu numai cu prilejul crizei și depresiunii din 1929/1933, ci cu ocazia tuturor perioadelor defavorabile ale conjuncturii, așa cum arată întreaga istorie a crizelor. În genere, se poate constata că reducerea schimburilor internaționale datorită politicilor restrictive apare ca un fenomen corolativ al scăderii producției în timpul crizelor și al plafonării ei în perioadele de depresiune. Scăderea producției, care a generat o creștere bruscă a șomajului, este agravată de reducerea schimburilor comerciale și, de aici, o creștere și mai accentuată a șomajului și după ce punctul minim atins de criză a fost depășit. Încercarea de a depăși dificultățile printr-o nouă reducere a schimburilor cu exteriorul deteriorează situația în continuare și amină relansarea creșterii economice.

Un inventar al obstacolelor și barierele protecționiste arată că în prezent nu există aproape nici un gen de restricție care să fie cu totul nouă și care să nu fi fost aplicată și în perioada crizelor anterioare, inclusiv în cele din secolul al XIX-lea.

Schematizînd aceste restricții putem ajunge la următoarea clasificare a obstacolelor din calea comerțului internațional: a) **vamale**: 1. tarifar; 2. netarifare: contingentări, cote; acorduri bilaterale restrictive; b) **monetare**: 1. dificultăți de plată pe baza cîrîngului bilateral; 2. flotarea cursurilor; 3. inflația în țările cu monezi ce îndeplinesc funcția de monedă internațională; 4. controlul schimburilor și al circulației deizelor; 5. manipulari monetare; c) **financiare**: 1. îngustarea creditelor; 2. dobînzî înalte; 3. credite condiționate; d) **de politică economică**: 1. transformarea clauzei națiunii celei mai favorizate într-un instrument de extindere a restricțiilor; 2. promovarea unor practici autarhice; 3. impunerea unor condiții de livrare (calitate, nivel tehnic, termene etc.); 4. condiționarea importului de export.

Schema de mai sus este, în mod evident, simplificatoare și nu cuprinde nici pe departe întreaga gamă de mijloace și procedee de frînare sau scurt-circuitare a fluxurilor comerciale. Ne vom referi la cîteva din aceste practici deoarece ele au o arie de aplicare mai largă, afectînd, în fond, numeroase țări, atît cu un nivel înalt de dezvoltare cît și pe cele aflate în curs de dezvoltare. Barierele tarifare, considerate, de regulă, ca fiind cele mai importante, sînt apreciate în prezent ca obstacole relativ minore. În cadrul Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.) s-au desfășurat repetate negocieri care au dus la însemnate reduceri de tarife vamale și la o mai mare accesibilitate a mărfurilor pe piețele naționale ale diferitelor țări. Desigur, au mai rămas și în prezent taxe vamale ce frînează schimburile, dat fiind faptul că ultima „rundă”, așa-numită rundă Tokyo, începută în 1973 și încheiată abia în 1979 a dus la o reducere globală a taxelor cu numai 6 la sută, scăderea prețurilor obținută prin aceasta fiind mai mică de 2 la sută. Totodată, reducerile au fost aplicate după principii discriminatorii: dacă taxele au fost reduse cu 38 la sută în comerțul reciproc dintre țările occidentale dezvoltate, ele au fost scăzute cu numai 25 la sută în comerțul dintre aceste țări și țările în

Ponderea comerțului supus restricțiilor în totalul schimburilor respectivelor țări (în %)

Țările	Total produse		Produse ale industriei prelucrătoare	
	1974	1980	1974	1980
Total O.C.D.E.	36,3	44,3	4,0	17,4
din care :				
S.U.A.	36,2	45,8	5,6	21,0
Japonia	56,1	59,4	0,0	4,3
Anglia	38,5	47,9	0,2	17,4
Franța	32,8	42,7	0,0	16,2
Italia	44,1	52,3	0,0	16,4
Olanda	32,5	40,1	0,0	14,8
Belgia	27,5	34,0	0,7	10,0
Austria	20,8	30,3	0,0	13,1
Suedia	24,7	36,3	3,1	19,4
R.F.G.	37,3	47,3	0,0	18,3
Canada	22,4	18,3	11,4	5,8
Norvegia	25,5	27,5	10,5	11,7
Elveția	16,9	18,3	2,1	3,4
Grecia	100,0	100,0	100,0	100,0
Turcia	100,0	100,0	100,0	100,0
Alte țări dezvoltate	97,5	97,9	97,7	97,8
Țările O.P.E.C.	54,0	65,3	45,8	59,8
Țări în curs de dezvoltare nepetrolere	49,8	46,9	25,0	22,8
Mondial *)	40,1	47,8	12,9	23,6

*) Calculele lui S.A. Page privesc comerțul exterior al 122 de state. Sursa: The revival of protectionism and its consequences. in „The Journal of Common Market Studies”, Oxford, sept. 1981.

curs de dezvoltare. De asemenea, se poate remarca faptul că acele mărfuri pe care țările dezvoltate au dorit să le „apere” în mod deosebit au beneficiat de reducerile cele mai mici sau nu au cunoscut deloc scăderi tarifare. Totuși, se poate spune că toate concesiile tarifare luate la un loc au favorizat comerțul internațional la un volum de mărfuri ce constituie circa un sfert din exportul mondial, ceea ce este un fapt pozitiv.

În schimb, barierele netarifare au crescut și s-au diversificat extrem de mult în anii de după criza din 1974/1975. Arsenalul acestor măsuri restrictive merge în prezent de la stabilirea de cote la import până la sisteme complexe de contingentări și limitări cantitative pe țări, grupuri de mărfuri, valori etc., de la obligativitatea obținerii de licențe de import până la aceea a certificatelor de origine; controlul sau limitarea „voluntară” (chiar de către țările exportatoare) a cantităților vindute peste hotare; aplicarea de restricții sau suprataxe așa-zis „anti-dumping”; acordarea de subvenții; politici de stocaje publice; controlouri exercitate asupra prețurilor, calității mărfurilor ș.a.m.d.

Cele mai restrictive măsuri cunosc, dintre mărfurile industriale, produsele siderurgice, textilele și confecțiile, încălțăminte, automobilele ca și transporturile maritime și aeriene. La produsele siderurgice, S.U.A. au început să limiteze importurile încă din 1967 impunând restricții „voluntare” atât Japoniei cât și țărilor Comunității Europene, restricții ce au durat până în 1974. În 1976, Statele Unite au renegociat restricții cantitative cu Japonia și au impus cote de import pentru toate țările exportatoare la unele produse siderurgice. Restricții similare la produse siderurgice au impus însă și țările Pieței comune fie sub forma unor prețuri minime la import (măsură așa-zis anti-dumping), fie sub aceea a exercitării de controale și acorduri „voluntare” de reducere a exporturilor către C.E.E.

Cea mai „protejată” piață pare să fie însă cea a textilelor și confecțiilor, măsurile restrictive începând să fie aplicate încă de prin 1960. Un așa-numit Acord pe termen lung a fost încheiat în 1962 pentru fixarea de cote pe piața textilelor de bumbac, iar în 1970 au fost stabilite cote pentru exporturile de textile de lână și fibre sintetice. „Acordul multifibrelor”, încheiat în 1974, a devenit simbolul protecționismului țărilor industrializate orientat împotriva țărilor în curs de dezvoltare ce își creaseră sau își creau o industrie textilă proprie.

Transformări inevitabile în diviziunea mondială a muncii

EXAMINÂND întreaga gamă de măsuri restrictive cu caracter protecționist aplicate de către țările occidentale dezvoltate se poate trage o concluzie esențială. Aceste măsuri nu sînt numai nefaste pentru destinele relațiilor economice internaționale dar ele sînt și ineficiente. Studiul citat mai înainte, elaborat de S. A. Page, nota: „exemplul siderurgiei și al textilelor demonstrează un lucru evident: **protejarea piețelor împotriva exporturilor țărilor în curs de dezvoltare sau ale tuturor țărilor exterioare C.E.E. nu este suficientă pentru a garanta supraviețuirea ansamblului întreprinderilor unui sector industrial atunci cînd scade cererea internă și externă pentru produsele respective**” (subl. ns.). În fapt, valul protecționismului exagerat și ineficient se explică prin profunde modificări structurale din cadrul economiei mondiale și prin refuzul sistematic al unor industrii din țările dezvoltate de a se adapta acestor mutații.

Industria aflate în criză structurală se dovedesc a fi în fața unei dileme: fie creșterea competitivității lor reale (cu alte cuvinte asigurarea unei competitivități nu pe baza subvențiilor sau a „protejării”), fie dispariția lor.

Procesul industrializării unor țări în curs de dezvoltare duce în mod inevitabil la ajustări în diviziunea mondială a muncii. Acest proces se va accentua pe măsură ce noi țări rămase în urmă își vor crea o industrie proprie. Una din cerințele fundamentale puse în fața noii industrii este aceea de a asigura mijloace externe de plată, necesare achitării importurilor crescînde ale țărilor în curs de dezvoltare, a datoriei lor externe și a serviciului legat de această datorie. Țările în curs de dezvoltare nu pot fi interesante ca parteneri comerciali pentru țările dezvoltate numai în calitate de cumpărători de mărfuri.

Ramurile în care se constată un protecționism abuziv din partea țărilor dezvoltate sînt tocmai acelea în care țările în curs de dezvoltare au început să se afirme: textile, confecții, încălțăminte, siderurgie. Unele dintre aceste țări, aflate la un nivel relativ mai ridicat, au început să pătrundă în rîndul producătorilor de automobile, nave maritime ș.a. Beneficiind uneori de condiții mai favorabile în ce privește costurile, aceste țări concurează produsele similare ale țărilor dezvoltate de pe piețele mondiale. O examinare lucidă arată că, de fapt, nu are loc nici pe departe o „inlocuire” a vechilor producători cu noii producători, ci o **tendință** de erodare a fostului monopol industrial pe care îl exercitau în economia mondială țările dezvoltate. La o populație ce reprezintă un sfert din locuitorii lumii nesocialiste țările dezvoltate produc circa patru cincimi din produsul industrial al acesteia. Este evident că nici pe departe nu se poate vorbi despre o înlăturare a vechilor țări producătoare. Calculele Băncii Mondiale arată, de altfel, că proporțiile acoperite de importurile provenite din țările în curs de dezvoltare sînt înfime față de totalul mărfurilor industriale consumate în țările dezvoltate. Astfel, cel mai mare procentaj îl întîlnim în cazul Olandei — 7,4 la sută din consumul de produse industriale constituie import din țările în curs de dezvoltare; acest procentaj reprezintă: 4,8 la sută în cazul Australiei și Marii Britanii, 4,2 la sută în cazul R.F.G. și Belgiei, 3,9 la sută în cel al Italiei, 3,1 la sută în cel al Suediei, 2,9 la sută în cel al S.U.A., 2,6 la sută în cel al Franței, 1,9 la sută în cazul Canadei, 1,5 la sută în cel al Japoniei (**Rapport sur le développement dans le monde**, 1981, Washington, Banque Mondiale, 1981, p. 28).

Este semnificativ faptul că în comunicatul dat publicității la sfîrșitul sesiunii din 10—11 mai 1982 a Consiliului Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), se sublinia faptul că protecționismul actual apără structuri ineficiente și ramuri de producție ce nu mai au perspective de dezvoltare în continuare în țările industrializate, avertizînd că „există riscul de a se deteriora raportul dintre avantajele pe termen scurt și costurile pe termen lung ale măsurilor ce au în vedere menținerea structurilor existente ineficiente”. În continuare se arată că „de fiecare dată cînd guvernele consideră necesar să intervină pentru a apăra ramuri de activitate structural slabite, sprijinirea lor trebuie să fie temporară și, pe cît e posibil, să fie redusă după un calendar prestabil. O acțiune în acest sens nu poate duce la o restructurare decît dacă ea este legată în întregime de punerea în aplicare a unor planuri destinate să elimine în mod treptat mijloacele de producție învechite și să restabilească unități financiare viabile”.

Experiența ultimului deceniu, ca și cea din perioadele crizelor structurale precedente (ne referim, de pildă, la cea din 1929/1933) arată că măsurile protecționiste abuzive ale țărilor industrializate nu constituie un stimulent pentru creșterea economică și nici un remediu contra accentuării șomajului și inflației. Premisa asigurării unei noi creșteri, sănătoase și de durată, este angrenarea în procesul restructurării necesare din cadrul economiei mondiale, în procesul creării unei noi diviziuni internaționale a muncii. Sintetizînd conținutul actualei evoluții a relațiilor economice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „**Deschiderea economică sau colaborarea economică cu toate statele lumii corespunde astăzi intereselor fiecărui popor și ajută la progresul mai rapid, economico-social, al fiecărui stat. Orice limitare a relațiilor economice nu poate decît să dăuneze însuși poporului care își restrînge activitatea de colaborare cu alte state**”.

Așadar, ieșirea din criza și depresiunea persistentă a economiei mondiale nu poate fi asigurată prin creșterea protecționismului, ci printr-o intensificare puternică a relațiilor economice dintre toate statele, pe baza avantajelor reciproce, a respectului independenței și intereselor tuturor țărilor. Lărgirea cooperării, a schimburilor economice, a devenit imperativ al asigurării stabilității și al dezvoltării economice mondiale.

N. S. STĂNESCU

Programe de dezvoltare

Republica Arabă Egipt: preocupări în perspectiva anului 2000

PORNIND acum trei decenii de la o economie bazată în exclusivitate pe agricultură, Egiptul a reușit să-și sporească substanțial potențialul său economic. Eliminând dependența de cultura bumbacului și a altor câteva produse agricole, economia egipteană are astăzi o structură cuprinzătoare în care rolul principal îl deține sectorul de stat (circa 65% din P.I.B.), coexistând armonios cu sectorul particular — sector stimulat prin politica promovată după 1974. În structura actuală a P.I.B. (cifrat în 1981 la circa 25 miliarde dolari) alături de agricultură (21% din total), industria extractivă (16%) a devenit un sector rentabil, îndeosebi datorită puternicului avânt luat de extracția țiteiului (circa 33 milioane tone în 1981). Industria prelucrătoare (12%) cuprinde pe lângă sectoarele tradiționale — industria textilă și alimentară —, sectoare în plină modernizare ale industriei metalurgice, chimice și petrochimice sau ramuri ale industriei constructoare de mașini, capabilă să asambleze sau să producă prin forțe proprii autocamioane, autoturisme, autocare, tractoare, vagoane, frigider, mașini de spălat, motoare diesel ș.a.m.d.

Faptul că principalele surse de venituri externe se situează în afara sectoarelor productive sau în sectoare marginale sub aspectul generării de locuri de muncă este unul din motivele pentru care guvernul accentuează în prezent orientarea sectoarelor productive în principal spre satisfacerea

necesităților de bază ale populației (alimente, îmbrăcăminte, medicamente, materiale de construcții, mobilă ș.a.m.d.) la prețuri accesibile, paralel cu orientarea spre proiecte productive.

Planul 1982—1987 prevede, între altele, creșterea rolului zonei Canalului Suez, prin dezvoltarea industriei prelucrătoare (mai ales construcții navale și industria alimentară), a agriculturii, pescuitului și turismului. Vor fi amenajate și irigate vaste suprafețe agricole și vor fi create noi localități urbane. În curs de realizare deja, pe sub Canalul Suez, către Sinai se vor îndrepta trei mari tunele subterane.

Dezvoltarea Deșertului de Est de-a lungul Mării Roșii se va realiza, îndeosebi prin prospectări și exploatare în zonele n-ntoase și de coastă bogate în gaze naturale, minereuri și minerale, precum și prin extinderea porturilor Safaga și Kusair.

Unul dintre cele mai grandioase proiecte aflate încă în studiu, deși unele componente ale sale sînt deja prefigurate, îl reprezintă valorificarea și popularea, într-o perspectivă mai îndepărtată, a unui lung coridor fertil prin Deșertul de Vest paralel cu Valea Nilului pentru a face legătura cu zona coastei mediteraneene. Amenajarea unor vaste suprafețe de deșert pentru agricultură și localități urbane se sprijină pe irigații prin canale pornind din lacul Nasser, completate prin captări de ape subterane, dar mai ales pe crearea unui mare lac în depresiunea Qat-

tara legat printr-un canal de Marca Mediterană.

Fiecare din noile zone populate va desfășura o activitate economică integrată realizînd o cotitură istorică în dezvoltarea țării în profil teritorial. Pînă în anul 2000 industria prelucrătoare urmează să devină un sector puternic modernizat și diversificat, susținută de un sector de construcții dezvoltat și de o bogată infrastructură de transporturi. În domeniul energiei electrice procesul de modernizare cuprinde construirea, pînă în anul 2000, a 8 centrale nucleare-electrice cu o putere instalată de 8 000 MW, care vor furniza 40% din necesarul de electricitate al țării.

Rezultat al unei bune cunoașteri reciproce și al unei strînse colaborări la cel mai înalt nivel, relațiile economice, tehnico-științifice dintre România și Egipt au cunoscut de-a lungul timpului o dezvoltare continuă orientată în permanență de un cadru juridic în continuă îmbogățire și perfecționare. S-a ajuns astfel ca în 1980, volumul schimburilor economice reciproce să depășească 500 milioane dolari, Egiptul devenind unul dintre principalii parteneri ai României în cadrul țărilor în curs de dezvoltare. România exportă în Egipt o gamă largă de produse: alimente, materiale de construcții, produse textile, produse chimice, produse metalurgice, generatoare, motoare, echipament de ridicat și manipulat, excavatoare, mașini unelte, echipamente electrice, vagoane, locomotive, tractoare, autovehicule ș.a.m.d. De asemenea, în cadrul cooperării economice întreprinderile românești au realizat sau au participat la construirea de obiective economice în cele mai diverse domenii: fabricarea de produse chimice, producerea de energie electrică, asamblarea de tractoare, autovehicule, extracția mineralelor, în domeniul petrolier, agricol etc.; au acordat asistență tehnică de cercetare-proiectare tehnică, medicală, au executat lucrări de inginerie, lucrări de montaj ș.a.

Marin FRÂNCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 23—27 august 1982 principala caracteristică a evoluțiilor de pe piața valutară internațională a fost dată de încetinirea și stoparea tendinței de slăbire a cursului dolarului S.U.A. față de majoritatea valurilor occidentale, tendință pronunțată manifestată din cursul săptămînii anterioare.

În prima parte a intervalului analizat, poziția monedei americane a continuat să se deterioreze în principal sub influența recentelor reduceri în nivelul dobînzii preferențiale („prime rate”) a marilor bănci americane (la 13,5%), a anticipării unei noi reduceri a ratei scontului în S.U.A. precum și a slăbirii încrederei în dolar datorită expunerii ridicate a băncilor americane în Mexic. Uterior, după adoptarea în scurt timp de către băncile străine a hotărîrii de a rescasa dobînză o parte din datoria externă a Mexicului (circa 10 miliarde dolari) și după operarea efectivă a reducerii în taxa scontului în S.U.A. de la 10,5% la 10%, majoritatea operatorilor de devize și-au reconsiderat atitudinea, apreciind că nivelul dobînzilor la dolari se va menține pe termen scurt la nivelurile atinse. Cursul dolarului a fost favorabil influențat și de cererea de fonduri în această valută pentru acoperirea pozițiilor la sfîrșit de lună. Reducerea, de către U.M.B. Bank, New York, a dobînzii preferențiale de la 13,5% la 13% nu a fost de natură să modifice opiniile legate de perspectiva dobînzilor la fondurile în dolari. Procesul s-a corelat cu noi reduceri ale dobînzilor în majoritatea țărilor vest-europene. Astfel, în cursul intervalului analizat Banca Federală a R.F. Germania a redus taxa scontului de la 7,5% la 7% și rata la facilitatea lombard de la 9% la 8%, Banca Italiei a redus taxa scontului de la 19% la 18%, Banca Elveției a redus taxa

Evoluția cursurilor principalelor valuri occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27 VIII 1982. Bază: 20 VIII a.c.

scontului de la 5,5% la 5% și rata la facilitatea lombard de la 7% la 6,5%, iar Banca Angliei a operat reduceri succesive ale ratei de intervenție. Poate acestea au contribuit la redresarea poziției dolarului S.U.A. față de celelalte valuri occidentale. La nivelul intervalului analizat cursul monedei americane s-a apreciat.

Nivelurile cursurilor principalelor valuri occidentale față de dolarul S.U.A., atinse la finele săptămînii, comparativ cu cele înregistrate în ziua de 20 august a.c., de referință (în paranteză) sînt următoarele: marca vest-germană 2,47 (2,4525), lira sterlină 1,7375 (1,7475), francul elvețian 2,0925 (2,08), francul francez 6,90 (6,8625), francul belgian 47,09 (47,06), lira italiană 1,386 (1,381), iar yenul japonez 258 (255). Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile din 20 și 27 august a.c. la depozitele pe 6 luni): eurodolari 11,3125% și 11,075%, curomărci vest-germane 8,5% și 8,5% eurofranc elvețien 4,9375% și 4,9375%, curolire sterline 10,75% și 10,6125%.

Prețul aurului a cunoscut în continuare o evoluție ascendentă, atîngînd în cursul săptămînii cota de 427 dolari/uncie. Procesul s-a declanșat odată cu slăbirea inițială a încrederei în dolar. La finele săptămînii prețul aurului a fost fixat după amiază la Londra la 418 dolari unci, nivel cu 25 dolari/uncie superior celui atins la sfîrșitul săptămînii anterioare.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

R.P. Bulgaria: modernizarea din mers a industriei

INTENSIFICAREA economiei naționale constituie, după cum se relevă în presa bulgară, o latură decisivă a dezvoltării țării în actualul cincinal, printre factorii esențiali, care determină caracterul dinamic al acestei dezvoltări, numărându-se modernizarea diferitelor ramuri și sectoare, restructurarea anumitor întreprinderi. Ca atare, orientarea — în perioada 1981-1985 — a circa 70% din totalul investițiilor în sfera activității materiale va fi însoțită de modernizarea complexă a lucrărilor de proiectare, a întregului flux de construcție, livrare și montaj al mașinilor și echipamentelor. Se urmărește accelerarea realizării investițiilor, astfel ca în mai puțin de un an investiția să se transforme într-un fond de capacități de producție cu randament ridicat și să-și aducă astfel aportul la creșterea rapidă a venitului național, operațiunea înfăptuindu-se pe cât posibil fără întreruperea procesului de producție în întreprinderea respectivă.

Restructurarea și modernizarea se vor aplica cu prioritate în ramurile care au un rol preponderent în promovarea progresului tehnic, care contribuie în cea mai mare măsură la ridicarea eficienței producției sociale și la extinderea schimburilor comerciale externe. Este vorba, înainte de toate, de sectorul energetic, de metalurgie, de industria constructoare de mașini și cea chimică.

Se apreciază, de pildă, că prin înlocuirea — în centralele electrice — a turbinelor cu abur de 50 MW, uzate fizic și moral, cu turbine perfecționate de 300 MW s-ar realiza o reducere nu numai a investiției specifice, ci și a consumului de combustibil (cu 10-20%) ajungându-se astfel la micșorarea costului energiei electrice produse. Se vor căuta soluții tehnologice pentru utilizarea lignitului inferior autohton în centrale electrice, se vor implanta diverse tehnologii și echipamente industriale, menite să determine scăderea consumului de energie pe o unitate de venit național.

În domeniul metalurgiei se introduc tehnologii moderne de producere a oțelurilor fine și a tablei, a unor noi sorturi și mărci de aliaje feroase, tehnologii privind prelucrarea în vid și turnarea continuă a oțelului; îmbunătățirea calităților fizico-chimice ale oțelului va avea ca efect diminuarea considerabilă a consumului de metal în diferitele sale utilizări. Concomitent, implantarea unor tehnologii avansate de tratare a deșeurilor rezultate în metalurgia feroasă și neferoasă va permite o mai bună valorificare a componentelor diferitelor minereuri, precum și reducerea poluării mediului înconjurător.

În industria constructoare de mașini, în special în subramurile electronică și electrotehnică, în cursul cincinalului actual urmează a fi introduse peste 120 de sisteme bazate pe laser, care să ridice calitatea tehnologiilor folosite, precum și metode de topire și sudare a metalelor la temperaturi ridicate, cu ajutorul unor fascicule de electroni, care asigură îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici ai produselor obținute. O atenție primordială se acordă, în industria electronică, trecerii de la fabricarea de echipamente izolate la producerea de sisteme specializate cu comandă-program, de sisteme de teletransmitere, de transmitere a datelor etc. Totodată, se va extinde producția de echipamente care să permită aplicarea mecanizării și automatizării complexe a proceselor de producție din diverse ramuri industriale. În sfârșit, în cadrul industriei chimice efortul de modernizare și restructurare este orientat cu precădere către intensificarea proceselor de producție, către valorificarea superioară a șteiului și gazelor naturale.

În ansamblu, acțiunile de modernizare și restructurare permit menținerea unui ritm înalt de înnoire a structurii producției industriale a R.P. Bulgaria; se evaluează că în industria constructoare de mașini, de exemplu, producția se înnoiește anual în proporție de 22%, iar în subramurile electronică și electrotehnică — de circa 20%. Pe plan mai larg, acțiunile amintite contribuie la ridicarea productivității, a eficienței muncii sociale, precum și la îmbunătățirea condițiilor de muncă în industrie.

R.P.D. Coreeană: preocupări majore în deceniul actual

IN PREZENT poporul R.P.D. Coreean este antrenat în realizarea sarcinilor celui de al doilea plan septenal de dezvoltare a economiei naționale, iar într-o perspectivă mai largă — a celor zece obiective stabilite pentru actualul deceniu de către Congresul al VI-lea al Partidului Muncii din Coreea.

După cum s-a arătat la ședința comună a C.C. al Partidului Muncii din Coreea și a Adunării Populare Supreme a R.P.D. Coreene din aprilie a.c., pe primul plan al politicii economice promovate de guvernul țării se află realizarea obiectivului privind producția de cereale (în esență, sporirea recoltei de orez) și de produse ale faunei și florei marine. Atingerea, către sfârșitul deceniului, a unei recolte de cereale de 15 mil. tone, care să constituie baza îmbunătățirii complexe a aprovizionării cu alimente a populației, este condiționată de îndeplinirea a patru sarcini privind transformarea naturii, și anume: valorificarea a 300 mii de djeungbo (un djeungbo este aproximativ egal cu un hectar) de pământuri sărățurate, atragerea în circuitul agricol a 200 mii djeungbo de noi terenuri, construirea ecluzei de la Nampo și a centralei electrice de la Taicheun.

Este vorba aici atât de înfăptuirea unor ample lucrări de ameliorări funciare, cât și de lărgirea suprafeței cultivabile, îndeosebi prin „crearea“ de noi terenuri agricole recuperate de la mare, în zonele de litoral cu mică adâncime a apei: ultimele două obiecte de construcții menționate au menirea să furnizeze apă și energia necesare pentru rețeaua de irigație sau desecare a „polderelor“ în curs de realizare sau proiectate. Totodată, alături de măsurile de extindere a suprafeței cultivabile, se prevăd măsuri de intensificare, în ansamblu, a producției agricole, prin ameliorarea agrotehnicii utilizate, inclusiv prin implantarea de noi soiuri de plante, rezultate din selecție și având randamente superioare, astfel ca în decurs de câțiva ani să se ajungă la recolte medii de 9 tone de orez și de peste 9,5 tone de porumb de pe un djeungbo.

Un însemnat aport la îmbunătățirea structurii alimentației populației este menită să-l furnizeze dezvoltarea producției de produse marine (îndeosebi a celei de pește), cu un obiectiv cantitativ de 5 mil. tone la finele deceniului, ceea ce urmează să se realizeze înainte de toate prin întărirea bazei tehnico-materiale a pescuitului și a industriei de prelucrare a produselor marine.

O contribuție prețioasă la ridicarea nivelului producției agricole este adusă de industria chimică, în fața căreia stă — între altele — obiectivul realizării a 7 mil. tone de îngrășăminte artificiale pe an; totodată, această ramură va dezvolta considerabil producția de fibre chimice, în vederea asigurării industriei ușoare cu baza de materii prime necesară pentru îndeplinirea obiectivului de a produce la finele acestui deceniu 1,5 miliarde metri de țesături.

Este evident că atingerea obiectivelor menționate, ca și dezvoltarea neîntreruptă a întregii economii naționale a R.P.D. Coreene presupun implicit asigurarea unui ritm rapid de creștere a industriei grele. În acest context, o atenție deosebită se acordă sectorului energetic, valorificării resurselor autohtone, mai ales a hidroenergiei și a cărbunelui, ceea ce implică — ca de altfel și în metalurgie, în industria cimentului sau în construcțiile de mașini — modernizarea și lărgirea capacităților existente. Un rol de seamă joacă aici perfecționările aduse activității de investiții, îndeosebi în privința orientării judicioase a acestora, în selecționarea proiectelor și stabilirea priorităților prin prisma cerințelor de perspectivă ale economiei naționale, a eficienței tehnice și economice reale a proiectelor respective, precum și sub aspectul concentrării preocupărilor asupra celor mai importante proiecte și obiecte de investiții.

Pagină realizată de
N. POPOV

Jaloane ale industriei farmaceutice

UN STUDIU elaborat de specialiști englezi asupra evoluției industriei farmaceutice într-un număr de 25 de țări, cu o pondere de circa 90 la sută în producția mondială a acestei subramuri, relevă că anul trecut — sub raportul înregistrării de noi preparate medicamentoase — pe primele trei locuri se situau firmele din Statele Unite (262), urmate de cele din R.F. Germania (138) și Elveția (118). Aceste cifre reflectă, în general, și poziția fruntașă deținută de țările respective în activitatea de cercetare și dezvoltare în domeniul farmaceuticii.

În ceea ce privește producția de noi medicamente, fiind vorba în primul rând de companii transnaționale, repartiția ei geografică diferă considerabil de cea a rezultatelor cercetării. Astfel, deși această repartiție variază sensibil de la un an la altul (vezi tabelul), totuși printre primele zece țări nesocialiste producătoare de medicamente noi figurează o serie de țări în curs de dezvoltare, ca Grecia, Argentina, Filipine și Columbia. În sfârșit, în structura globală a producției de medicamente din anul 1981, au predominat net (numeric)

Medicamente noi, lansate în producție

Țara	1980	1981
Grecia	231	226
Argentina	86	192
Italia	218	188
R.F.G.	152	178
Japonia	142	172
Spania	154	167
Filipine	92	116
Austria	96	101
Columbia	101	99
Franța	80	99

Sursa: „B.I.K.I.“, nr. 89/1982.

antibioticele și medicamentele destinate combaterii reumatismului și diferitelor forme de răceală.

Tendențe în comerțul Est — Vest

DATELE globale privind schimburile comerciale dintre țările membre ale C.A.E.R. și cele ale Comunității economice (vest)europene (C.E.E.) — date, a căror semnificație poate fi extinsă asupra întregului comerț Est-Vest — indică două tendințe cantitative în perioada 1965—1981. Este vorba, în primul rând, de creșterea susținută a exporturilor țărilor membre ale C.E.E., țările socialiste membre ale C.A.E.R. ajungând să dețină în 1975 o pondere de 4,9 la sută în ansamblul exportului celor dintii, an după care ponderea amintită se reduce treptat, fiind în 1981 sub nivelul atins în 1970. În ceea ce privește ponderea țărilor membre ale C.A.E.R. în importurile țărilor membre ale C.E.E. se constată că aceasta a evoluat mai lent, cu ușoare oscilații, tendința

dominantă fiind cea de creștere. Corelarea ambelor tendințe relevă că, după o accentuare temporară a decalajului dintre import și export în comerțul dintre cele două grupuri de țări (în defavoarea țărilor membre ale C.A.E.R.), în ultimii ani se afirmă orientarea către echilibrarea schimburilor în ambele sensuri.

Fonderea țărilor membre ale C.A.E.R. în comerțul global al țărilor C.E.E.* (în %)

Anul	Importuri	Exporturi
1965	3,4	2,9
1970	3,3	3,4
1975	3,5	4,9
1977	3,6	4,0
1978	3,5	3,7
1979	3,7	3,5
1980	3,8	3,4
1981	3,9	3,2

*) Pentru 9 țări membre.

Sursa: „Le commerce extérieur tchécoslovaque“, nr. 7/1982.

R. S. Vietnam: rolul micii industrii

CONFORM datelor publicate de Agenția vietnameză de informații, în perioada 1976—1980 s-au realizat însemnate succese în extinderea producției furnizate de întreprinderile mici și atelierele meșteșugărești, care reprezintă o importantă componentă a industriei naționale. Este vorba aici de un numeros detașament de oameni ai muncii (numai mica industrie folosea în 1980 peste 1,6 mil. de muncitori), inclusiv cei ce lucrează în unitățile anexe de prelucrare a materiilor prime obținute în cooperativele agricole, precum și meseriașii individuali din centrele urbane mari și mici. În același an, acest sector dădea 42,4% din valoarea globală a producției industriale a țării.

Unitățile respective produc un larg sortiment de mărfuri, ca unelte agricole, mașini pentru prelucrarea produselor agricole destinate consumului casnic, articole de artizanat, produse livrate la export ș.a. În 1980 valoarea producției exportate a fost cu 169,3% superioară nivelului atins în 1975. Se apreciază că și în viitor, în etapa trecerii de la mica producție la marea producție industrială micile întreprinderi industriale și atelierele meșteșugărești vor continua să joace un rol de seamă în cadrul economiei naționale a R.S. Vietnam.

Avantajele nutrețurilor combinate

DUPĂ cum semnaleză presa de specialitate din țările vest-europene, ridicarea eficienței zootehniei — sector de bază al agriculturii în țările respective —, concretizată îndeosebi în sporirea greutateii animalelor la tăiere și mărirea

cantității medii de lapte muls, se obține, în mare măsură, prin utilizarea rațională a furajelor, în special prin extinderea utilizării nutrețurilor combinate. În agricultura țărilor membre ale Pieței comune, de pildă, consumul acestora a crescut, între anii 1975 și 1980 cu 37 la sută (de la 58,1 la 79,4 mil. tone), din care în furajarea vitelor cornoate mari cu 65 la sută, în creșterea porcilor — cu 26 la sută, iar în avicultură — cu 18 la sută.

Se apreciază că extinderea rapidă a consumului de nutrețuri combinate sporește producția animalieră (raportat la o unitate de nutrețuri combinate), asigură menținerea unui nivel înalt al productivității animalelor în condiții de iarnă, permite folosirea unor deșeurii relativ ieftine (rezultate în industria alimentară). Astfel, în anul 1980, pentru producerea de nutrețuri combinate, în cadrul Pieței comune au fost utilizate — pe lângă 57,5 mil. tone de cereale furajere și 4,8 mil. tone de tapioca (importată, deseori la prețuri mai ieftine decât prețurile comunitare pentru cereale) — 15 mil. tone de turte de soia, 5,7 mil. tone de melasă, precum și importante cantități de alte subproduse.

Perspective ale energiei nucleare

CONFORM estimărilor actuale — scrie revista **Ekspress-Informatia** — în următorii douăzeci de ani aportul energiei nucleare la satisfacerea necesarului de energie al țărilor occidentale va fi considerabil, datorită îndeosebi caracterului său competitiv. În S.U.A. costul mediu al unui kWh produs în centralele atomoelectrice este cu 7 la sută mai scăzut decât în centralele termoelectrice bazate pe cărbune, iar după calculele unor foruri de specialitate din Anglia diferența respectivă de cost ar putea ajunge în următorii ani, în această țară, la aproximativ 50 la sută. Totuși, deși producția de energie electrică și termică în centralele nucleare va cunoaște o creștere mai dinamică comparativ cu alte forme de energie, totuși — după estimările recente ale unor experți ai Conferinței mondiale a energiei — ponderea energiei nucleare în balanța energetică pe plan mondial nu va depăși 9% în anul 2000.

Unele întârzieri sau amânări în realizarea programelor energetice nucleare într-o serie de țări capitaliste dezvoltate, ca efect al încetinirii creșterii cererii de energie (la rândul ei — consecință a conjuncturii economice nefavorabile și a măsurilor de economisire a energiei), au determinat scăderea prețului la uraniu și creșterea stocurilor acestui metal la firmele producătoare; după opinia specialiștilor este de așteptat ca în jurul anului 1989 să se creeze un echilibru între cererea și oferta de uraniu, apărând astfel premisele stabilizării și apoi ale mării prețurilor sale pe piața mondială.

GLOSAR

„Clubul de la Paris“

CREȘTEREA numărului țării nevoite să solicite o reeșalonare a rambursării datoriei lor externe — situație la care a contribuit în bună măsură nivelul excesiv al dobânzilor practicate de marile bănci occidentale — a făcut să se vorbească mai frecvent în ultima vreme despre „Clubul de la Paris“. Activitatea acestuia privește numai împrumuturile directe contractate de un stat de la un alt stat și creditele de export beneficiind de garanția altui stat, nu și creditele lipsite de o asemenea garanție sau acordate de bănci particulare.

Clubul de la Paris este un organism fără un statut legal și fără un regulament precis de funcționare, care reunește — de regulă în capitala Franței — reprezentanții statelor care acordă împrumuturi unui stat care solicită reeșalonarea datoriei lui externe. În practică participă la negocieri reprezentanții principalelor state membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, statele implicate din afara O.C.D.E. limitându-se la a trimite observatori. Tot cu titlul de observatori la reuniuni participă de regulă și reprezentanții Fondului Monetar Internațional și al Băncii Mondiale (excepția se produce în cazul în care țara debitoare nu este membră a acestor instituții internaționale). Reuniunile sunt prezidate de un funcționar superior al Ministerului de finanțe al Franței.

Clubul se reunește atunci când o țară debitoare a înregistrat o întârziere considerabilă în rambursarea ratelor scadente ale datoriei ei externe. Renegocierea conduce de obicei la amânarea cu un an a scadențelor pentru circa 80% din totalul datoriei, la dobânda de pe piață în momentul respectiv.

Clubul de la Paris s-a reunit pentru prima dată în 1956 pentru reeșalonarea datoriei externe a Argentinei. De atunci și până la începutul anului curent el s-a reunit de 56 de ori în privința a circa 20 de țări debitoare (dintre care unele s-au aflat în această situație de mai mult de două ori). Dacă în 1974 nu au existat decât trei țări care nu și-au putut rambursa la termen ratele scadente, a căror sumă nu depășea 500 milioane de dolari, anul trecut numărul țărilor cunoscând dificultăți de plăți s-a ridicat la 25, iar sumele în cauză erau mai mari de 6,5 miliarde de dolari.

În accepția de mai sus, Clubul de la Paris nu trebuie confundat cu omonimul său, denumit și „Grupul celor 10“, al principalelor țări occidentale industrializate, înființat în anul 1961 în scopul pregătirii reformei sistemului monetar internațional, fără consultarea tuturor țărilor membre ale F.M.I.

V. D.

Finlanda 2000

Ion Ducaru, Sinaia — Deși produsele industriei de prelucrare a lemnului continuă să dețină principala pondere (44%) în exportul Finlandei, contribuția la export a industriilor metalurgică și constructoare de mașini s-a dublat în ultimele două decenii, ajungând la 29% în 1980, în vreme ce participarea celorlalte sectoare industriale s-a majorat de la 7% la 24%. Relevând aceste cifre, un recent raport al Institutului de cercetări asupra economiei finlandeze (E.T.L.A.) din Helsinki,

consacrat tendințelor social-economice până în anul 2000, constată că producția națională a căpătat o structură mai flexibilă, fiind capabilă să se adapteze mai bine schimbărilor care survin în cererea de mărfuri pe plan internațional. Cu toate acestea, raportul prevede o încetinire a creșterii economice finlandeze, a cărei proporție va depinde — se apreciază — de măsura în care industria va ști să se specializeze în domeniile în care poate fi cea mai competitivă pe piața internațională. Potrivit raportului citat, Finlanda ar trebui să intrunească până în anul 2000, condițiile necesare realizării unei creșteri economice

bazată pe export. Între acestea se citează logarea mai strânsă a cercetării-dezvoltării de noile nevoi ale economiei, creșterea productivității muncii, reforma fiscalității pentru sporirea gradului de motivare în activitatea economică, ca și creșterea mobilității profesionale a forței de muncă. În context se relevă că extinderea automatizării și modernizarea unor tehnologii vor determina reducerea de la 11 la 7% a ponderii forței de muncă ocupate în sectorul primar al economiei și de la 35 la 34% a celei din sectorul secundar.

Piața aurului

Margareta Ciocan, Constanța — Previziunile referitoare la evoluția viitoare a prețului aurului au o doză mult mai mare de incertitudine decât cele referitoare la alte metale și în general la alte mărfuri. Așa cum scrie Louise du Boulay, autoarea raportului „Gold 1982“, un reputat studiu anual al pieței mondiale a aurului, ajuns la cea de a 16-a ediție, „dintre toate piețele cea a aurului este probabil cea mai ilocică“, astfel încât „singura previziune care poate fi făcută cu certitudine este că orice previziune se va dovedi greșită“. Astfel, nu rare sunt cazurile când prețul aurului se poate înscrie pe o linie descendentă deși cererea se află în creștere.

Pe de altă parte, structura geografică a ofertei de aur se va modifica

considerabil până la sfârșitul acestui secol: în Africa de Sud nivelul anual al extracției (639 tone în 1981) urmează să se reducă la circa 350 de tone, datorită epuizării unor zăcăminte sau cheltuielilor prea ridicate de exploatare, crescând în schimb considerabil ponderea țărilor în curs de dezvoltare (accasta era în 1980 de numai 13%). Majorarea prețului unciilor de aur de la circa 100 dolari în 1976 la 850 dolari la începutul anului 1980 — scrie revista vest-germană *Wirtschaftswoche* — a impulsionat puternic prospecțiunile, soldate cu importante descoperiri într-o serie de țări cum ar fi Brazilia (al treilea mare producător de aur din lumea nesocialistă), Ghana (denumită cindva Coasta de Aur), Filipine sau Papua-Nova Guinee. În cinci ani producția braziliană de aur s-a triplat, ajungând la 35 de tone în 1980, cu perspectiva de a depăși 100 de tone în 1985, iar în Ghana a fost adoptat un program guvernamental pe 20 de ani pentru stimularea producției de aur.

Vinzările pe piață ale onora din marii producători mondiali nu sînt date publicității de către aceștia, astfel încît în ce le privește presa de specialitate se rezumă la diferite estimări.

Invenții

Matei Iliescu, București — Experiența mai multor țări confirmă faptul că

invențiile nu sînt realizate exclusiv în serviciile de dezvoltare ale marilor firme. Estimări citate de dr. Erich Häusser, directorul Oficiului vest-german de brevete din München, relevă că în R.F. Germania cel puțin 10% din cererile de brevetare provin de la inventatori individuali. Pe de altă parte, relevă el, chiar în cazul invențiilor realizate în cadrul unui colectiv, acesta este condus adeseori de un om cu o creativitate tehnică deosebită.

Deși oficiile de invenții posedă o bogată documentație (oficiul din München dispune de exemplu, la ora actuală de 22 milioane de documente de brevetare din toată lumea, în majoritate pe microfilme, la care se adaugă anual 50 000 de noi documente), acestea nu sînt întotdeauna cercetate temeinic. E. Häusser apreciază că dacă s-ar da mai multă atenție folosirii cunoștințelor acumulate până în prezent într-un domeniu sau altul, depășindu-se așa numitul „sindrom al inventatorului“, care dorește să evite acuzația că a preluat în invenția sa cunoștințe străine, s-ar obține o economie de circa 30% la cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare.

În numărul 33 din 20 august a.c. la articolul „Reducerea decalajelor economice — trăsătură fundamentală a progresului României“, la pagina 3, în tabelul nr. 1 rîndul 4 de sus se va citi: Franța 247, 208, 224, 152, 14,4 ori.

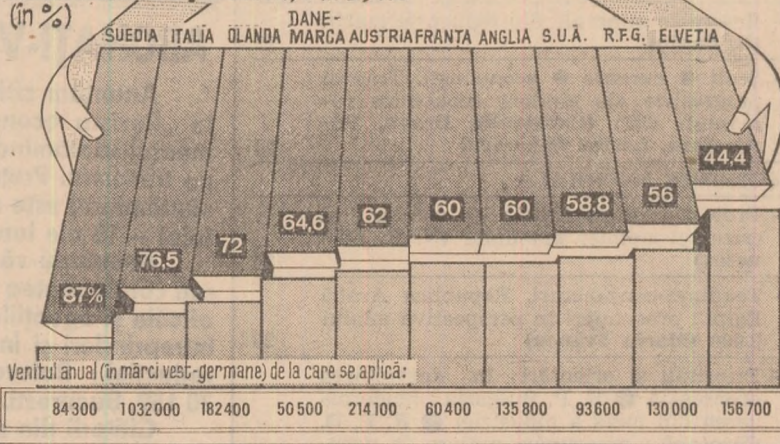
Impozite

Mugur Popovici, București — Rata impozitelor pentru categoria de popu-

lonul sumei de la care începe să se aplice rata maximă (vezi graficul). Diferențieri importante există și în ceea ce privește ponderea impozitelor în produsul social brut: dacă în Danemarca ea ajunge la 43,4% în

Dincolo de aceste deosebiri, tendințele din ultimii ani susțin declarația profesorului american John Kenneth Galbraith făcută la sfîrșitul lunii iulie a.c. și consecventă ca întreaga sa concepție, potrivit căreia „cine cre-

Rata maximă a fiscalității în 1982

lație cu cele mai mari venituri variază foarte mult în Europa occidentală, ca de altfel și pla-

Belgia la 39,8%, iar în Suedia la 33,5% în R. F. Germania ea nu depășește 24%.

de că rețelul statului (capitalist) ar putea fi redus la un minimum este un romantic“.

Revista ECONOMICA

Editață de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 3 septembrie 1982

- Reducerea decalajelor economice, tră-sătură fundamentală a progresului României (III) (Gheorghe Crețoiu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Producția noilor investiții — la nivelul planificat
- Acțiuni conjugate pentru realizarea parametrilor prevăzuți în proiecte (M. Podaru) 3
- Adaptarea operativă a noii producții la cerințele beneficiarilor (Miltiade Georgescu) 4
- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Eforturi sporite pentru realizarea integrală a planului la producția de cărbune (Nicolae Dimitrescu) 5
- Priorități în diminuarea consumurilor energetice (Zeno Borlovan) 7
- Pregătirea și organizarea exemplară a campaniei agricole de toamnă (Gh. N. Iosif) 8
- Sericicultura — rezerve ce se cer mai bine valorificate (Gh. Frățilă, Ov. Grasu, T. Titea) 10
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Prețurile — important factor de consolidare a autogestiunii întreprinderii (C. Tudoran) 12
- Dezvoltarea comerțului și cooperării economice a României cu țările balcanice (M. Korka) 14

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

- Biomasa — o valoroasă sursă de energie (Maria Godeanu, Constantin Iulian) 16
- Posibilități de amplificare a creației tehnice în întreprinderile industriale (Cristea Ioniță, Constantin Stan) 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Dimensionarea formațiilor de lucru. Disciplina normativă și elasticitatea — subordonate cerințelor de eficiență 18

TEORII-IDEI

- Extensiuni ale investiției specifice (M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu) 20
- Resursele minerale din domeniul marin (N. Panin) 22
- Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (III) (Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Protecționismul abuziv — corolar al crizei economiei mondiale (N. S. Stănescu) 26
- Tendințe-conjuncturi. Republica Arabă Egipt: preocupări în perspectiva anului 2000 (Marin Frâncu) 28
- Priorități și orientări în dezvoltarea economică ● R. P. Bulgaria: modernizarea din mers a industriei ● R. P. D. Coreeană: preocupări majore în deceniul actual (N. Popov) 29
- Mondorama 30

ÎN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI:
Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

- Reducing economic unbalances: a fundamental characteristic of Romania's progress (III) (Gheorghe Crețoiu) 1
- Prices: an important factor for the strengthening of the self-management in enterprises (C. Tudoran) 12
- Development of trade and economic cooperation of Romania with Balkan's countries (M. Korka) 14
- Ways to extend technical creativity in industrial enterprises (Cristea Ioniță, Constantin Stan) 17
- Extensions of the specific investment (M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu) 20
- Mineral resources of the Sea (N. Panin) 22
- Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (III) (Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu) 24
- Abusive protectionism: corollary of the world economic crisis (N. S. Stănescu) 26
- Priorities and Directions of the economic development. ● People's Republic of Bulgaria: industrial modernization in progress ● Democratic People's Republic of Korea: major concerns of the present decade (N. Popov) 29

DANS LE NUMÉRO

- La diminution des décalages économiques — caractéristique fondamentale du progrès de la Roumanie (III) (Gheorghe Crețoiu) 1
- Les prix — facteur important de consolidation de l'autogestion des entreprises (C. Tudoran) 12
- Le développement du commerce et de la coopération de la Roumanie avec les pays balkaniques (M. Korka) 14
- Possibilités d'amplification de la création technique dans les entreprises industrielles (Cristea Ioniță, Constantin Stan) 17
- Extensions de l'investissement spécifique (M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu) 20
- Les ressources minérales du milieu maritime (N. Panin) 22
- Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (III) (Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu) 24
- Le protectionnisme abusif — corollaire de la crise de l'économie mondiale (N. S. Stănescu) 26
- Priorités et orientations du développement économique ● La R. P. de Bulgarie: La modernisation en marche de l'industrie ● La R. P. D. de Corée: préoccupations majeures dans l'actuelle décennie (N. Popov) 29

ВЗ СОДЕРЖАНИИ

- Сокращение экономических разрывов — основная черта прогресса Румынии (III) (Георге Крецюю) 1
- Цены, важный фактор укрепления хозяйства на предприятии (С. Тудоран) 12
- Развитие торговли и экономического сотрудничества между Румынией и балканскими странами (М. Корка) 14
- Возможности увеличения технического творчества в промышленных предприятиях (Кристиа Ионица, Константин Стан) 17
- К растяжению понятия «удельное капиталовложение» (М. Хоровиц, Г. Заман, Ст. Санду) 20
- Минеральные ресурсы в морской среде (Н. Панин) 22
- Передовые традиции экономического мышления в Румынии (III) (Константин Дропу, Василе Ишан, Лариса Михэеску) 24
- Чрезмерный протекционизм — следствие кризиса мировой экономики (Н. С. Стănescу) 26
- Приоритеты и ориентации в экономическом развитии ● П. Р. Болгария: модернизация промышленности «на ходу» ● Корейская П. Д. Р. Первоочередные заботы в нынешнем десятилетии (Н. Попов) 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. Box 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 045 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

RADIORECEPTOARE STAȚIONARE

**NELIPSIT DIN CĂMINUL DVS.,
RADIORECEPTORUL STAȚIONAR
„PACIFIC” SAU „BUCIUM 3” !**

Complet tranzistorizate, radioreceptoarele **PACIFIC** și **BUCIUM 3** prezintă următoarele caracteristici :

- dispun de 5—6 game de undă ;
  - au sensibilitate și selectivitate în redare ;
  - sînt dotate cu picup la care pot fi audiate discurile fonografice ;
  - consumul de energie este redus ;
- Campionatul național de fotbal în atenția tutu-

ror celor care îndrăgesc sportul cu balonul rotund ! Meciurile care vor avea loc pot fi perfect audiate la radioreceptoarele staționare pe care magazinele și raioanele specializate în desfacerea articolelor electronice vi le oferă.

Radioreceptoarele staționare : **SUPERSON**, **EXPRES**, **INTERSON**, **ULTRASON**, produse moderne prin parametri tehnici și funcționali, prin linia și coloritul casetelor, prezintă un real avantaj : consum redus de energie electrică.

Toate aceste aparate se găsesc de vânzare în magazinele specializate ale comerțului de stat.

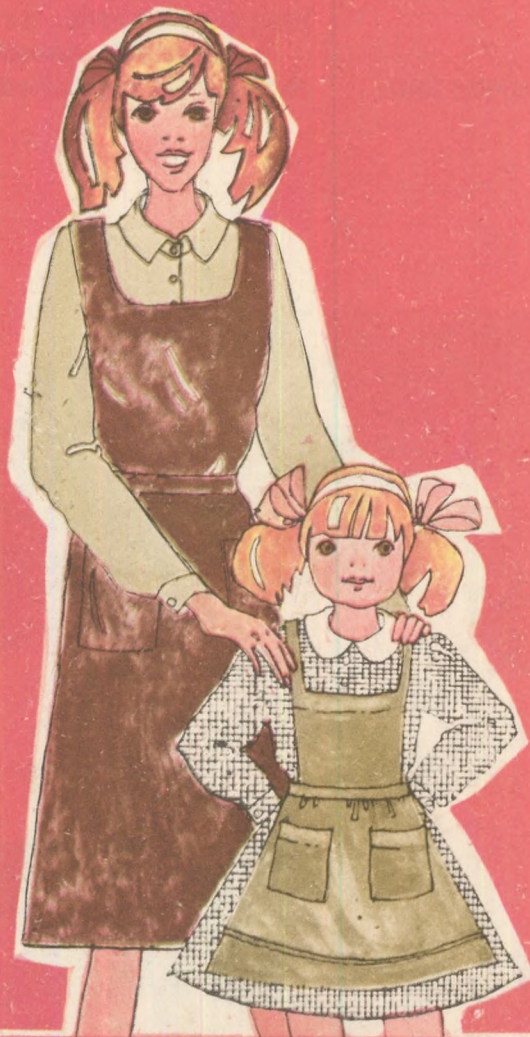

**DINTOTDEAUNA, BUNUL GOSPODAR ÎȘI CONSTRUIEȘTE
VARA SANIE, IARNA CAR ȘI NU LASĂ PE MÎINE
CE POATE FACE AZI !**

Dacă vreți să fiți buni gospodari... ai timpului dv. liber, cumpărați azi uniformele școlare necesare copiilor în noul an de învățămînt.

Astăzi, magazinele comerțului de stat vă oferă posibilitatea să găsiți, fără aglomerație, toate modelele, toate mărimile de uniforme pentru elevi, pionieri și șoimi.

Astăzi puteți cîștiga timp. Mai tîrziu, îl puteți pierde.

Recom